

શ્રી હિત વિજય જૈન ગ્રન્થ માલા પુષ્પ નં ૧૪

॥ વન્દે શ્રી હીર જગદ્ ગુરુમ્ ॥

જગદ્ ગુરુ હીર નિબન્ધ

— લેખક —

મેવાડકેસરી શ્રીનાકોડાતીર્થોદ્યાત્ક જૈનાચાર્ય—
શ્રીમદ્વિજય હિમાચલ મૂરીશ્વર-શિષ્ય

મુમુક્ષુ ભવ્યાનન્દ વિજય

“ વ્યા. સાહિત્યરત્ન ”

પ્રકાશક—

શ્રી હિત સત્ક જ્ઞાન મંદિર

ધાણેગવ (માગવાલ)

વાયા—ફાલના.

વીર મ. ૨૮૮૧

હીર મ્વ. મં.

ચોથા મંડુકા

વિક્રમ મ. ૨૦૧૬

૩૫૬

૧૦૦૦

ભા મુ. ૧૧

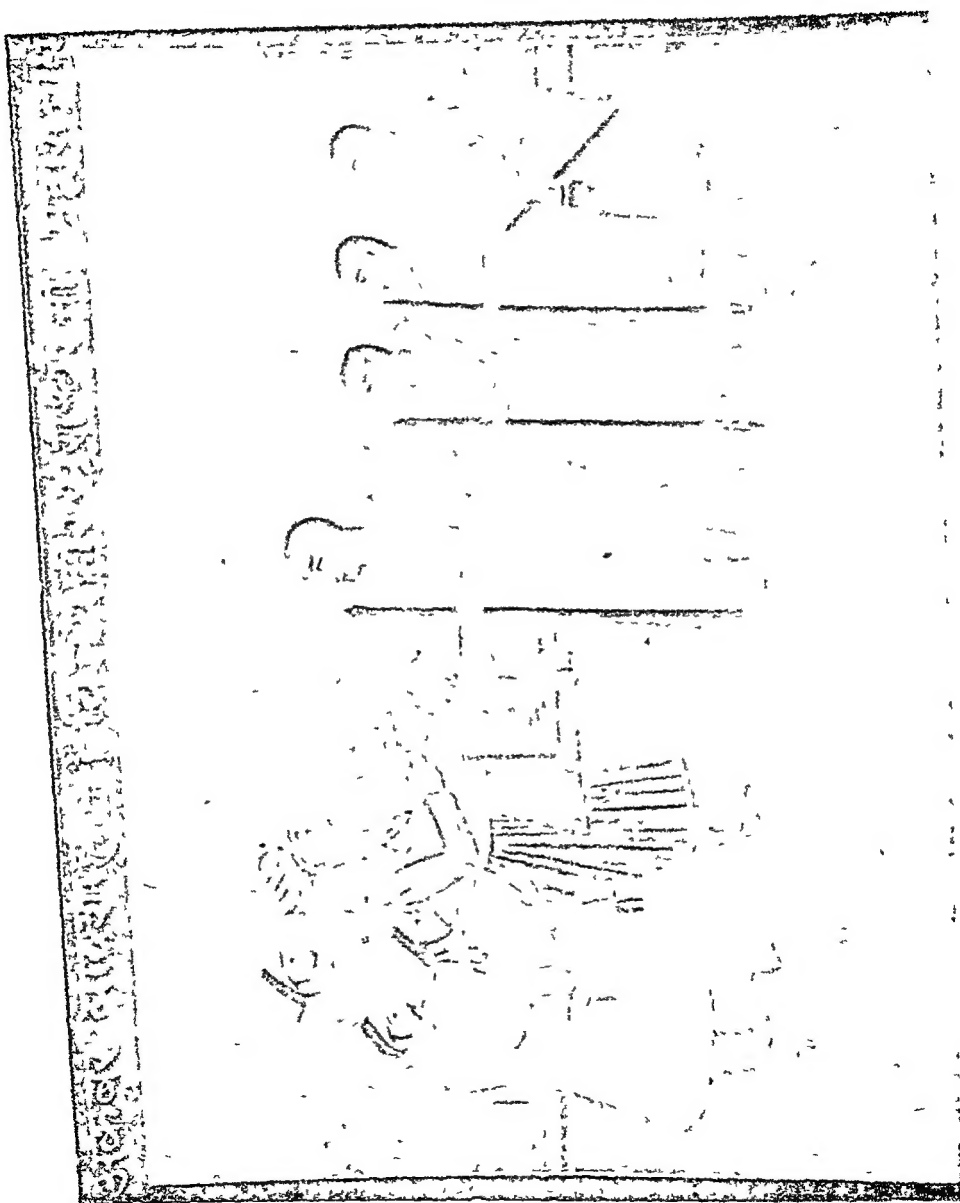
મન ૧૯૫૪

પ્રકાશક કી ઓર સે—

નિવેદન હૈ કિ જગદ્ ગુરૂ હીર નિબન્ધ, કા તીસરા સંસ્કરણ શીઘ્ર હી સમાપ્ત હો ગયા. ઇન્દિયે યહ અતુર્થ સંસ્કરણ પ્રકાશિત કિયા જતા હૈ ।

ઇસ સંસ્કરણ કો પ્રકાશિત કરને કે લિયે છ રીમ કાગજ અમદાવાદ પતાસા કી પોલ નિવાસી શેઠ હીરાલાલ કરમચંદ કી તરફ સે, તથા શેષ કાગજ કે લિયે એક સૌ રૂપયા અમદાવાદ પતાસા કી પોલ નિવાસી શેઠ મોહનલાલ સાંકળચંદ કે સ્મરણાર્થ ઉનકી ધર્મ પત્ની નારંગી બાઈ કી તરફ સે પ્રાપ્ત હુએ હૈ. ઓર બાકી કા તમામ વ્યય ડહેલા કે ઉપાશ્રય તરફ સે પ્રાપ્ત હુઆ હૈ. એતદર્થ ઉપરોક્ત સહાયક વર્ગ કો હાર્દિક ધન્યવાદ ?

યહ સંસ્કરણ નાગરી લીપી મેં છપવાને કા વિચાર થા. કિન્તુ ગુજરાતી ભાષ્યેં કે આગ્રહ વશ પુનઃ ગુજરાતી મેં હી પ્રકાશિત કિયા ગયા । નાગરી લિપી મેં ભી શીઘ્ર છપવાને કા પ્રયાસ કિયા જરહા હૈ । કિમ્બહુના સુરેષુ ?

સમર્પણ

પૂજ્ય જગદ ગુરુદેવ ?

શ્રીમદ્ વીર પરમપરાગત ગુરૈ આદવાદ પાઠજતે,
 દેવનાચાર્ય ઝિરેમણી ગુણિવરે ચોગીશ કલ્પ પ્રભૌ ॥
 શ્રી સુધ દેવજ નાયકે દાકળા પ્રોદ્ભોધકે દેવતે,
 શ્રીમદ્ લીર જગદ્ ગુરૈ સુમનસા લકત્યા પ્રમુનાર્પણમ્ ૧૧

ગુરુ વીર વજી લીર હે ? મમ જાત એક સુન લીન્નિયે,
 એ ઉપ અપના આપ જગ મે તૂર્ણ મે કર લીન્નિયે ।
 ગુરુદેવ ? આન્નીર્વાદ મુજકે અગ દયા કર લીન્નિયે,
 નિજ પાદ સુગ મે પુષ્પ દલ કે ફિર દયા કર લીન્નિયે ॥૨॥

ગુરુ દિકર—
 “ ભવ્યાનદ ”

—: હીર ગીતિ :—

જય જય હીર ! જયા શુભ મુદત ! જય સારથ ! જયમંત્ર ! !
જયવીરેશ્વર વિન પદ આતક ! જય ગુરુગીર્ણ કરે ? ॥૬૧॥

હર મમ મુખદ ! વિભો ! કરુણાદર ! દૈનિક કલ્યાણ ભાવન !
મામનુકમ્પય દીન મનાથં દુર ભવસાગર પારમ ॥૬૨॥

શ્રી ગુરુદાનપદાબ્જ મધુમત ! દર્શય પદ મભિરામમ્ !
શાસન નાયક ધર્મ દુરન્ધર ! પૂર્ય માનસ કામમ્ ॥૬૩॥

અપરાધમે વિષદર ! પરિહર વન્દે વિમલ ચરણમ્ !
આત્મારામસુરમણે કરુણા વરુણાલય ! તવશરણમ્ ॥૬૪॥

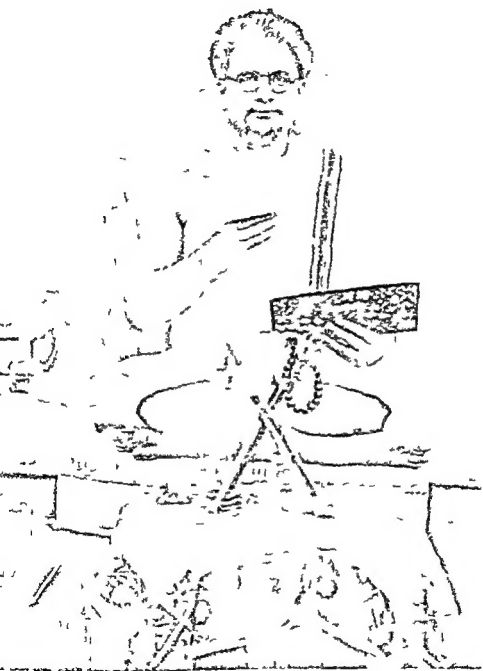
કુરે કુરે સદયં મમહૃદિ ભગવન્ ! ગુરુવર ! હીર ! નિવાસમ્ !
ભક્ત જન પ્રિય ! નાથીનન્દન ! મામુદર નિજ દાસમ્ ॥૬૫॥

દૂરં ગમય દુરાશયચેતો લધિમા હેત્વભિમાનમ્ !
દિશિદિશ ભાતુતરા મિહ ભારત ભાવુક ભાસુર માનમ્ ॥૬૬॥

જય જૈનાગમ વિપિન હરીશ્વર ! હિતમાદિશ શિવપન્થાનમ્ !
માનવતા પ્રતિદૂલ સુધારક ! કલયન્તવથ મન્થાનમ્ ॥૬૭॥

જય જૈનાન્જન ! શમથનિકેતન ! અપનથ ભવભયમોહમ્ !
શ્રી હિમાચલ વન્દિત ! નન્દિત ભવ્યાનન ! તવ દાસોઽહમ્ ॥૬૮॥

ધર્માં દેવ મુખાં મત્વા ભક્ત્યા ગાયાતિ યો નરઃ !
તસ્ય સર્વાર્થ સંસિદ્ધિ ન્દદાતિ ભગવાન્ ગુરુઃ ॥૬૯॥

મેસાદ કેનરી શ્રી નાકોડા તીરોદાન્ડ નનાચાય-
શ્રીમદિત્ય દિમાચસમીશ્વર મહારાજ

सूचिका

प्रिय माहित्य गसिद महानुभावो ।

आज अक्षर प्रतिगोध नगदगुड हीमसरीश्वरजी महाराज की छवती के सम्बन्धमे “हीर निषन्ध” के ऐषक अमीम दर्प हो गहा है कि आपके सम्बन्ध मे छतिहास रास काव्य काश भाहात्म्य आदि अनेक ग्रन्थ मे लघुशुद्धि पाठक की सुगमता अत्यन्त असम्भवथी वह छस हीर निषन्ध के नाते सम्भव नवीं परिके निश्चित हो गछ । छम्पकी वलुन गेवी जडी ही भुगोध और सरल है । भापा की यतुगछ औमी है डिगाग मे सागर के ले वी हो । छसमे अनेक ग्रन्थका सार सभासोयनात्मकतया निविष्ट है । जलुध्या की प्रश्न व उत्तर (जे अन्यर अनुपपद्य था) वह भी अकित दिया गया है, जितमे नागितक वादका नर भूझमे छिपडगता स्वाभाविक सिद्ध है । छम्पकी शैयकता आधुनिक दग मे जडी ही मनोहर है । धीर वीर माधु सन्यामी श्रावक गृहस्थी पतिव्रता योग कामुक मिडारी आदिका मनोजन्य है हीर निषन्ध ।

निषन्ध नायकका जन्म समय मे कुंसी गकुनावती जती है और आपकी अत्यपान के साथ ही कुंसी त्रिषिव प्रतिभल आदि धार्मिक ग्रन्थ मे पटुता आछ, तथा साथ ही वैराग्य मन्दिर मे प्रवेन करते की गुरदेन की अमीम कृपादाग अनेक पिछा मे निपुलता व योगिक

सिद्धियां ईंसी आछ है प्रत्येक के लिये यह निगन्ध देवना अनिवार्य है । आपका परमप्रिय मनोहर प्रयत्न से मुख्य जनता गन्ध के आग्रह से गुड़ श्री के करकमलों द्वारा पदवीं भिक्षुनी बन रही है, और यारों दिशाओं में अपनी धवल धार्मिक ईश्वरनी बनती है । ७ महीने की निरादर तपस्या में सम्भाषाई समारोह के साथ देव दर्शनार्थ भुगल सम्राट के राजमहल के पास छोड़ कर रह गई, तब अकबर ने महल के ऊँचों से समारोह का देखते हुए ऊँचें पावनी ऊपर अनवा कर गुप्त महल में सप्त पहेरेदार की देखरेखपर महीना भर सम्भाषाई की परीक्षा की, लेकिन स्याही के कारण आपकी हाल न गली । फिर छिछकवाश तपस्विनी के आधार गुरदेव शासन सम्राट हीरसूरिण महाराज का आभन्त्रण द्वारा सुतवाया और जैसा सवाल जवाब दिया है, यह प्रस्तुत निगन्ध से ही जान होगा ! बाद में आपके त्याग दया प्रतिला समतार अहिंसा आदि आदि अनेक गुणों का देव समझ जुड़ कर भुगल सम्राट शासन सम्राट का ऐसा अनुरागी बना कि लोगों की दृष्टि में जैसी सा बन गया ! सूरिण का प्रतिशोध अनेक दुःखालियों की दुःख छोड़कर सत्य मार्ग का राहगीर बनाने में समर्थ है । अकबर ने आपका सम्मान में अपनी सारी दुःखालियों को निलान्जली देता हुआ भारत के कोने कोने में ७ महीने अहिंसा पत्रवाने की घोषणा के साथ गंगगुड़ पदवी देकर प्रमुख जैन तीर्थों में अहिंसा निरोधक भिक्षु पासकर के इरमान पत्र सविनय समर्पण करता हुआ अन्तिम में स्तूपनिमित्त ८४ वीधा जमीन ली लेट की । विज्ञासुओं की आकांक्षा इस निगन्ध से इरमाण की प्रतिलिपि द्वारा शान्त होगी । आचार्य देव के प्रत्येक प्रति-योगिता में सद्गता के नाते महाराणा प्रताप आदि महाराज्यों द्वारा विनंति, आपके करकमलों द्वारा जिनभिम्बों की प्रतिष्ठा व आपकी तपस्या जैसी है, वे सण, आप के सामने प्रस्तुत निगन्ध से ही जान होगा ! शासन सम्राट की वाङ् पट्टा

मधुरता गम्भीरता अमृतता और तात्त्विकता पर लागत के सर्वे सारी गाली के अन्धावा अधुनकाल काष्ठल जानमाना कलाभान गेष्म मुहम्मद मे अतिरिक्त वैष्णव विद्वानोंने भी मुग्ध हो कर मुक्त कण्ठ मे प्रगमा दी है और आपका मन्तव्य माना है ।

इस निष्पत्ति की रचना आपही के परम्परा मे अवगन्ध (आचार्यार्थ) पन्थासल श्री हितरिन्त्यल महाराज के पदधर गिष्म नाट्यगतीर्थोद्धारक मेराडकेसरी दैवशाल नैनाचार्य श्री भद्रिन्त्य हिमा यलस्रारल महागज आलय के पदधर शिष्य वैद्याडरल मुमुक्षु लव्यानन्द रिन्त्य व्या साहित्यरत्न ने की है । आपने हीर मौलाय काव्य, होरभक्ति गम, जगद्गुरु काव्य, निन्त्य मे महा काव्य, पद्मावलीसमुच्चय, जैन तत्त्वा दर्श आर्षिने अकण्ठी भुरि और सम्राट जै सा म धितिदास, जी मे श्रीधर न अन्तर सम्राट इरमान, धर्म जिज्ञासु अन्तर, जैन शिक्षालेख पदीपण, अष्टाह्निक व्या मवनम आदि ग्रन्थो न अध्ययन पूर्वक मनन करके होर निष्पत्ति मे हीर सीने पिपी है ।

आपका प्रयास की अक्षता मे पाईका नो पुन पुन माग दा नियामक है । आगा नो जति है डि यह सरकरल भी पूर अङ्कगल के जैसा लाथो लाय छपते ही मुक नयगा, अतएव होर निष्पत्ति पुस्तक के आक्षत आशयान और सतक रहे ?

मे येभक महोदय और पाईक महाशयो के धन्यवाद होता हुआ साहित्य प्रेमी लाछ पहेनो से सत्रेभ निवेदन करता हु डि इस निष्पत्ति के अन्तग अवश्य पटे और धनमे रहे दुये गुणो के अपनावे ॥ शम् ॥

आपका-

न्याय व्या आचार्य
प. कृष्णदेव गात्री
दणगा-वर्द्धमानपुरा

-: હીર ગાયનમ્ :-

અયે હીરાઃ ? અયે ધીરા : ? સદાધન્યા સદામાન્યાઃ
 સદાડહં પ્રાર્થયે સન્તં, લવન્તં તારકં હીરમ્ ।૧।
 અહિંસા ધર્મ ધૌરેયા, સ્તથા વૈ શાસકા યૂથમ્ ।
 અકબળ ઔધકાઃ સત્ય, ન્તદાન્તતા જગત્પથાતાઃ ।૨।
 જગત્યાં જૈનજન્તૂનાં, શિરોમૂર્ધન્ય સૂરીશા : ।
 મહાલવ્યા મહાસભ્યા, યુધા જૈનાગમાભિજ્ઞાઃ ।૩।
 અહો વૈરાગ્ય માપન્ના, મહાપુણ્યા, સદાપૂત્યાઃ
 પુનારમ્યં તદાકારં, સ્વકીયં દર્શયૈશ્વર્યમ્ ।૪।
 ક્રિયન્તો ભેદ ભાવજ્ઞાઃ, સ્વદેશં ભારતં પૂતમ્ ।
 પ્રયુદ્ધા નાશયન્તોડહ નિશંહન્તું જગદ્ધર્મમ્ ।૫।
 વિના હીરં વિના વીરં, જગત્પ્રાતું નચાશાસ્તે ।
 તદર્થ “ હિમ્મતો ” યાચે, પદાબ્જં તારકં તેડહમ્ ।૬।
 સમાયાતેડધુનાદેશે, પદાબ્જે તાવકં નૂતમ્ ।
 સુગાસ્થામો હિ યાસ્થામો, વયન્તે મંગલં ગાનમ્ ।૭।
 પ્રશસ્યં તાદશં રૂપં. સુધીઃશ્રી કૃષ્ણદેવોડપિ ।
 મુમુંક્ષુ લોકિતું દક્ષાઃ, સુભવ્યાનન્દ રત્નાદિઃ ।૮।

લેખક: શ્રી હિમાચલાન્તેવામિ

જન્મ સં. ૧૯૮૨ ગામગૃહ (ગેવાડ)

દીક્ષા સં. ૧૯૮૮ ઉદયગુરુ (ભાદિજીરા)

મુમુક્ષુ ભગ્યાનન્દ વિજય

વ્યાકરણ ૧ માહિત્યગત

ॐ

विश्व वन्दनीय प्रभु वीर के पट वां पट्टधर
जगद्गुरु श्रीमद्विजय हीरसुरीरश्मि महाराज साहेब

धंस असार ससार में मुगल सम्राट् शाहशाह अकबर
प्रतिषेधक जगद् गुरुदेव श्रीमद्विजय हीरसुरीरश्मि महाराज
आजाल वृद्ध में अपरिचित नहीं है। फिर भी आपकी
जुवनी पर अपनी लघु पुद्धि के अनुसार वर्णन करते हुये
निज आत्मा को तृप्ति करने में आइक हुआ हूँ। क्योंकि
महापुरुषों का गुणगान श्रेयस्कर हुआ करता है। यद्यपि
महापुरुषों का गुणगान स्वल्प पुद्धि में होना परमअसम्भव
है। चूँकि गुणगान शब्द का अर्थ प्रत्येक गुणों का वर्णन
होता है। हर एक गुणों का पूरी तरह वर्णन न होनेमें
प्रत्युत निन्दात्मक ही होजाना है। जैसे मसूर का जल परि-
भाष्य करने पर निन्दा के सिवाय फल, क्या हो सकता है ?
तथापि सूर्य को दीप दर्शन की तरह मेरी लेखनी का लेख
व्यापार भी सहृदय हृदय पुरुषों को प्रियकर ही होने की
पूर्व आशा है।

चरित्र नायक जगद् गुरुदेवका जन्म पालनपुर में हुआ
था। पालनपुर का इतिहास इस प्रकार कहते हैं कि प्राची-

नकाद मे ओक प्रदहाद नामका राजा राज्य करता था। उस राजा ने कुमारपाल महाराज की जनाई हुई स्वर्णभय श्री शान्तिनाथ लगवान की मूर्ति के अग्नि मे गला कर वृषभ की मूर्ति बनवा कर श्री अय्यलेश्वर देव के सम्मुख स्थापित करदी। इस घोर पाप के कारण राजा के शरीर मे दुष्टकुष्ठ रोग का आविर्भाव हुआ। इस कोड रोग से राजा का तेज लावण्यादि सम्पूर्ण गुण नष्ट ब्रष्ट होगये। राजाने अपने नामसे प्रदहादनपुर नामका शहर जसाया कर्म संयोग से किसी परोपकारी महात्मा ने राजा का पाप और रोग नाशक उपाय बताया कि प्रार्थ प्रभु की मूर्ति बना कर निज मन्दिर मे स्थापन कर पूजा लक्षित करने से सय रोग शोक नाश हो जायगा। इस बात के सुनकर राजा ने तुरन्त ही प्रदहादन विहार नाम का चैत्य सुन्दर बनवाया। और प्रतिष्ठा पूर्वक श्री प्रार्थ प्रभु की मनोहर प्रतिमा स्थापित कर त्रिकाल पूजा लक्षित करने लगा। अल्प समय मे ही राजा का शरीर आरोग्य भय होकर पूर्व की लांति यमकने लगा। राजा का आदेश से समस्त नागरिक प्रभु दर्शन से मानव जन्म की सार्थकता समझने लगे। कहावत ली है कि “यथा राजा तथा प्रजा”।

इसी प्रदहादनपुर का अपभ्रंश होकर पालनपुर नाम लहिर होगया है। जे कि गुजरात के उत्तरी किनारे पर आज भी विद्यमान ह। उस समय जडा समृद्धिशाही शहर था। किसी प्रकार से शहर वासियों के अशान्ति नहीं। इसी विशाल शहर में उपदेशवंश लूषण धनाढ्य ओक कुंरा-

શાહુ નામકા શ્રેષ્ઠી રહતા થા। વહુ સન્નન પુત્ર દયા દાક્ષિ-
ણ્યાદિ ગુણોસે યુક્ત થા। ઇતના હી નહી બલ્કિ બ્રહ્મચારી
ગૃહસ્થો મે મુકુટાલકાર માના જાતા થા।

આપ પ્રભુ લક્ષ્મી ગુરુ વિનયી એવ ધર્મ કે બડે તત્વર
થે। આપકે સહચારિણી પત્તિવ્રતા ધર્મ મે સસક્તા એક
નાથી નામ કી લાર્યો થી। વહુ ભી સુગીલા ઔર ધર્માત્મા।
કુરા શાહુ ગૈઠ કે સાથ અપની સાસારીક સુખો કા અનુભવ
કરતી હુઈ નાથી દેવીને ઉત્તમ ગર્ભ કે ધાગણુ ક્રિયા। નિસ
રાત્રી મે ગર્ભ ધારણુ ક્રિયા ઉસ રાત્રી મે હીરા કી ગંગી
એવ મરોવર મે સ્વતત્ર ધૂમતે હુએ હાથીકો સ્વપ્ન મે
દેખકર નાથી દેવી રોમાચિત હૃદય મે અપને સ્વામી મે પ્રશ્ન
કરતી હૈ। હે નાથ ? મૈને આજ સ્વપ્ના ચહુ દેખા હૈ। તબ
શ્રેષ્ઠી ને કહા કિ હે પ્રિયે ? જો તુમને શુભ પ્રદ એવ અભીષ્ટ
ફલકો દેને વાલા સ્વપ્ના દેખા હૈ। ઇનકે પ્રભાવ સે નિશ્ચય
હી પુત્ર રત્ન હોને કી પૂર્ણ આશા હૈ। નાથી દેવી નિજ
પતિ દેવ કા મનોનુફલ વચન મુનકર હર્ષિત હૃદય સે પ્રેમ
પૂર્વક ગર્ભ કા પોષણ કરને બગી। ઇમ ઉત્તમ ગર્ભ કે પ્રભાવ
મે ઘર મે મુખ એવ સમ્પત્તિ ભી અનાયાસ હી બઢને
લગી। ઇમ બઢતી હુઈ સૌભાગ્યલતા કે દેખ કર જલ મીન
કી તગ્ધ પતિ ઔર પત્ની કે હૃદય સરોવર મે મનોરથ કી
શ્રેણિયે ભી કલ્લોલ કરતી હુઈ બઢને લગી।

એક દિન વિલક્ષણ સુરભિ વાયુ દિશાઓ મે ચલને
લગા। સર્વ પગુ પક્ષી ભી વિલક્ષણ મધુર સ્વર મે બોલતે

हुँगे जंगल की राह चलने लगे। मानो छि लूतल मे अंद्रो-
 ह्य की सूचना कर रहे हों। पालनपुर निवासी सन्नन ली
 निज निज आसन को छोड़ कर नित्य किया मे सन्नद्ध होने
 लगे। कुंराशाह ली आवश्यक कार्य के लिये बाहर चले
 गये। धीर नाथीने सं. १५८३ मार्गशीर्ष शुद्धा नवमी
 के दिन प्रातः काल शुभ मुहूर्त मे निर्विघ्न पूर्वक उत्तमोत्तम
 लक्षण संपन्न पुत्ररत्नको जन्म दिया। मानो छि महीतल मे
 अपर अंद्रोह्य होगया हो। शेरल लौट कर कुछ समय के बाद
 आते ही दासी के मुँह से जन्मोत्सव का हाल सुनकर असीम
 हर्ष मे भग्न होगये। शेरल के घर पर अनेक तरह से
 भांगलिक गीत होने लगे। धंस पुत्र जन्म की शुशियाली
 मे कुंराशाह ने अनेक उत्तमोत्तम धर्म कार्य करते हुँगे
 दीन दुषियों को अलिखित दान देकर संतुष्ट कर दिये।
 समस्त शहरवासी सन्नन ली शेरल के घर पर पुत्र
 जन्मोत्सव मे लाग लेते हुँगे अलिवृद्धि हर्ष मे करने लगे।
 उत्तम पुत्रोंका जन्म किसको आनंद दायक नहीं होता ?
 सर्व नगर वासियों के मुँह से यही शब्द निकलने लगा कि
 लड़का भारत मे अपूर्व आदर्श रूप बमकेगा ? दृष्टीये ? सत्य-
 र्थों का जन्म प्रभाव ! अपनी प्रला दुसरो के हृदय कमल
 मे स्वयं चल कर यशोगान कराती है।

धीर माता पिता विचार विमर्ष करके अपने सम्ब-
 न्धियों को आमन्त्रण देकर अथ सत्कार सम्मान, प्रेमपूर्वक
 करने लगे।

આગન્તુક સમ્બન્ધી એવ નાગરિક જનતા કે મનોનુ-
કૂલ ત્યોતિપિયોને શાસ્ત્રાનુસાર હીગચન્દ્ર નામ રખા હીરા
નામ માત્ર હી નહી થા બલ્કિ હીરા વાસ્તવિક હીરા થા ।
દ્વિતીયા કી ચન્દ્ર કલાકી તરહ પ્રતિભાશાલી હીગચન્દ્ર ભી
દિનાનુદિન વિશેષ બઢતે હુએ કમ સે સાત વર્ષ કે હોને પર
સ્કૂલ મે અધ્યાપક કે પાસ શિક્ષા કે લિયે જાને લગે ।
આપકી બુદ્ધિ બડી વિકસ્વર થી । પ્રકૃતિ કે આપ બડે ચચલ
થે । મગર ગમ્ભીર ભી કમ ન થે । સ્કૂલ કે સર્વ છાત્રો મે
મે આપકી મેઘા અત્યધિક તેજસ્વી થી । અદ્ય મમય મેં હી
આપને “ પાચો પ્રતિકભણુ ” “ જીવ વિચાર ” “ નવતત્વ ”
“ દહક ” “ મધ્યભી ” “ નવસ્મરણુ ” “ તીનભાષ્ય ” “ યોગસૂત્ર ”
“ ઉપદેશભાલા ” “ દર્શનસિતરી ” “ ચઉગરણુપયન્ના ” ઇત્યાદી
અન્ય સ્વાધીન કર લિયે । જૈમેજૈસે આપકા કલાભ્યાસ બઢને
લગા વૈમેવૈસે ગુણુભી અધિક બઢને લગે । કહા હૈ કિ—

અક્રોધ વૈરાગ્યજિતેન્દ્રિયત્વમ્ । ક્ષમાદયા મર્વજન પ્રિયત્વમ્ ॥
નિર્દોલકાતા લય શોક મુક્તા । જ્ઞાન પ્રબોધે દગ લક્ષણાનિ ॥૧

જળ હીરજી કે અન્ત કરણુ મે જ્ઞાનકા પ્રાદુર્ભાવ વિશેષ
રૂપ સે હોને લગા તબ સે અપને હૃદય મે ઈન દગ લક્ષણો કે ભી
ધીરે ધીરે સ્થાપન કરને લગે સારે શહુર મે એવ ઘગ મે ખાતે
હોને લગીકી સળ વિદ્યાર્થીઓ મે અત્રેસર બન ગયા હૈ ।
ઔર શિક્ષક ભી આપકા આદર સત્કાર પ્રેમમે કરતે હૈ ।
ચહુ અપને ગાવ મે એઆ નામ કરેગા જો કિ આજ દિન
પર્યન્ત કિમીને નહી ક્રિયા ! પાઠક ? દેખીયે ચહુ લોકોકિત
ભી વાસ્તવિક અરિતાર્થ હોને બારહી હૈ ।

એક દિન કી ખાત હૈ કિ ભવ્ય જીવોં કે પ્રતિબોધ
 દેને કે લિયે અમાનુગ્રામ વિચરતે હુએ તપાગચ્છાધિરાજ
 જૈનાચાર્ય શ્રીમદ્વિનય દાન સૂરીશ્વરજી મહારાજ શિષ્યો-
 પશિષ્ય સહિત પાલનપુર પધારને પર સંસાર સાગર સે પાર
 લગાને વાલી સર્વોપદ્રવ કે નાશ કરને વાલી મનોહર દેશનાં
 આચાર્ય દેવને પ્રારમ્ભ કી । પ્રતિદિન બઢતી હુઇ જનતા કે
 દેખકર હીરજી ભી અપને ઇષ્ટ મિત્રોં કે સાથ ધુમતે હુએ
 આખ્યાન મેં પહુંચ ગયે । આખ્યાન પઢતે હુએ ભી ગુરૂદેવ
 કી દૃષ્ટિ હીરજી કે ઉપર પડતે હી ઉનકે સ્વચ્છ લક્ષણ ઉનકા
 આકૃતિ સે હીખ પડે । આખ્યાનાનન્તર ગુરૂજી કે પુછને પર
 સભા મે સે ઉત્તર મિલા કિ શેઠ કુંરાશાહ કા ખ્યારા પુત્ર
 હૈ । ગુરૂજીને ક્ષણ માત્ર વિચાર કર ગોચરી કે નિમિત્ત હીરજી
 કે ઘર પધારકર ઉનકે માતા પિતા કે સામને દીક્ષા સમ્બન્ધી
 ભાવ પ્રગટ ક્રિયા કિ યહ લડકા સાધુ બન જતા તો શાસન
 સેવાકા ભાર અપને સ્કન્ધોં પર વહન કર સકતા । યહ અમર
 નામ કરતા તો ઉસમેં તુમહારા હી ગૌરવ બઢતા ઇસલિયે
 ઇસકે વૈરાગ્ય કા ઉપદેશ દેતે રહના તાકી કભી યહ સ્વયં
 સાધુ પદ સ્વીકાર કરને કી ભાવના કરેગા ।

ઇતના વાક્ય ગુરૂ મુખં સે સુનકાર મોહ કે કારણ
 માતાપિતા મૌન હો ગયે । તખ ગુરૂજી ભી અપને સ્થાન
 પર આગયે । કુછ દિન કે બાદ શ્રી સંઘને મિલ કર કહા કિ
 શેઠ સાહુબ ? ગુરૂદેવ આપ કે ઘર પધાર કર હીરકી યાચના
 કી મગર આપને કુછ ઉત્તર તક નહીં દિયા । અત્યંત ખેદ
 હૈ કિ અપને ગુરૂદેવ કા વચન અંગીકાર નહીં ક્રિયા । અસ્તુ ।

અળ ભી શ્રી સઘ આપમે માગની કરતા હૈ કિ હીર કે
 ગુરૂદેવ કે ચરણો મે મમર્ષણ કર દો અગર આપ આહે
 તો સઘ મે હીરા કે બરાબર સ્વર્ણ ગણિ લે મકતે હૈ । ઇસ
 ખાત કે મુન નાથી દેવીને કહા કિ શ્રીમધ માલિક હુ જો દેના
 આહે મો દે સકતે હૈ કિન્તુ હીરા કે વિના સ્વર્ણ રાશિ કયા
 શોભા દેગી ? । અગર શ્રી સઘ કા એમા હી આદેશ હૈ તો
 કી કુછ દિનો કે બાદ હીરા કે ગુરૂ ચરણો મે લેજને કી
 ડેશિશ કરુગી । ઔ ઇસકા એસા હી ભાગ્યોદય હોગા તો
 વહુ સ્વયં હી ગુરૂ ચરણો મે આ જાયગા । ઇસ પ્રકાર વચન
 મુનકર શ્રીસઘ ધન્ય ધન્ય કરતા હુઆ ગુરૂદેવ કી જય
 બોલતા હુઆ ગુરૂદેવ કે ચરણો મે બંકર કે હીરજી કી સખ
 ખાતે કહુ સુનાઈ અલ્પકાલ મે હી ગુરૂદેવ ભી પૃથ્વી મહલ
 કે પાવન કરતે હુએ ભવ્ય પ્રાણિયો કે સન્માર્ગ દે અનુયાયી
 બનાને લગે ।

ઇસ મધ્ય મે હીરજી કે માતા પિતા સમ્યક્ પ્રકાર
 મે ધર્માગધન પૂર્વક ઇમ અમાર સસાર મે પરલોક કી
 મહાયાત્રા કર કે ઇસ પાલનપુર કે અપને મે શૂન્ય બના
 દિયા । ઇધર જનતા ગણુ લઘુ બાલક હીજી કી અવસ્થા
 દેખ દેખ કર મન મે બડે મન્ત્રમ્ત હોને લગે । હીજી કા
 તો કહુના હી કયા થા ? । કિતને આપતિ રૂપ બાદલ આયે ?
 ફિર બાદલ કે જ્ઞાન રૂપ વાયુ મે તિતર ખિતર કરડે અલ્પ
 સમય મે હી મહાશોક મે પૃથક્ રહ કર સમય વ્યતીત
 કરને લગે । કુછ દિન કે બાદ હીજી અપની બહુન મે

મિલને કે લિયે શ્રી અણહિલપુર પાટણ ગયે । બહન ભી
અપને છોટે ભાઈ કે આયે હુએ દેખ કર અત્યન્ત હર્ષ મે
મગ્ન હો ગઈ કુછ દિન કે બાદ અપને ગાંવ જાને કી આજ્ઞા
માંગને પર બહન કે અત્યન્ત આગ્રહ સે હીરણ્ય ઔર ઠહર
ગયે । એક દિન આપ સ્વેચ્છા પૂર્વક શ્રી અણહિલ પાટણ
કી શોભા દેખતે હુએ ધ્રુમને લગે ।

ધધર સુનીશ્વર ગુણાગાર આચાર્ય દેવ શ્રી મદ્વિજયદાન
સૂરીશ્વરણ મહારાજ મહીતલ કે પાવન કરતે હુએ બડે
ધૂમધામ પૂર્વક ઉસી શહર મેં પધારે । ઉસ સમય નગર
કે સખ નર નારિયાં કુતૂહલતા પૂર્વક સ્તનન્ધય બચ્ચે કે ભી
છોડ છોડ કર કે આપ કે દર્શનાર્થ ઉપસ્થિત હોને
લગી । હીરણ્ય ભી અભૂતપૂર્વ સમારોહ કે દિદ્ધુ હોકર ઇસ
ઝૂંડ મેં સામિલ હો ગયે । શ્રી સંઘ કે આગ્રહ સે ગુરૂદેવ
ધર્મશાલા મેં પહુચને પર જિન પ્રતિપાદિત ધર્મોપદેશરૂપ
સુધા કી વર્ષા કરને લગે । જિસમે—

અત્તારિ પર મંગાણિ દુલહાણિય જાણે ।

માણું સતં સુધ સદ્ધા સંજમમિય વીરિયો ॥૧॥

ઇસ ગાથા કે અર્થ કે ખૂબ પ્રતિપાદન કરતે હુએ
પ્રભાવશાલી હૃદય સ્પર્શી માર્મિક વ્યાખ્યાન કરમાયા । જનતા
મન્ત્ર કી તરહ મુગ્ધ ભાવ સે દત્ત ચિત્ત હોકર શ્રવણ કરતી
રહી । એસા ઉપદેશ નિકટ ભવિ પુરૂષોં કે લિયે બહુત હી
હિતકારક હુઆ કરતા હૈ । ચૂંકિ હીરણ્ય કે હૃદય મેં ભી
ઇસ મનોહર ઉપદેશ કા પુરા અસર પડા વ્યાખ્યાન સંપૂર્ણ
હોને કે બાદ હીરણ્ય અપની બહન કે પાસ બાકર કે વિનય

યુક્ત શબ્દો મેં કહીને લગે । હે ભગિની ! આજ મૈને તપાગચ્છાધિરાજ શ્રીમદ્વિજયદાનસૂરીશ્વરજી મહારાજ કે મુખાગવિન્દસે મસાર સમુદ્ર મેં તારને વાલી સદા સુખ મૌલાચ્ચ કે દેનેવાલી મનોર દેશના સુની હૈ । જિમમે વિરક્ત ભાવ પૈદા હોગયા હૈ । અજ મેં શુઙ્ગ કે ચરણો મેં જાકર કે શ્રી ભાગવતી દીક્ષા સ્વીકાર કરના આહતા હૂ । અત મુઝે અવિલમ્બ આજા પ્રદાન કરે ।

ઇતને શબ્દ મુનતે હી જાહન રોમાચિત હોકર અશ્રુપાત કરતી હુઇ જદ જદ સ્વર મેં અપને કનિષ્ઠ ખ્યારે ભાઇ મેં કહીને લગી । હે પ્રિય બન્યો । હે મગલ હૃદય વત્સ ! દીક્ષા-વ્રત તલવાગ કી તીક્ષ્ણ ધાર કે મનાન લોહચને કે તુલ્ય, જડા કઠિન સાધ્ય હૈ । ક્યોકિ દીક્ષેતો કે નગે શિર ધુમના પડતા હૈ । સર્પિં ચા ધૂપ મેં નગે પાવ ચલના પડતા હૈ । ડેશ લુચિત કરના પડતા હૈ । ઘર ઘર ભીક્ષા માગની પડતી હૈ । સુકાલુકા નીગમ આહર મેં ઉદરપૂર્તિ કરની પડતી હૈ । જાવીશ પરિમહ મહન કરને પડતે હૈ । કઠોર તપસ્યાએ ભી કરની પડતી હૈ । તેરા ઐમા શરીર નહી હૈ જો કિ એમે કઠોર વ્રતો કે પાલન કર મકે ઇસલિયે અભી તેરે લિયે દીક્ષા લેના ચોચ નહી હૈ । ભાઇ મેગ કહના યહ હૈ કિ પ્રથમ તો એક કુલીના સ્ત્રી મેં વિવાહ કરકે મામાગિક મુખો કા ભોગ કરલે । પુત્રોત્પત્તિ હોજને ઢે જાદ તેરી ઇચ્છા હો પેસા કરના । ઇસ પ્રકાર નાનાયુક્તિ મેં મમજાને પર ભી ચૈર્યાવાન હીરજી અપને વિચારો પર અટલ ગદે । ચૌર

ਵੈਰਾਗ्य ਦੀ ਪੁਸ਼ਟਿ ਕਰਦੇ ਹੁਯੋ ਲਰ੍ਹੇਹਰਿ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਸ਼ਿ ਕਾਵਯ ਕਾ ਅਰਥ।
ਅਪਨੀ ਘਰਨ ਕੋ ਸਮਝਾਨੇ ਲਗੇ ! ਜੈਸੇ ਕਿ—

ਕਾਵਯ—

ਲੋਗੇ ਰੋਗ ਲਯੰ ਖੁਲੇ ਬ੍ਰਹ੍ਮਤਿ ਅਯੰ ਵਿਸੇ ਨ੍ਰਿਪਾਦਾਦ ਲਯਮਮ੍ ।
ਮਾਨੇ ਹੈਨ੍ਯਲਯੰ ਅਲੇ ਰਿਪੁਲਯੰ ਕਾਯੇ ਕ੍ਰਿਤਾਨ੍ਤਾਦ ਲਯਮ ॥
ਸ਼ਾਸ਼੍ਤ੍ਰੇ ਵਾਦਲਯੰ ਗੁਣੇ ਅਲ ਲਯੰ ਰੂਪੇ ਜਰਾਯਾ ਲਯੰਮ੍ ।
ਸਰ੍ਵੰ ਵਸ੍ਤੁ ਲਯਾਨ੍ਵਿਤੰ ਲੁਪਿ ਨ੍ਰਣ੍ਯਾਂ ਵੈਰਾਗ੍ਯ ਮੇਵਾਲਯਮ੍ ॥ ੧ ॥

ਅਰਥ:—ਲੋਗਮੇਂ ਰੋਗ ਕਾ ਲਯ ਹੈ । ਖੁਲ ਮੇ ਨਾਸ਼ ਕਾ ਲਯ ਹੈ । ਧਨ ਮੇ ਰਾਜ ਕਾ ਲਯ ਹੈ । ਮਾਨ ਮੇ ਹੀਨਤਾ ਕਾ ਲਯ ਹੈ । ਅਲ ਮੇ ਸ਼ਤ੍ਰੁ ਕਾ ਲਯ ਹੈ । ਵੇਦ ਮੇ ਯਮਰਾਜ ਕਾ ਲਯ ਹੈ । ਸ਼ਾਸ਼੍ਤ੍ਰ ਮੇ ਵਾਦਵਿਵਾਦ ਕਾ ਲਯ ਹੈ । ਗੁਣ ਮੇਂ ਫੁਲਟ ਕਾ ਲਯ ਹੈ । ਰੂਪ ਮੇਂ ਯੁਛਾਪਾ ਕਾ ਲਯ ਹੈ । ਸੰਸਾਰ ਕੀ ਸਮਸਤ ਵਸ੍ਤੁਯੋ ਮੇਂ ਲਯ ਰਹਾ ਹੁਆ ਏ । ਕਿਨ੍ਤੁ ਐਕ ਵੈਰਾਗ੍ਯ ਹੀ ਅਲਯ ਏ । ਈਸ਼ ਤਰਹ ਵੈਧ ਕੀ ਲਾਂਤਿ ਵੈਰਾਗ੍ਯ ਰੂਪ ਔਪਧੀ ਸੇ ਘਰਨ ਕੀ ਕੀ ਹੁਧ ਏ ਰੂਪੀ ਘਿਮਾਰੀ ਕੋ ਨਾਸ਼ ਕਰਕੇ ਵੈਰਾਗ੍ਯ ਮਯ ਭੁਵਨ ਘਨਾ ਕਰ ਗੁਰ੍ਹੇ ਕੇ ਪਾਸ਼ ਯਕਰ ਕੇ ਸਵਿਧਿ ਵੰਢਨਾ ਪ੍ਰਵੰਕ ਗੁਰ੍ਹੇਵ ਸੇ ਕਰਯਾਦ੍ਰ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਨੇ ਲਗੇ ।

ਏ ਗੁਰ੍ਹੇਵ ? ਏ ਤਰੇਣੁ ਤਾਰੇਣੁ ਲਗਵਾਨ ? ਮੈਂ ਆਪਕੇ ਘਰੇਣਾਂ ਮੇ ਰੋਗ ਸ਼ੋਕ ਕੋ ਜਤਾ ਮੂਲ ਸੇ ਭਯਾਤ ਫੈਕ ਵੇਨੇ ਵਾਦੀ ਸੁਘ ਸੌਲਾਗ੍ਯ ਕੋ ਘਰਾਨੇ ਵਾਦੀ, ਸ਼੍ਰੀ ਲਾਗਵਤੀ ਹੀਕਸ਼ਾ, ਗੁਰੇਣੁ ਕਰਨੇ ਕੇ ਲਿਯੇ ਉਪਸ੍ਥਿਤ ਹੁਆ ਏ । ਅਸ੍ਥਿਰ ਸੰਸਾਰ ਮੇ ਕੋਧ ਲੀ ਸਾਰ ਘੀਯ ਨਹੀਂ ਹੈ ਮੈਨੇ ਘੁਘ ਸਮਝ ਲਿਯਾ । ਅਘ ਮੇਰੀ ਛਾਵਿਕਿ ਧਰੀ ਧੰਧਾ ਹੈ ਕਿ ਮੇ ਆਪਕੇ ਘਰੇਣੁ ਕਮਲੀਂ ਮੇ ਰਹੇ ।

કર સેવા કરતા હુઆ આત્મ કલ્યાણ કી ઓર અગ્રેસર બનૂ ।
અતએવ બહુત હી જલ્દી મુઝે ગૃહસ્થ વેષ મે પૃથક કર સાધુ
માર્ગ કા વેષ પહુના દીજીયે ।

ઇસ પ્રકાર લઘુ બાલક કા માધુર્ય વચ્ચન સુન કર ગુરુ-
દેવ ભી આશ્ચર્ય મન્ન હો કર મન હી મન મ કલ્પ વિકલ્પ
કરને લગે કી યહ છોટા બચ્ચા હોતા હુઆ ભી ઇસકી વાક્
શક્તિ ટેમી હૈ ઓર ટેમે સુન્દર શબ્દો કા પ્રયોગ કર ગ્હા હૈ
કહા હૈ કિ “શિષ્ય રત્નસ્ય પ્રાપ્તૌ હિ હર્ષ ઉત્કર્ષ ભાગ ભવેત્”
શિષ્ય રત્ન કી પ્રાપ્તિ મે મહાન પુરુષો ડો ભી પ્રમોદ હો
જતા હૈ । હીજી કી આકૃતિ મે સ્પષ્ટ માત્રુમ હોતા થા કિ
ભાવિ ગચ્છ નાયક પટ્ટાલજી યહી હોગા । ઐસા ગુરુદેવ
અત કરણ મે તર્કવિતર્ક પૂર્વક શ્રી મધ હો મૂચના કી કિ
યહ ભાઈ મમાર મે વિરકત હોકર માધુ પદ કી યાચના
કરને કે લિયે મેરે પામ આયા હૈ । શ્રી મધને વિનય પૂર્વક
ઉત્તર દિયા કિ ગુરુદેવ ? અવશ્ય દીક્ષા ડે યોગ્ય લડકા હૈ
આપ દીક્ષા દીજીયે । આગ્રથ દેવ ડે ઉપદેશ મે શ્રી સધને
અઠાઈ મહોત્સવ એવ જુજુમ કી તૈયારી ધૂમ ધામ પૂર્વક
પ્રારંભ કી હીજી ડે હૃદય મે મમાર સમજન્ધી કિમી ભી
પદાર્થ કી તર્ક લક્ષ્ય જિલકુલ નહી હૈ । આપ દિનાનુદિન
અધિક વૈગન્ય મે મન્ત બનતે જા ગ્હે થે જો કિ આપકા
દીદાર બતાના જા ગ્હા થા મ ૧૫૬૬ માર્ગગીર્ષ (ગુ ૮)
કૃષ્ણા તીજ કે દિન આરે ગહુર મે ધુમતા હુઆ હીજી કા
શાનજી જુજુમ નિયત સ્થાન પર જા ગ્હા થા । ઓર
ગહુર કે હન્તમે નર નારી અપને ધગેલુ કાર્ય ડો છોડ કર

જીવુસ મે સામીલ હોને કે લિયે આગે પીછે દોડતે જા રહે
થે । વરઘોડા નિયત સ્થાન પહુચને કે બાદ હીરજી રથ મે
નીચે ઉતર કર અપને હી હાથસે સાંસારિક વેષ કેા ઉતાર
કર વિનીત હોકર એકાગ્રચિત્ત મે ગુરૂ ચરણોં કે સામને ખડે
હોગયે ગુરૂજને ભવિષ્ય પુરૂષ સમજ કર શુભ મહુર્ત મે
શ્રી ભાગવતી દીક્ષા દેદી. ગુરૂદેવ શ્રી મદ્વિજયદાન સુરીશ્વરજી
મહારાજ કે કર કમલોં દ્વારા હી હુછ દીક્ષા કેા મહર્ષ સ્વી-
કાર કર કે વિનીત હીરજી ને કૃતાર્થ હોકર દીક્ષા કી મહત્તા
ખતાતે હુએ જનતા કેા ભી દીક્ષા સ્વીકાર કરને કે લિએ
કહને લગે ।

કાવ્ય—

દીક્ષા મોહ વિનાશિકા ચ સતતં ભવ્યોદય પ્રાપિકા ।

દીક્ષા પૂજ્યતમા સમસ્ત ભુવને જીવાત્મનાં પાવિકા ॥

દીક્ષા શ્રી જિનસેવિતા ચ દલની દુઃખસ્ય શિક્ષામયી ।

તાંવૈ સ્વીકૃત પ્રમોદ જનની લોકાન્ધિ નાવં જનાઃ ॥૧॥

નચ રાજ ભયં નચ ચૌર ભયં । ઇહ લોક હિતં પર લોક સુખમ્ ।

નર દેવ નતં વર કીર્તિં કરં શ્રમણત્વમિદં રમણીયતરમ્ ॥૨॥

અર્થ—દીક્ષા મોહ કેા વિનાશ કરનેવાલી પરમ ઉચ્ચુદય કેા

દેને વાલી, જીવાત્માઓં કેા પવિત્ર કરને વાલી, સકલ સંસાર

મે માનનીય જિનેસ્વર ભગવાન મે સેવિત, દુઃખો કેા નિવા-

રણ કરને વાલી વિદ્યામયી ઔર આનંદ કેા દેને વાલી સંસાર

સમુદ્રે કે નૌકા રૂપી હૈ અતઃ ઉસે સખ પ્રાણિયોં કેા અપ-

નાના આહિયે ।

साधुता मे न तो राजकीय लय है न योरी का लय है तथा औदौष्टिक हित और पारलौकिक सुख मिलता है साधुता के देव मनुष्य भी स्तुति करते हैं और साधुपना मे कीर्ति पढती है अतः साधुता परम रमणीय है ॥

हीरु का दीक्षित नाम श्री भद्रिजयदान सूरेश्वरजीने हीरुर्ष मुनि रखा । हीरुर्ष मुनि सम्यक् प्रकार मे तपस्या केव रत्नत्रय की आराधना करते हुअे पशुगुध आशय मे गुड चरखे की सेवा मे लयलीन होते हुअे गुडदेव के पीछे छाया की तरह प्रति पल रहने लगे ।

हीरुर्ष मुनि पाच महाव्रत तीन गुप्ति पाच समिति केव सयम तथा करण सितरी चरण मितरी के पूरी तरह से पालन करते हुअे उच्च शास्त्र का अध्ययन व्रतचित्त होकर करते लगे । गुडदेव के समीप पढते हुअे थोडे ही समय मे शास्त्रोका सम्पूर्ण अध्ययन कर जैन सिद्धांत के धुंधल विद्वान बन गये । पाठके देभीये ? गुड कृपा का इल । गुड कृपा निम पग होलती है वह तो विद्वत्ता पूर्ण वाक गति मे अपूर्व ही पढ जाता है और ससाग भागवत इनके लिये सुगम हो जाता है । छत्री तरह हीरुर्ष मुनि भी गुड कृपा मे मद्रज्ञान का विकस्व विशेषउप मे करने लगे ।

एक दिन गुडदेव श्रीभद्रिजयदान सूरेश्वरजी अपने अन्त कण्ठ मे रोचने लगे कि हीरुर्ष मुनि कहां पुद्धिमान और अधिक प्रतिभाशाली है । छतनी छेटी अवस्था मे ही, न्योतिप शिष्य न्याय व्याकरण आदि शस्त्रो मे पागल

ਹੋ। ਗਯਾ ਅਯੁ ਰੈਵ ਸ਼ਾਸ਼ਤ੍ਰ ਹੀ ਰੋਖ ਰਹਾ ਹੈ । ਅਗਰ ਉਸਕਾ
 ਭੀ ਅਧਯਯਨ ਕਰ ਲੇਵਾ ਤੋ ਅਨੁਦ੍ਰਸ਼ਾ ਕੀ ਪੂਰ੍ਣ ਕਲਾ ਕੀ ਤਰਫ਼
 ਘੁਮ ਭੀ ਸਕਦਾ ਕਲਾ ਸੇ ਸੰਪੰਨ ਹੋ ਜਾਵਾ । ਐਵੇਂ ਅਗਾਧ
 ਯੋਗਿਕ ਸਾਗਰ ਮੇਂ ਬਹੁ ਬੁਧਿ ਰੂਪ ਨਦੀਯੋਂ ਕਾ ਨਿਵਾਰਣ ਕਰ
 ਸਕਦਾ । ਤਥਾ ਅਨਯ ਕੰਟਕਾਦਿ ਰੂਪ ਪ੍ਰਤਿਪੱਕਸ਼ਿਯੋਂ ਕਾ ਨਿਵਾਰਣ
 ਕਰ ਸਕਦਾ ਧੰਤ੍ਰਾਦਿ ਮਨੋਰਥ ਰਥ ਘਟਾਵੇ ਹੀ ਹੀਰ ਫੁਰ੍ਬ ਮੁਨਿ
 ਅਰਣ੍ਯਾਸ਼੍ਰਿਤ ਹੋਕਰ ਯੋਧਾਵੇ ਲਗੇ ਕਿ—

ਪੂਜਯ ਗੁਰੁਦੇਵ ? ਧਰਿ ਆਪਕੀ ਆਜ਼ਾ ਹੋ ਤੋ ਰੋਖ ਰਹਾ
 ਫੁਆ ਰੈਵ ਸ਼ਾਸ਼ਤ੍ਰ ਕਾ ਭੀ ਅਧਯਯਨ ਕਰ ਲੂੰ । ਕਿੰਨੁ ਆਪਕੀ ਸੇਵਾ
 ਸੇ ਵੰਝਿਤ ਰਹਨਾ ਧੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਅੰਤ: ਕਿੰ ਕਰ੍ਤਵਿਅਮੂਫ਼ ਹੂੰ ।

ਧੰਤਨੇ ਹੀਰੋਕਤ ਵਧਨ ਸੁਨਤੇ ਹੀ ਗੁਰੁਦੇਵ ਕਹਨੇ ਲਗੇ, ਪ੍ਰਿਯ
 ਵਿਦਾ ਪ੍ਰੇਮਿਨ੍ । ਮੇਰੀ ਧੰਝਾ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਤੇਰੀ ਧੰਝਾ ਕੀ
 ਜਗ੍ਰਤਿ ਫੁਧ । ਅਸਤੁ । ਸੇਵਾ ਦੇਵੀ ਤੇਰੇ ਹੁੰਦਯ ਮੰਦਿਰ ਮੇਂ
 ਵਿਰਾਜਮਾਨ ਹੈ ਤੋ ਉਸਸੇ ਵੰਝਿਤ ਹੋਨੇ ਕੀ ਕੋਸ਼ ਮਾਤ੍ਰ ਭੀ
 ਸਾਂਕਾ ਨਹੀਂ ਰਖਨਾ । ਅਯੁ ਰਹਾ ਅਧਯਯਨ ਕਾ ਵਿਸਯ । ਉਸਮੇ
 ਧੰਸ ਦੇਸ਼ ਕੇ ਪੰਡਿਤੋਂ ਕੀ ਅਪੇਕਸ਼ਾ ਦੱਖਿਣ ਦੇਸ਼ਸ੍ਥ ਵਿਦਵਾਨ
 ਵਿਦਵਾਨੋਂ ਸੇ ਹੀ ਅਧਿਕ ਲਾਲ ਹੋਗਾ । ਕਯੋਂਕਿ ਧੰਧਾਂ ਕੇ ਵਿਦਵਾਨ
 ਗਣੁ ਤਦਦੇਸ਼ੀਯ ਪੰਡਿਤੋਂ ਕੀ ਧੁਲੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਤੇ । ਅੰਤ:
 ਧੰਧੀਂ ਜਾਯੋ । ਧੰਤਨਾ ਕਹੁ ਕਰ ਵਿਨਯਦਾਨਸੂਰਿਯਨੇ ਸੁਲ ਦਿਨ
 ਦੇਖ ਕਰ ਧਰ੍ਮ ਸਾਧਰਣ ਆਦਿ ੪ ਸਿਧੀਯੋਂ ਕੇ ਸਾਥ ਹੀਰ ਫੁਰ੍ਬ
 ਮੁਨਿ ਕੋ ਦੱਖਿਣ ਦੇਸ਼ ਮੇਂ ਅਧਯਯਨ ਫਰਨੇ ਕੇ ਲਿਯੇ ਲੇਜ ਦਿਯਾ ।

ਹੀ ਫੁਰ੍ਬ ਮੁਨਿ ਗੁਰੁਦੇਵ ਸੇ ਵੀ ਫੁਧ ਆਜ਼ਾ ਮਾਲਾ ਕੋ ਪਹੁਨ
 ਕਰ ਮਾਰ੍ਗ ਮੇਂ ਸੰਦ੍ਰਪਦੇਸ਼ ਪਿਪਾਸੁ ਜਨੋਂ ਕੋ ਧਰ੍ਮਾਪਦੇਸ਼ ਰੂਪ ਸੁਧਾ

સે સન્તુષ્ટ કરતે હુએ અગિર મમય મે હી આદિષ્ટ દક્ષિણ દેશસ્થ દેવગિરિ નામક દુર્ગ સ્થાન પહુચ ગયે । આપકે માથ લકત ગણુ ભી પૂજા પાત્ર થે નિસસે પઢને લિખને કી વ્યવસ્થા શીઘ્ર અગ્ધી તરહ હો ગઈ । અળ હીં હુર્ષ મુનિ દત્તચિત્ત સે અભ્યાસ કરને લગે । થોડે હી સમય મે આપને ચિંતામણ્યાદિ સૌવાદિશાસ્ત્રો કા પ્રખર પાડિત્ય પ્રાપ્ત કઠ લિયા । હીર હુર્ષ મુનિ અપને ઇષ્ટ કાર્ય કો સમ્પન્ન કઠ દક્ષિણ દેશ સે પ્રયાણ કઠ અહિંઆ ધર્મકા ખૂબ પ્રચાર કરતે હુએ ગુજરાત કી તરફ પધાર ગયે ।

ઉમ મમય મે તપાગચ્છ નાયક ગાશન મમ્રાટ શ્રી મદવિજય દાન સુગીશ્વરજી ગુજરાત કે તીર્થો કી યાત્રા કર મરુધઠ તીર્થો કી યાત્રા કરતે હુએ નારદપુરી મે પધારે । ગુરૂદેવ કી નિજામા કરને પઠ હીં હુર્ષ મુનીજો પતા ચલા કી ગુરૂદેવ માગ્વાડ મે ણિગજતે હૈ । આપ ભી તુરન્ત વહામે વિહાર કર ગુરૂદેવ કે દર્શન કરને કી લાલસા મે નારદપુરી મે પધાર ગયે । નિમ મમય ગુરુ શિષ્ય કી લેટ હુઇ ઉસ વક્ત ડે હુર્ષશ્રોત કા વર્ણન કરના લેખની કે બાહાર કા વિષય હૈ ।

અલૌકિક પ્રતિભાશાલી ઔર વિનયવાન શિષ્ય કો દેખ કઠ ગુરૂ મહાગજ કી પ્રમન્નાકૃતિ પુર્ણ ચદ્ર જૈમી ચમકને લગી । ગુરૂ દેવ કો દેખતે હી હીર હુર્ષ ડે નેત્ર મે હુર્ષાશ્રુકી નદી બહુને લગી । તદનન્તર હીર હુર્ષ મુનિ ને તાત્કાલિક બનાયે હુએ ૧૦૮ કાવ્યો મે ખડે ખડે ગુરૂદેવ કી સ્તુતિ

કરકે ગુરુદેવ કેા સવિધિ દ્વાદશવ્રત વન્દના કી । જૈસે ચન્દ્ર
કે દેખ સમુદ્ર કી કલ્હોલે ઉલ્લાસ કેા પ્રાપ્ત કરતી હૈ । વૈસે
હી ગુરુ મહારાજ ભી સકલ કલાભ્યાસ સંપન્ન વિનીત શિષ્ય
કેા પાકર હર્ષિત હોને લગે । હીરહર્ષ મુનિ ભી ગુરુ સેવા
હાર્દિક ભાવ સે કરતે હુએ સદ્ગુણોં કા વિશેષ વિકસ્વર
કરને લગે ।

હીર હર્ષ મુનિ કી વિદ્વત્તા પૂર્ણ યોગ્યતા જાનકર કુછ
સમય બાદ ઉસી નારદપુરી નામકી નગરી મે આચાર્ય દેવ ને
સંવત ૧૬૦૭ મે શ્રી ઋષભદેવ પ્રાસાદ કે સાનિધ્ય મે શ્રી
સંઘ કે સમક્ષ મુનિકે પંડીત (પંન્યાસ) પદ પ્રધાન ક્રિયા ।
ઇસ પદ કે ભલી પ્રકાર પાલન કરતે હુએ એક વર્ષ પૂરતે
હી નારદપુરી કે સમસ્ત શ્રી સંઘને મિલ કર કે આચાર્ય
ગુરુદેવ સે પ્રાર્થના કી । હે પ્રભો ! હમ લોંગોં કા ચહુ વિચાર
હૈ કિ પંડિત પદ સે ઉપાધ્યાય પદ દિયા જાય તો બહુત
હી ઉત્તમ હોગા । ગુરુદેવ કે હૃદય સરોવર મે ભી ઇસ બાત
કી લહરેં ચલ રહી થી ઔર સંઘને આગ્રહ ભરી વિનંતી
કી જિસસે ગુરુદેવ કે વિચાર પૂરે દઢ (મજબુત) હો ગયે !
શ્રી સંઘ કી સાક્ષી મે શ્રી નેમિનાથ ભગવાન કે મન્દિર મે
સૂરિ શિરોમણિ શ્રીમદ્ વિજયદાન સૂરીશ્વરજી કે કરકમલોં
દ્વારા શુભ સમય મે હીર હર્ષ પંડીત સંવત ૧૬૦૮ મે
ઉપાધ્યાય પદ સે વિભૂષિત ક્રિયે ગયે । આપ ભી અબ
ઉપાધ્યાય જી કે કર્તવ્ય મે પુરે સંલગ્ન રહને લગે ।

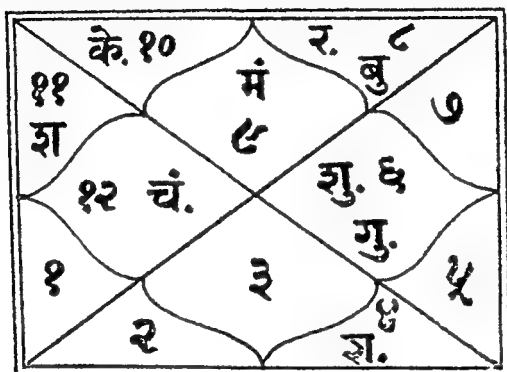
ઉપાધ્યાય પદ દેને કે પશ્ચાત્ વાહિગજ કેસરી શ્રી

દાનસૂચિને એ તકરણ મે શોધ્યા કે મેરે બાદ ભાવી તપાગચ્છ નાયક શ્રી હીરહર્ષોપાધ્યાય હી હોગા । ચૂકિ દૂસરે કી અપેક્ષા ઇસી કી ચોચતા એવ વિદ્વતા અધિક હૈ ઇસલિયે ઇસકો સૂરિ પદ પર ઘેઠા દેના ચાહિયે । એસા વિચાર કર આચાર્ય દેવ ને મૂરિ મન્ત્ર કી આરાધના પ્રારમ્ભ કર હી । જળ આરાધના કરતે હુએ તીન મામ પૂરે હોને મે આયે તખ સૂરિ મન્ત્ર કા અધિષ્ઠાયક દેવ મૂરિ ભહારાજ કે સન્મુખ પ્રત્યક્ષ હોકર પ્રસન્ન ચિત્ત મે કહુને લગા । હે ધર્મનાયક ? હીરહર્ષોપાધ્યાય કો આચાર્યપદ અવિલમ્બ દે દીજિયે । કયોકિ આપકે પટ્ટાલકાર એવ ઉત્તમધિકારી હોને કી શક્તિ ઇસી ઉત્તમ મે હૈ ઇતના કહુ દેવ અતધ્યાન હો ગયા ।

સૂરિમન્ત્રાધિષ્ઠિત દેવ કા ઉક્ત પરિમિત વચન સુન કર કે સૂરિભને અત્યન્ત પ્રમોદ ભરે હૃદય મે અપને 'મન' મે વિચાર કિયા કે ચહુ બડે આશ્ચર્ય કી ઘટના હુઇ કે ઇષ્ટ દેવને ભી મેરે હી અભિપ્રાય કો સ્પષ્ટ રૂપ મે અનુમોદન કિયા । તુરન્ત હી સૂરિભ ને શિષ્ય મન્ડલ મે આકર દેવ કી કહ્ણી હુઇ બાતે કહુ સુનાઇ । શુરદેવ કે પ્રેમ ભરે શબ્દો ડોડુશ્રવણ કરકે મમસ્ત માધુ મન્ડલ ને નમ્ર ભાવ સે ચહી કહા કે શુરદેવ ? જૈસા આપકા ઇરાદા હોગા વૈસા હી કાર્ય શીઘ્ર પૂર્ણ હોને કી આશા હૈ તદનન્તર પરસ્પર અલાહ કરકે સવત ૧૯૧૦ માર્ગ શીર્ષ શુક્લા દશમી કે દિન શુભ મુહૂર્ત મે મહોત્સવ પૂર્વક સિરોહી નગર કે શ્રી ચતુર્વિધ સઘ મમક્ષ વિબુધ શિરોમણિ વિજયદાન સૂચિને તપાગચ્છ કે સામાન્ય રૂપ વૃક્ષ કે બીજ ભૂત શ્રીહીરહર્ષ વાયક ડો

ਆਚਾਰ्य ਪਦਵੀ ਦੇ ਵਿਰੂਪਿਤ ਕਰਦੇ ਹੁਯੋ ਸ਼੍ਰੀ ਹੀਰਵਿਜਯ ਸੂਰਿ
ਨਾਮ ਰਖਾ।

ਹੀਰ ਸੂਰਿ ਆਚਾਰੰ ਪਦ ਕੁੰਡਲੀ

ਆਚਾਰੰ ਪਦਵੀਕਾ ਉਤਸਵ ਸੁਪ੍ਰਸਿਦ੍ਧ ਰਾਣਕਪੁਰ ਦੇ ਮਨ੍ਦਿ-
ਰਾਣਾ ਕਾ ਨਿਰਮਾਤਾ ਸੰਘਪਤਿ ਧਰਾਣਾਸ਼ਾਹੁ ਕਾ ਵੰਸ਼ ੪ ਐਰ ਹੁਣ
ਰਾਣਾ ਕਾ ਮਨ੍ਤ੍ਰੀਸ਼ਵਰ ਆਂਗਾ ਸੰਘਪਤਿਨੇ ਕ੍ਰਿਯਾ। ਜਿਸ ਦਿਨ ਆਪ
ਆਚਾਰੰ ਪਦਵੀ ਪਰ ਆੜ੍ਹ ਹੁਯੋ ਉਸ ਦਿਨ ਹੁਣ ਰਾਣਾਨੇ ਅਪਨੇ
ਰਾਣਯ ਮੇਂ ਅਹਿੰਸਾ ਕਾ ਪਾਲਨ ਕਰਵਾਯਾ ਐਰ ਪ੍ਰਤ੍ਯੇਕ ਮਾਸ ਮੇ
ਦਸਮੀ ਦੇ ਦਿਨ ਸਮਰਤ ਰਾਣਯ ਮੇਂ ਅਹਿੰਸਾ ਪਦਾਨੇ ਕੀ
ਧੋਖਾਣਾ ਕਰਦੀ।

ਪ੍ਰਿਯ ਪਾਠਕ ਵ੍ਰਣ ? ਵੇਖਿਯੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਕਾਲਮੇ ਆਚਾਰੰ ਪਦਵੀ
ਕੀ ਕੈਸੀ ਮਰਯਾਦਾ ਐਰ ਮਹੱਤਾ ਥੀ। ਲਾਘਵਾਨ ਪੁਰੁਸ਼ ਪਦਵੀ ਕੇ
ਨਹੀਂ ਆਹੁਤੇ ਥੇ ਕਿੰਨੁ ਪਦਵੀਯੇ, ਪੁੰਨਯਸ਼ਾਲੀ ਮਨੁਸ਼੍ਯੋਂ ਕੇ ਹੁੰਦਾ
ਕਰਤੀ ਥੀ। ਯੇਹ ਕਾ ਵਿਸ਼ਯ ਹੈ ਕਿ ਆਯੁਕਲ ਦੇ ਅਹੰਲਾਵੀ ਸਾਧੁ-
ਸਾਧਵੀ ਪਦਵੀਯੋਂ ਕੇ ਪੀਛੇ ਲਾਵਾਯਿਤ ਰਹੁਤੇ ਹੈ। ਗ੍ਰਹਸਥੋਂ ਕੇ
ਹੁੰਨਰੇ ਰੁਪਯੇ ਕਾ ਪਾਨੀ ਕਰਵਾ ਵੇਤੇ ਹੈ। ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਪਦਵੀਕਾ ਸ੍ਵਪ੍ਨ

देखते हैं, अथवा दो बार मुख्य व्यक्तियों को प्रसन्न कर
कोई टाईटल पाकर कृतकृत्य होजना ही क्या यथाथर्थ पदवी
लेना है ? नहीं कदापि नहीं । यह तो केवल आडम्बर मात्र
है वास्तविक शोभा इसमें नहीं है यदि उच्च पद पर बैठने
की धृष्टि है तो पदवी परमात्मा के घर की लेने के लिये
पूरा परिश्रम करना चाहिये किन्तु ठीक है । निर्नाथ जैन
सभाज में वर्तमान समय में तो नहीं जो ही कम है ।

सिद्धोद्दी में विहार करते हुये शासन मन्त्राद् विजय-
दानसूरिण ने हीर विजय सूरि को पाटण्ड शङ्ख में पृथक्
आतुर्भास करने की आज्ञा क्रमाध और आप स्वयं कोकण
देश की भूमि को पावन करते हुये सुरत नहर पधारे ।

धर जयसिंह नामक एक बालक अपनी माता के
साथ भाभा के घर पर जैसे आराम में दिन व्यतीत करता
हुआ सज्ज लोगो को आनन्द दे रहा था आपका जन्मस्थान
स्वर्ग सभ मेढपाट (मेवाड) के अन्तर्गत नारदपुरी में था
नारदपुरी की अन्वर्थ सज्ञा थी है कि नारदमुनि ने मेढपाट
की धर्म भक्ति को सुन कर नेत्र की तृप्ति के लिये आकर
पूरी तरह परीक्षा की, परीक्षा के बाद नारद विद्या दैवाने
के निमित्त कुछ दिन ठहर गये जिससे वो स्थान नारदपुरी
से विख्यात हो गया. मेढपाटाधीश से निज कन्यादान के
उपलक्ष में उपहारभूत होने के निमित्त वो नगरी वर्तमान
में लोधपुर राज्यान्तर्गत गोडवाड ग्राम में सुशोभित है ।

एक राजकी बात है कि वह बालक अपनी माता से
कहने लगा ? अब मैं अपने पिता कर्मा, ऋषिदी लाति
जन्म भरघादि विषयों को नाश करने वाली रीक्षा को

ગ્રહણ કરને કી ઇચ્છા રખતા હૂં. જો માર્ગ મેરે પિતાજીને અપનાયા થા ઉસી માર્ગ પર મેં લી ચલના ચાહતા હૂં. ઇસ બાત કે સુન કર માતા અશ્રુપાત કે સાથ કહને લગી. જોટા ? તૂં અલી બહુત હી છોટા હૈ. ઝોર દીક્ષા કે સમજતા હી કયા હૈ ? લોહ ભાર કે સમાન વિપમ જોખવાલી ઝોર શારીરિક સુખ કે ધ્વંશકરને વાલી દીક્ષા તેરે યોગ્ય અલી નહીં હૈ । હે વત્સ ? તીક્ષ્ણ તલવાર કી ધાર પર ચલના સુકર હૈ કિન્તુ દીક્ષા વ્રત કા પાલન કરના સુકર નહીં. હે પુત્ર ? અલી તૂં દેવાંગના તુલ્ય સુંદર સ્ત્રી કે સાથ વિવાહ કર સમસ્ત સાંસારિક સુખો કા અનુભવ કર લે. પરંથાત તેરી ઇચ્છા કે અનુસાર કર લેના ।

ઇસ પ્રકાર જનની કા વચન સુનતા હુઆ જયસિંહ અપની માતા સે કહને લગા અમ્મ ? આસન્નોપકારી મહાવીર પ્રભુને આત્યન્તિક સુખાર્થી પુરૂષોં કે લિયે ગૃહસ્થાશ્રમ મહા પાપ કા કારણ બતલાયા હૈ. એસે કયોં કહતી હૈ. મુઝે લી તો સુખ કી હી લાલસા હૈ તુમ સે બતાયે હુએ સકલ માલા અંદન વનિતાદિ જન્ય સુખ ક્ષણિક હૈ વાસ્તવિક સુખ તો દીક્ષા જન્ય હી હૈ. અતઃ મહા પુરૂષોં સે પ્રદર્શિત આત્યન્તિક સુખ (મોક્ષ) માર્ગ પર જાને સે બાધક મત હો. મેરી તીવ્ર મુમુક્ષા કી પ્રચ્છન્ન અગ્નિ તેજ સે ધધક રહી હૈ. શાન્તિ કે લિયે સદ્ગુરૂ રૂપ નૂતન જલધર કે સિવાય ઇતર ઉપાય વ્યર્થ હૈ અતઃ વિષયવાસના જલ કે મોચક સદ્ગુરૂ કી હી શરણ લેના આવશ્યક હૈ. તૂં ગમ્ભીર ભાવ સે વિચાર કરલે. ઝોર અતિશીઘ્ર આજ્ઞા દેઢે ।

माता डोडिम देवी ने अद्भुत विवेक को देणकर गालक के साथ ही सुरत में विराजमान व्याघ्राय देव के यरणों में जाने के लिये प्रन्थान किया मार्ग में जगह जगह देव दर्शन गुड वदन करते हुये लाव आग्निक को दृढतर करके यथासमय सुरत गहर पहुँच गध, तथा अपना सुकुमार गालक जयसिंह के साथ डोडिम देवी गुड देव को सविधि वन्दना करके विनीत लावमें आजलि सानुरोध प्रार्थना करनेलगी।

हे प्रभो ! मेरी छार्दिक लावना है कि धर्म गालक के साथ मैं ही आग्निक अहण पूर्वक अपनी आत्मा का कल्याण कर लू आप हम दोनों पर अनुग्रह कीजिये धतना कहुने पर देवी की तीव्र उत्कण्ठा देण कर गुड भडाराज ने दोनों की पुन पुन परीक्षा करते हुये गालक की सर्व लक्षण अभ्यन्तता महिष्णुता और अद्भुत लविष्णुता को देण कर दीक्षा का सुहूर्त श्री मध को सूचित कर दिया श्रावक गण, गडा भडोत्सव, धाम धूम पूर्वक करने लगे दीक्षा के दिन नाना प्रकार के आभूषणों में सज्जित करके गज पीड्य जयसिंह कुमार को नगर में अतुर्दिक्षु घुमाते हुये गुड भडागज के यरण कमला में ले गये दर्शक जनो की लीड मधु मक्षपीये की तरह होने लगी नियत दीक्षा स्थान पर अवत-१६१३ न्येय शुक्ला ओकादशी के रोज सुसुहूर्त में जयसिंह कुमार और उनकी जन्मदाता डोडिम देवी को गुडवग श्रीभद्रविजयदान सुगिण ने श्री मध के समक्ष में दीक्षा देदी जयसिंह का दीक्षित नाम जय विमल रणा नूतन दीक्षित दीक्षा के समय ६ वर्ष के ये आपने अल्प समय में ही पथ प्रतिक्रमण नवम्बरण

साधु आवश्यक किया लुव विचारदि प्रकरण तीन लाभ्य धर्म ग्रन्थ क्षेत्र समासादि शास्त्रों का अध्ययन विद्यालंकार श्री विजय-दान सुरिण से कर लिया।

एक दिन तपागच्छाधिपति विजयदान सुरिण अपने मन ही मन विचार विमर्श करने लगे कि जय विमल सुरील विनीत एवं महाप्रतिशाली है यदि श्री हीरविजय सूरि के पास लेज हूँ तो आशा ही नही' अपितु दृढ विश्वास है कि उनकी पराजय की योग्यता को पावेगा. फिर मेरी बुजये' संसार में सूर्य चंद्र ही तरुह दिन रात चमकने लगेगी ऐसा शोक कर के गुड़ महाराज ने अविदग्ध जय विमल को आतुर्भास पूर्ण होते ही श्री हीरविजय सूरि के पास जाने की आज्ञा देदी। जय विमल गुड़देव का वंदना के बाद जण प्रयाण करने लगे तो उत्त-मोत्तम लालसूयक शकुन होने लगे.

क्यों न हो. महापुरुषों का चिन्ह है कि उनके पदार्थण के पहुँचे ही आगे आगे आनंद मंगल की श्रेणी गठने लगती है. तदनन्तर अडे उत्सुकता से चलते हुये हीरविजय सुरिण के सान्निध्य में पहुँच गये. गुड़देव के पट्टालंकार शासन सम्राट श्री हीरविजय सूरिण के दर्शन से जय विमल दुर्ष सागर में डूबते हुये सविधि वंदना में तत्पर होगये. बाद श्री हीरविजय सूरिणजी आगन्तुक नूतन गाल मुनि के शिर पर आमोदान्वित हृदय से अपना हाथ डेरते हुये विहार की कुशल वार्ता पुछने लगे. प्रत्युत्तर मिला की आपके अनु-ग्रह से मार्ग में किसी प्रकार की तकलीफ नही' हुई. लघु मुनि की आकृति तथा उनके प्रिय मधुर वचन को देख सुन-

કર મર્વ મુનિ મન્ડલ ઔર શ્રી સઘ બડે પ્રસન્ન હુએ જય વિમલજી સવિનય આચાર્ય દેવ કે ચરણો મે રહતે હુએ વિદ્યા-ભ્યાસ મે સલગ્ન હોગયે

ઇંધર શ્રી વિજયદાન સુરિજી સુરત બદર સે વિહાર કર અનેક લવ્ય જીવો કો ધર્મોપદેશ દેતે હુએ શ્રી વટપતી (વડાલી નગર મે પહુચ ગયે કુછ દિન કે બાદ મે આપને અપના અન્ત મમય જાનકર શિષ્યોપશિષ્ય સમુદાય કો ગુપ્ત ગૂઢ વિષયકો સાગ્ભાવ ચરણતા સે સમજા દિયા અબ સવત ૧૬૨૧ વૈશાખ શુકલા દશમી કે દિન પરમપદ કી જિગમિયા સે સમાધિસ્થ હોકર ઇંદ્ર દેવ કો પ્રત્યક્ષ 'કરતે હુએ નિજ શરીરસ્થ જીવ જ્યોતિ કો પરમ જ્યોતિ મે એકીકરણ કરદી યાની (દેવલોક હોગયે) આપકી પારલૌકિકતા સે જૈન જગત કૃષ્ણ પક્ષીય અભાવાસ્થા કે જૈસી અધકારમય હો ગઈ બાદ જનતાગણ ને ગુરૂ ઉપદિષ્ટ વચન કે સ્મરણમે શોક સામ્રાજ્ય કો અતિ ગીઘ્ઘ હી તિલાન્જલિ દેતે હુએ ચિર સ્મારક ગુરૂ પાદુકો સ્થાપન કરને કે લિયે એક અતુલ મનોહર સ્તૂપ નિર્માણ કરવા કર ચન્દ્રોદય કી પ્રતીક્ષા કરને લગે ।

ઇંધર લી હીન્સૂરીજી કો હૃદય જલમધ્યસ્થ ચન્દ્ર સૂર્યોદિ પ્રતિબિમ્બ કે જૈસા કમ્પાયમાન હોને લગા આપ મન હી મન ખેદિત હોકર પૂજ્ય શ્રી કે વિરહ મે કરુણાસ્વર સે કહને લગે હે ગુરો ? આજ તુમ્હારે પરલોક મિધાર જાને સે ધીરતા નિરાશ્રય હોગઈ, વિનયકો અબ કૌન શરન હૈ ! તુમ્હારી ઐસી ગાન્તિ સહનશીલતા કૌન ધારણ કર સકેગા ?

વિદ્યા વિવેક દાન શીલતા નષ્ટ હો ગઈ, સત્ય આજ સત્યમુચ્ચ
મારા ગયા, કરુણા ખિચારી અળ કિસકી શરણુ મે જાયગી ?
હે ગુરુદેવ ? તુમહારે ખિના આજ જગત હી શૂન્ય હોગયા ।
અપની આત્માસે) હે જીવ ? તેરા મણિ ખો ગયા તૂને અલી
તક ઇસ શરીર કે સાથ સમ્બન્ધ કેસે રખા .હૈ ધિક્કાર હૈ કિ
પુત્ન્યપાદ કે પીછે નહીં પડા અળ તૂં કિસકી શરણુ જાયગા
અપની ખાત કિસકે-સામને રખેગા. તેરી શંકા કે કૌન દેશ
નિકાલા દેગા । તૂં કિસકી સેવા કરેગા અળ તેરા આશ્વાસક
કૌન હોગા ? તૂં જલ્દી સે જલ્દી ગુરુ કી ખોજ મે લગજા.
અચેતન છાયા લી અપને આશ્રય કો નહીં છોડતી તો તૂં
ચેતન હોકર અપને આધાર કો છોડ કર કેસે સ્થિર હો તુઝે
ખાર ખાર ધિક્કાર હુ કિ અળ તક યહાં વર્તમાન હો. ઉઠ
જલ્દી ઉઠ સોદ્ધગ સે ખડે હોત હૈ કિ ઈષ્ટ દેવને સામને
આકર કે કહા. કિ હે સૂરિરાજ ? આપકી અધીરતા શોભા
નહીં દેતી. આપ ત્યાગી ઔર વિવેકી વિદ્વાન હૈ. વિવેકિયોં
કો પશ્ચાત્તાપ આત્મ કલ્યાણ મેં ખાધક હુઆ કરતા હૈ.
આત્મા અમર હૈ. આત્મા ઔર શરીર કા સમ્બન્ધ અનિત્ય
હૈ. ઇન દોનો કે આત્યન્તિક સમ્બન્ધ વિચ્છેદ કે લિયે હી
યોગિજન ન જન્મ સે પ્રયત્નશીલ રહતે હૈ. જન્મ હોને
સે મરણુ નિયત હી રહતા હુ “જાતસ્ય હિ ધ્રુવો મૃત્યુ ધ્રુવં
જન્મ મૃતસ્યચ” અતએવ શોક સે પૃથક્ હોકર આત્મ સા-
ધન મે લગ જાઇયે. આપકી માનસિક ચિન્તા દૂર હો જાયગી.
આપ અપને ગુરુદેવ કે પ્રસાદ સે સંસાર મે અતુલ હોકર
પ્રજ્ઞપાલક કે મુકુટાલંકાર બનેંગે, ઇતિના કહુ કર દેવ કે અંત-

દ્વાન હોવાને પર શ્રીહીરમૂર્તિ ગઈ ખાતો કો 'ભૂલ કર
અપને નિત્ય નૈમિત્તિક કાર્ય' મે તદવસ્થ હો ગયે ।

કુછ સમય મે હી દ્વિતીયા ચક્રરૂપ શ્રી હીરસરિ મહારાજ
કો તપાગચ્છ ગગન મહલ મે સમુદિત દેખ કર જનતાગણ
પ્રમુદિત મન મે પ્રણામ પુરસ્કર ગદ ગદ સ્વર મે પ્રાર્થના
કરને લગે લગવન્ । અળ આપ હી જૈન જગતી કા પ્રકાશક
હો, આપડે સિવાઈ કોઈ નહી હમ લોગો કા અજાનતમે
વૃન્દ ડો અપહુણ કરને વાલા હૈ હમ લોગો કે હૃદય ક્ષેત્ર
મે સ્વર્ગીય દાનમુર્તિ કે ઉપદેશ જીજ્ઞાસુ જાનાકુર હોને
આયા ડિ આપ અમર હોકર પરાલ હો ગયે અળ પૂજ્ય
પાદ શ્રીમાન ડે ઉપદેશામૃત સિંચન મે હી જાનતક કા મોક્ષ
રૂપ ફલ હોગા અન્યથા પરમ અસમ્ભવ હૈ અત કૃપા
કીન્તિએ વિશેષ કયા નિવેદન કરે

“વિપવૃક્ષોઽપિ મવંધ્યં સ્વયં છેત્તુમશ્નમ્પ્રતમ્”

માધારણુ લોક મે ભી નિયમ હૈ કિ વિપ પૌષે કો ભી
ખડા કર અપને આપ છેદન કરને મે મમર્થ નહી હોતે તો
અમૃત ફલ પૌષે કી ઉપેક્ષા કરના કયા ઉચિત હોગા ? નહી
કદાપિ નહી ।

શ્રી હીરસરિ મહારાજ મે જનતા કી ઉદ્દગાગતા ડે
દેખ કર અચિત કાલ મે હી અપને ઉપદેશામૃત વર્ષણ ઢાંગ
શિવમુક્તિ કો ખઢાને લગે ।

એક સમય મે શ્રી હીરવિજયમૂર્તિ મૂર્તિમન્ત્ર કા
આરાધન કરને ડે ઇચ્છુક હોકર વિહાર કરતે હુએ ડીસા

शहर में पधारे. क्योंकि यहाँ के लकत श्रावकगण उन्हें आस्तिक और गुड़प्रिय थे. इस नगर में आने के बाद सभी साधुओं को पढ़ाने, योगोद्धवहन किया कराने और व्याख्यान आदि का समस्त भार नयविमल पर छोड़ कर आपने त्रैमासिक सूरि मन्त्र का ध्यान करना प्रारम्भ कर दिया. ध्यानाद्वैत सूरि को जन कर सूरिमन्त्राधिष्ठायक देव ने सूरि की मानसिक वेदना को समझ कर स्वप्नावस्था में प्रत्यक्ष होते हुये कहा कि आप अपनी समाधि में अग्रत रहें. और नयविमल को अपने सिर का भार सौंप दें. उनकी योग्यता अपरिपूर्ण नहीं है. धतना कहने के बाद सूरि की आंख खुल गई. कुछ देव प्रसन्न होने का एक ही कारण था कि आप की गुड़ लकित प्रशंसनीय थी. एक वज्र की भात है कि एक गांव से आपके गुड़ श्री मद्विजय दानसूरीश्वर को पत्र आया था उसमें सीई धतना ही लिखा हुआ था कि जैसे होने वैसे जल्दी मेरे पास आओ. क्योंकि जरूरी काम है. मिलने पर कहा जायगा.

इस प्रकारका पत्र हीरसूरि के हाथ में आया. उस दिन आप के छठ की तपस्या की पारणा थी. परन्तु विना पारणा किये ही पत्र पढ़ने के साथ रवाना होने लगे. उसी समय श्री संधने अकत्रित होकर के प्रार्थना की गुड़देव ? विहार करना है, लेकिन संधका आग्रह है कि आप पारणा करके पधारे. एक आध घंटा देरी से गुड़देवकी सेवा में पहुँच जायेंगे. धतनी कृपा करें. संध का अधिक आग्रह होने पर भी विना पारणा किये रवाना हो गये. और

જલ્દી સે જલ્દી ચલતે હુએ શુરદેવ કી સેવા મે પહુચ ગયે ।
 વિજયદાન સુરિજી કે લી બડા આશ્ચર્ય હુઆ ઔર પૂછા
 કિ ઇતના જલ્દી ટેસે આ ગયા ? તખ હીર સુરિજીને કહા
 કિ શુરદેવ ? આપકી આજ્ઞા શીઘ્ર આને કી થી તો મૈ કેસે
 ઠહર સકતા ? ઇમ લિયે મૈ જલ્દી પહુચ ગયા । શુરદેવ લી
 શિષ્ય કી તત્પરતા ઔર શુરનિષ્ઠા દેખ કર બડે પ્રસન્ન
 હોકર અપને કે સુખી સમજને લગે ।

ફિર પ્રસન્ન હોતે હુએ ધ્યાન મે મુક્ત હોકર વિચાર
 દિયા કિ જય વિમલ નામક શિષ્ય શેખર કે અપને પાટ
 પર બેઠા દેના આહિયે અપને મન હી મન વિચાર કે ન
 રખ કર કાર્ય રૂપ મે લાને કી પૂરી ડેશિશ કરતે હુએ
 સમસ્ત માધુ માધ્વી શ્રાવક શ્રાવિકા રૂપ ચતુર્વિધ મધ કે
 સમલ અપને હૃદય કા ઉદ્ગાર બહિર કર દિયા શ્રીમધ
 શુરદેવ ઠે અભિપ્રાય કે માન્નદ અનુમોદન કરતે હુએ પ્રાર્થના
 કરને લગા કિ ઇસી સ્થાન પર કુછ દિન ઔર બિરાજિયે ।
 પરતુ કાર્યવશ આગ્રાય દેવ ને હીમા મે શિષ્ય મહિત વિહાર
 કર દિયા ।

જય વિમલ મુનિ સૂરિજી સે અધ્યયન કરતા હુઆ
 પ્રસિદ્ધ શાસ્ત્રો મે નૈપુણ્ય પ્રાપ્ત કર લિયા વ્યાકરણ મમ્ભાન્ધી
 અનેક ગ્રન્થો કે પઢતે હુએ કાવ્યાનુશાસન કાવ્ય પ્રકાશ
 વાગ્ભટ્ટાલકાર કાવ્ય કલ્પલતા છન્દાનુશાસન બહુદરતાકર
 ઇત્યાદિ ગ્રન્થો કા ભી રહસ્ય મે વાકિક હો ગયે । ન્યાય
 શાસ્ત્ર મે સ્યાદવાદ ગ્તાકર અનેકાન્ત જય પતાડ ગ્તાકરા-
 વતાગિકા પ્રમાણ મીમામા ન્યાયાવતાઁ, સ્યાદવાદકલિકા,

‘ओम्’ सम्मति तर्कादि जैन न्याय ग्रन्थ तथा तत्त्व चिन्तामणि,
किरणावली, प्रशस्त पाद साध्य, धर्त्यादि शास्त्रों का सी
अध्ययन से दिग्गज पांडित्य को प्राप्त कर लिया ।

तदनन्तर हीरविजय सूरिण्ण ग्रामानुग्राम पर्यटन करते
हुए स्तम्भतीर्थ पधारे। स्वागत में श्रीसंघने शुद्धेव के
चरण विन्यास के प्रतिपाद पर दो मोड़रे और ओंके रूपया
रणते हुये ओम् मेंतियों के स्वस्तिक करते हुये सूरिण्ण
को नगर प्रवेश करवाया लक्ष्म जनोंने प्रसावनादि धर्म कृत्यों
में ओंके करोडात्मके राजत द्रव्य का सहव्यय कर अभूत्य
लाभ लिया। छत्ती नगरी में रहती हुई ओंके पुनी नामकी
श्राविकाने अहुत द्रव्य अर्थ करके सुन्दर रचना पूर्वक श्री
जिनेश्वर देव के प्रासादकी प्रतिष्ठा ओम् मूर्तियों की अंजन-
शलाका पूर्वक स्थापना यथा योग्य स्थान पर करवाई।

नगर के लोगोंने जय विमल के पांडित्य को देख कर
अकित हुये आचार्य देव से प्रार्थना की कि शुद्धेव ? जय
विमल मुनीश्वर की विद्वत्ता की सभी तेजस्वीता पण्डित प्रिय
को आहुती है फिर क्या था। “ छष्ट वैद्योपदिष्ट ” जे रोगी
को लावे वो वैदा करमावे ” ।

छस न्यायसे सूरिण्ण ने अपना निश्चय करके संवत्
१६२६ शक्युन शुक्ला दशमी के दिन त्यागी और वैरागी
श्री जय विमल को पंडित पद से विभूषित कर दिया। उस
समय समस्त श्री संघ जय ध्वनि के नारे लगाते हुये
असीम आभोद से उन्मत्त हो गये। तदनन्तर स्तम्भ तीर्थ

मे विहार करते हुये अहमदाबाद आ पहुँचे अहमदाबाद के सभीपक्ष अहमदपुर के शाखापुर मे आपने आतुर्भास आनंदपूर्वक किया

एक समय मूगिल रात्रि मे सथागपारीसी (शयन कालिक पाठ) पढा कर गच्छ मन्मधी विषय की चिंता करते हुये तद्रा देवी को प्रत्यक्ष कर गछे थे उस समय अधिष्ठा-यक देव ने कहा कि हे सूरीश ? आप अपने पाट पर सुयोग्य पंडित शिरोमणि श्री जय विमल को प्रतिष्ठित करके चिंता गक्षमी के मुण मे ण्डिबूत हो जाइये यह श्री महावीर परमात्मा के पाट परम्परा पर एक दिवाकर रूप होने वाला है यह शृङ्ग सुनते ही मूगिल तद्रा मुक्त होकर अपने शिष्यों को देव की गाते कह सुनाई तब वाचक पंडित जीतार्थ प्रमुण ममस्त माधुने नम्रता पूर्वक आचार्य, देव मे प्रार्थना की हे प्रभो ? श्री मध के माथ हुम लेंगे की धृष्ट है कि जय विमल पन्थाम को आचार्य पद पर आसीन कर देना चाहिये एव देव वाणी श्री सधवाणी और अपना अलिप्राय धन त्रिपुटियो मे आचार्य श्रील ने एव मन्तु कह दिया तत्पश्चात् अमदाबाद श्रीमध के अत्याग्रह से आचार्य पदवी का अठार मंडोत्सव धूम धाम पूर्वक होने लगा नगर गेठ श्री मूलचन्द्र ने जिन चैत्य जिन पूज गुरु लक्षित ज्ञान प्रलापना स्वामी वात्मस्य आदि धर्म कर्मों के दल को जिनागम मे कहे हुये ममज कर अपनी गकत्यनु-सार उत्साह पूर्वक श्रीगुरुजय तीर्थ पर ऋषलदेव लगे-वान के मन्दिर की दक्षिण पश्चिम दिशा मे चैत्य बनाने की

તરહ ઇસ મહોત્સવ મે ભી પૂર્ણ સ્વોપાનિત લક્ષ્મીકા સહ-
પયોગ કરકે અમૂલ્ય લાભ પ્રાપ્ત ક્રિયા. એવં ઇસ ઉત્સવ કે
ઉપલક્ષ મે નગર શેઠને શહુર મે દાનશાલાઓ ખુલવાઈ. જગહ
જગહ પર ધવલ મંગલ ગાયક જોઠાયે. વરઘોડે નિકલને
લગે. ઔર સ્વામિ વાત્સલ્ય કી ધૂમ મગ્નને લગી. ઇસ પ્રકાર
સર્વાલંકાર સે અલંકૃત ગ્રંથલા લક્ષ્મી મહોત્સવ કી અપૂર્વ
શોભા બઠાને લગી.

ઇસ પ્રકાર સમારોહ પૂર્વક સંવત્ ૧૯૨૮ કાલ્દશુન શુકલા
સપ્તમી કે દિન શુભ સમય મે જય વિમલ કો ઉપાધ્યાય
પદ કે સાથ આચાર્ય પદ પર વિભૂષિત કરતે હુએ પદ્મસાગર
ઔર લખિય સાગર પંડિત પદ સે એવં વિમલ હર્ષ ઉપા-
ધ્યાય પદ સે અલંકૃત ક્રિયે ગયે. સૂરિજીને જય વિમલ કો
આચાર્ય પદવી દેને કે સમય શ્રી વિજયસેન સૂરિ નામ કરણ
ક્રિયા। ઇસ ઉત્સવ મે સન્નિવિત સજ્જનોં કો રૂપયેં કી
પ્રભાવના હી ગઈ ઔર ચાચક વર્ગોં કો દ્રવ્ય વસ્ત્રાદિ દ્વારા
સન્તુષ્ટ ક્રિયે ગયે.

ચહુ દોનો ગુરૂ શિષ્ય આચાર્ય શ્રી તપાગચ્છ રૂપી શકટ
કો ચલાને મે ધૂરી રૂપ બન ગયે ઔર ભવ્ય જીવોં કે હૃદય
ક્ષેત્રમેં ધર્માંકુર કો રોપતે હુએ પૃથ્વીતલ કો પાવન કરને
લગે. ઉસ સમય કુતીર્થિયોં કા પ્રચાર અનેક સ્થાનોં સે ઉઠતા
હુઆ સ્વાર્થ લીલા કી મહિમા કા અધઃપતન હો ગયા, એક
સમય ગુજરાત પ્રદેશ મે વિચરતે હુએ દોનો પ્રતિભાશાલી
આચાર્ય કો અગ્નિનક અભૂતપૂર્વ ઘટના દેખને મે આઈ.
વહુ કયા ?

લૂકાગચ્છ કા અધિકારી સર્વેસર્વા મેઘજી નામકા એક સુયોગ્ય વિદ્વાન થા વહુ સ્વયં શાસ્ત્ર પઢતા હુઆ મૂર્તિ પૂજા કા ઉલ્લેખ દેખ કં આચાર્ય શ્રી હીરવિજય સૂરિજી કે પાસ અજ્ઞાનરૂપી અધિકાર કો દૂર કરને કી આકાશા પ્રકટ કી એવ મેઘજી કે રજ સાધુઓ ને ભી ઉક્ત સૂરિજી કે સન્મુખ ઉપસ્થિત હોકર અપને હૃદય કી ભાવના દરશાઈ ઇસ પર અમદાવાદ મે વિરાજમાન ઉક્ત આચાર્ય દેવ ને મેઘજી આદિ સાધુઓ કો લૂકાગચ્છ કી દીક્ષા કા ત્યાગ કગ્વા કર અતિ મહોત્સવ પૂર્વક સવેગી દીક્ષા પ્રદાન કં ઉદ્યોતવિજયજી નામ ગ્યા અખ નૂતન રજ મુનિઓ કો મવેગી શિક્ષા ક્ષેત્ર મે ઉતારતે હુએ આવશ્યક ક્રિયા કાઠ મે કુશલ બનાને લગે મુનિ ઉદ્યોતવિજયજી આદિ રજ શિષ્યો ને ભી ગુરૂ દેવ કી સેવા મે રહુ કર અધ્યયન કરતે હુએ વિનય યુક્તપારસ્પરિક ભાવ સે વિદ્વદ્ગોષ્ઠીમય મમય વ્યતીત કગ્ના શુરૂ ક્રિયા ।

કુછ સમય કે બાદ અમદાવાદ મે વિહાર કં કે આચાર્ય ઉપાધ્યાય પડિત આદિ સાધુ મહા મહલ સહિત આચાર્ય શ્રી હીરવિજય સૂરિજી વિચરતે' હુએ શ્રી અણહિલપુર પાટન મે આ પહુએ ચાતુર્માસ કા આમત્ર સમય એવ દેવાત ઉપસ્થિત ગુરૂવર્ય કો નિગીઝણ કરતે હુએ શ્રી સઘ મે અવિનય પ્રાર્થના કરને પર આપને ઇસી નજગી મે ચાતુર્માસિક નૂતન જલધર કે જૈમી ધર્મોપદેશ સુધા કી વર્ષા કી ચાતુર્માસ કા પૂર્ણતા હોને પર મવત ૧૬૩૦ પોષ વૃષ્ણા ચતુર્દશી કે દિન અપને પટ્ટધર શ્રી વિજય એન સૂરિ કો ગચ્છ કી આગણાવાગણા ઔર પડિચોયણા પૂર્વક ગચ્છ રૂપ

એશ્વર્ય કે સામ્રાજ્ય રૂપ શાસન કી ગદી પર ઘેઠા દિયે, ઇસ શુભ અવસર પર મરૂધર માલવા મેદપાટ સૌરાષ્ટ્ર બનારસ કચ્છ ડોકણ આદિ દૂર દૂર દેશ કે અનેક લોગ સંગઠિત હુએ થે. શ્રી વિજયસેન સૂરિ ગચ્છ સમ્બાન્ધિ અમસ્ત અધિકાર પ્રાપ્ત કરકે ઇન્દ્રાસનાસીન ઇન્દ્ર કે સમાન શોભાયમાન હોને લગે. ।

જિસ સમય હીરસૂરિજી ને વિજયસેન સૂરિ કે ગચ્છ સમ્બાન્ધી અનુસા હી થી. ઉસ સમય મે ઇસ ગચ્છાધિપત્ય કે સાથ ગચ્છ સે તેરા સમ્બાન્ધ અવિચલ હો ઔર આજીવન પર્યાન્ત ગચ્છ સે વિયોગ ન હો ઇતનીબાત સંક્ષેપ મે સાર ગર્ભ કહી થી. ઐસે ગુરૂદત શુભાશીર્વાદ કે શિરોધાર્ય કરતે હુએ વિજય સેન સૂરિજી શાસન કી શોભા અધિક બઢાને લગે.

એક વખત પાટણ મેં વિજય સેન સૂરિજી કે પાટ મહોત્સવ પર રાજા કા પ્રધાન મંત્રી હેમરાજ ને અતુલ દ્રવ્ય ખર્ચ ક્રિયા । ઉસ વક્ત વહાં કા સુબેદાર કલાખાન બડા અન્યાય પ્રિય થા । ઇસ અનીતિ કે કારણ 'સારી પ્રજા અશાન્તિ મય અપના સમય વ્યતીત કરતીથી । સૂરિજી કે જાહેર વ્યાખ્યાન દ્વારા વિદ્વત્તા કી કીર્તિ કલાખાન કે કણોતક પહુંચી । જિસસે કુતૂહલતા પૂર્વક હીરસૂરજી કે આમન્ત્રણ લેભ "સત્યે નાસ્તિ ભયં કવચિત્" ઇશ નીતિ કે જાણકાર સૂરિજી નિહરતા પૂર્વક કલાખાન કે રાજ મહલ્લ મેં પહુંચે । કલાખાન ને સ્વાગત પૂર્વક કુશલ ક્ષેમ કી ખાત ચીત કરકે પ્રશ્ન ક્રિયા કિ મહારાજ ? સૂર્ય ઉગ્યા હૈ યા ચન્દ્ર ? ગુરૂજી ને ઉત્તર

दिया कि चन्द्र उठा है। कलाभान साश्वर्य जोला महाराज ?
 हमारे सिद्धान्त में तो सूर्य को उठा माना है। और
 आप चन्द्र णता रहे है। यह सिन्नता क्यों ? भूमि पर
 सृष्टि ने कहा कि राजन् ? मैं न तो सर्वज्ञ हूँ न मैं
 परा ज्ञानी हूँ और न मैं उपर लकड़ के द्वेष कर आया
 हूँ। केवल मैंने गुरु भुज में सुना है और सिद्धान्तों में
 पढा है। उन शास्त्रों के आधार पर ही मैं कह रहा हूँ
 अण तुम्हारी धृष्टता हो वह मानलो।

आचार्य देव के सरल वचन सुनकर कलाभान विचार
 मग्न हो कर मनही मन शोचने लगा कि महात्माने ही
 ही कहा है। चूँकि यह वस्तु वास्तविक अगम्य और परीक्ष
 है। इसलिये शास्त्रीय आशानुसार भूरिष्ठ का वचन निन्द्य
 सत्य ही है।

इस प्रकार मानसिक विचार कर के जोला महागज ?
 आपकी मरलता और विद्वत्ता पूर्ण वक्तव्य पर जोड़ा
 प्रसन्न हुआ हूँ। आप हमारे उपर कृपा करके काम मेवा
 करमाधिये।

भूरिष्ठने उत्तर में कहा कि गजन् ? आज में पर
 श्री त्याग का नियम लीजिये। और तुम्हारे देहभाने में
 पड़े हूँ डेहियो जो छोड़ दीजिये। कलाभान ने पर श्री का
 नियम लिया और मण को णधन मुक्त कर दिया। और
 शानदाग न्वागत पर्वक सृष्टि को सानन्द अपने स्थान पर
 (धर्मगाणा) पहुँचा दिये।

તદનન્તર અલ્પ સમય મે હી ગચ્છ કા ઉદ્યોતક એવં
 આખ્યાન પદુ શિષ્ય વિજય સેન સૂરિ કો દેખ કર વિજય-
 હીર સૂરિજી અપને મનોમન્દિર મેં પરામર્શ દેવ કો સ્થાપન
 કરને લગે કિ વિજયસેન સૂરિજી મેરે પૃથક્ વિહાર કરે તો
 બહુત દેશેાં કે લબ્યેાં કો પ્રતિબોધ દેને મે લાગ્યશાલી બન
 સકેગા. ઔર આચાર્ય પદ કા લી ગૌરવ બઠા સકેગા ઐઆ
 વિચાર કરકે વિજયસેન સૂરિ કો પૃથક વિહરનેકી આજ્ઞા દેદી.
 આજ્ઞારૂપ માલા કો અપને હૃદય મે ધારણ કરકે વિજયસેન-
 સૂરિ બહુ સંખ્યક સાધુઓં કે સાથ પર્યટન કરને લગે. એક
 સમય દેશાટન કરતે હુએ અમ્પાનેર મે પહુંચે ઉસ નગર મેં
 એક જયવન્ત નામક શેઠ ને અંગલા લક્ષ્મીકા સદુપયોગ
 કરને કે લિયે સં. ૧૬૩૨ મે આ. વિજયસેન સૂરિજી કે
 કર કમલોં દ્વારા મન્દિરસ્થ જિન પ્રતિબિમ્બ કી અંજન-
 શલાકા પૂર્વક પ્રતિષ્ઠા કરવાઈ. બાદ વહાં મે વિહાર કરકે
 સૂરિજી સુરત બંદર પધારે. વહાં કી નાગરિક જનતાને
 સ્વાગત પૂર્વક આતુર્માસ કી આગ્રહ લરી વિનતી કી જિસકો
 સ્વીકાર કરં આચાર્ય દેવ આતુર્માસ કે લિયે ઠહર ગયે. સૂરી-
 શ્વરજી કી વિમલા કીર્તિ ચતુર્દિક્ષુ ફેલને લગી. ઉસ કીર્તિ
 જ્વાલા કો સહન ન કરકે એક ભૂષણ નામ કા
 પંડિત સૂરિજી સે શાસ્ત્રાર્થ કરને કે લિયે તૈયાર હોં ગયા.
 તર્કસૂરિજી કે લિયે શાસ્ત્રાર્થ કરના પરમ સરલતા કી
 ખાત થી સૂરિજીને ભૂષણ પંડિત કા હુસાહસ સુન કર કે
 મુલકન્યાય કે પાત્ર સમજ કર ઉસે બુલવાયા ઔર દોનોં
 પક્ષ કે માનનીય પંડિતોં કી અધ્યક્ષતા મે ઇસકે પ્રત્યેક વચન

કે પ્રતિજ્ઞાહાનિ પ્રતિજ્ઞાન્તર હેત્વાભાસ દૂષણ દ્વારા નિગૃહિત (પગલ્ય) કર્તે વિજયમેન મૂર્છિત વિજયી હૂએ તથા ભૂષણ પડિત નિરૂત્તર હોકર અનેક આદવાદાનુયાયિ પડિતો કી મભા મે હાન્ત્ય પાત્ર બને મૂર્છિત મુગ્ધ બદ્ધ મે અનેક પ્રકાર મે જૈન ધર્મ કી વિજય પતાકા ફહગતે હુએ આતુર્ભામ પૂર્ણ હોતે હી વિહાર કર્તે ગુજરાત માલવા મરઘર મેદપાટ આદિ દેશે કો પાવન કર્તે હુએ અપને વચનામૃત દ્વાગ લબ્ય જીવે કી આત્મા કો તૃપ્તિ કરને લગે ।

એક મમય અધકાર કો નાશ કરતા હુઆ સૂર્ય દેવ અપની કિશોર દ્વાગ મરોવગ્મ્ય ઝમલ કલિયો કો વિકન્ધ કરને લગા એવ હિન્દુ જૈન મદિગે મે ઘટા નાદ હોને લગા, મસ્જિદ મે અલ્લાહ હો અકબર કી પુકાર હોને લગી પશુ પક્ષી અપને સ્થાન મે વન વિહાર કરને લગે પતિવ્રતા સ્ત્રી અપને પતિદેવ કે પૂર્વ આમન છોડ કર ગૃહ કાર્ય મે સંલગ્ન હોને લગી કુલટા સ્ત્રીએ અપને કુટુંબ મે કલહ મચાને લગી ઈત્યાદિ મમા કી અદ્ભુત લીલા અપની નૃત્ય કરને લગી એમે મમય મે ભારત વર્ષ કા મર્વે મર્વા મુગલ મમ્મટ/અઝમ બાદશાહ અપને કતોહપુર ગિફારી ડે શાહી મહલ મે બેઠા હુઆ રાજમાર્ગ પર દષ્ટિપાત કર કહા થા ।

અકબર બડા મામાહરી સ્ત્રી બડા હિંમક થા । પાવસી સ્ત્રીડીયો કી જીહ્વા કા ભોજન પ્રાત કાલ કલેવે મે કરતા થા । અત્યન્ત કામી એવ અન્યાય કા મન્દિર થા । સમસ્ત ક્ષત્રિય

राज्यों के अपने पैर में जुका दिया था और राजपूत-
 भाइयों के सतीत्व नष्ट करने में अपना सर्वस्व समर्पित
 था। भारत के तमाम राज्यों ने अकबर की आज्ञा का
 पालन करना शुरू कर दिया था। परन्तु मेदपाटाधीश अकबर
 का सामना १२ वर्ष तक करता रहा। आखिर हिन्दु
 सूर्य महाराणा प्रताप की विजय हुई। जो कि आज इतिहास
 के कोने कोने में प्रसिद्ध है। अगर इस संसार में शिवालय
 भरा हो और महाराणा प्रताप न होते तो न मालूम हिंदू
 जाती की क्या दशा होती?। परन्तु हिंदू जातिका लाज्य
 बनवत था कि ऐसे महा पुरुषों ने समय पर जन्म लेकर
 के हिंदू जातिका गौरव सशुन्नत रखा। महाराणा प्रताप के
 नाम से तो अकबर डरवन्त सावधान रहता था। फिर भी
 ऐसा प्रौढ़ प्रभावशाली अकबर अपने टोडरमल आदि राज-
 मंत्री के साथ आत सीत करता हुआ धंघर देण रहा था।

धतने में एक बड़ा भारी जुलूस राजमहल के नीचे
 होकर आ निकला। जिसमें एक पालकी भी थी और श्री
 हीरविजय सूरिण की जय हो ऐसे नारे लग रहे थे।
 अकबर ने आश्चर्य से समीपस्थ टोडरमल को पूछा टोडरमल
 बोला कि जहाँपनाह? यह जुलूस जैन धर्म वालों का है-
 जिसमें एक चम्पा नामकी भाई सुन्दर वस्त्र धारण की हुई
 पालकी में बैठ कर झूलते लेकर के लगवत दर्शन के निमित्त
 मन्दिर में जा रही है पालकी में बैठने का तात्पर्य यह है
 कि इस भाई ने छ मास के उपवास किये हैं। धन उपवासो
 में केवल गर्म जल पीने के सिवाय और कुछ भी नहीं

ખાતી જલ લી દિન મે હી પીતી હૈ રાત કો મુહ મે
કુછ લી ચીજે નહી ડાલની હૈ યહ પ વા માસ હૈ । ઔર
જૈન ધર્મ કા આજ કોઇ પર્વ વિશેષ હૈ ઇસ લિયે ઉત્સવ
કે સાથ મન્દિર મે જા રહી હૈ ।

બાદશાહ સાગી ખાત ડો સુન કર આશ્ચર્ય મે પડ
ગયા પરતુ પ માસ કી તપસ્યા પર વિશ્વાસ નહી હુઆ
ક્યોકિ એક તો બાઈ દ્વમગ પ મહીને કા નિરાહાર તપ યહ
વિરૂદ્ધ માલુમ હુઆ ફિર અકબર ને અપને અનુચરો દ્વારા
કહુલાયા કિ પાલકી કો ઉપર લેઆઓ બાદશાહ કી આજ્ઞા
હોતે હી જૈન મમુદાય લયલીત હોને લગા કિન્તુ કર લી
કયા શકતા થા । આખિર પાલકી કો ઉપર લેગયા બાદશાહ
કુતુહલ મે બાઈ કી આકૃતિ ઔર વાણી સે ધ્યાન પૂર્વક
પરીક્ષા કરને લગા યદ્યપિ બાઈ કે તેજસ્વી વદન ઔર નિર્દોષ
વચન ડો દેખ સુન કર તપસ્યા કે વિષય મે બહુત કુછ
મત્યતા પ્રતીત હૂઇ તથાપિ પૂરી પરીક્ષા કરને કે લીયે એક
માસ તક અપને એકાન્ત મહલ મે ઉમે રહુને કી આજ્ઞા
દેદી ઔર સાથ મે અપને વિશ્વાસપાત્ર સેવકો કો સૂચના
કર દી કિ ઇમ તપસ્વિની બાઈ કી દિનચર્યા કા બડે માવ-
ધાનીમે અવલોકન કરતે રહુના યહ કયા ખાતી પીતી હૈ
ઇમકી પૂરી તલામી લેતે રહુના ઔર હુમે મૂચિત કરતે રહુના ।

અકબર બાદશાહ કી આજ્ઞા પાકર એવક મજ બાઈ કી
દિન ચર્યાકી ગવેષણા કરને લગે બાઈ કે લિયે પ માસ મે
અધિક ઔર એક માસ નિકાલના કઠિન સાધ્ય નહી થા

और निकालना भी था. जात ही जात में समय निकलने लगा. परंतु सेवकों की दृष्टि में तपस्विनी का निर्मल आचार ज्ञात हुआ और किसी प्रकार से माया जल का स्पर्श भी न आया. सेवकों द्वारा उक्त जातों सुन कर आदशाह आश्चर्य चकित हो गया. तदनन्तर अकबर श्रद्धापात्र तपस्विनी धानसिंह की माता अम्भाभाई के पास जाकर शिर जुकाता हुआ मधुर शब्दों से बोला हे लक्ष्मी ? तू इतना कठोर तप क्यों करती है ? और किसके सहारे से करती है ? तेरे क्या तकलीफें हैं ? धन जातों का सत्य हाल कह. उत्तर में अम्भाभाई ने कहा कि तप आत्म कल्याण के लिये करती हूँ. जगत् पिता परमेश्वर पार्श्वनाथ प्रभु के और तपोभूति आत्मज्ञानी तपागच्छ नायक श्री हीरविजय सूरि गुरुदेव के अनुग्रह से करती हूँ. कष्ट मुझे किसी तरह का नहीं है क्योंकि न तो मुझे धनकी लालसा है न पुत्रादि संतान की इच्छा है. न कुटुम्बियों का दुःख है और न शारीरिक तथा मानसिक तकलीफें हैं. यदि दुःख है तो जन्ममरण रूप अक-
ब्रम का ही है. उसकी निवृत्ति गुरुदेव श्री हीरविजय सूरि की अनुकम्पा से ही हो सकती है.

इस प्रकार धानसिंह की माता अम्भाभाई के वचनों को सुन कर आदशाह तपस्विनी को ही दुर्घटक की क्षमा मांगने लगा और आदर पूर्वक स्पर्श यूँ ही उपहार में देकर तपस्विनी अम्भाभाई को धूमधाम पूर्वक अपने घर पहुँचा कर हीर सूरि की लज्जासा करने लगा. जैसे मनोहर वातावरण सारे शहर में फैल जाने पर जैन जनता अकबर

મે કિયે હુએ સત્કાર પણ ખુશીયાલી મે અપૂર્વ મહોત્સવ કરને લગી

ઇધર અકબર અમ્બાળાઇ કી વૈરાગ્યમય ખાતે પર મીમામા કરને લગા કિ સસાર લણુ લગુર હૈ, ઈમ ક્ષણુ લગુર મસાર મે પાગ હોના પગમાવજક હૈ કિન્તુ ઈસકા માધન ભૂત હીરમૂગિ મહારાજ અમ્બાળાઇ કે કર્તાવ્ય મે પ્રતીત હોતે હૈ, ઈતર વિદ્યાનુ યા સાધુ આજ તક નહી મિલા ક્યોકિ અપની સલા મે હિન્દુ મુમલમાન ખિસ્તી પારમી આદિ ધર્મો કે ઉપદેશક આયે તથા ઉનકે સાથ પરામર્ગ કિયા કિન્તુ ઈસ વિષય મે અપરિચિત હી રહા અળ ખુદા કી દુપા મે આશા હૈ કિ હીરસુરિ મહારાજ ડો પાઠર અમ્બાળાઇ કી તરહ મુઝે ભી આત્મકલ્યાણુ કરને મે અવકાશ મિલેગા ઐમી પ્રબલ ભાવનામે ઉત્કન્ઠિત હોકર સુરિણ કે મગ્નન્ધ મે અપને અધિકારીયો મે સે જૈની યાનસિંહુ શેઠ કે પ્રજા કિ તુમહારે ગુરુ શ્રી હીર સુરિણ અભી કહા હૈ ? ઔર ઉનકે વિષય મે તુમ કયા જાનતે હો યાનસિંહુ કે ઉત્તર દેને કે પૂર્વ હી ઈતિમાદખાનને સુગિણ કે મગ્નન્ધ મે પૂર્વ પગિચય કે કારણુ મળ કુછ ખાતે કહુ સુનાઈ. ઔર થહ ભી કહા કિ સુગિણ અધિકતર ગુજરાત પ્રાન્ત મે પર્યટન કરતે રહતે હૈ

ઉમે સુનતે હી અકબર ને મેવાડા જાતિ કે મોદી ઔર કમાલ નામક દો પ્રધાન કર્મચારીયો કે ખુલાકર અમદાવાદ કે તાલકાલીન મુખેદાર ગવર્નર શાહખુદીન અહમદખા કે નામ

પર એક ફરમાન પત્ર લિખ કર ગુજરાત કી તરફ રવાના કિયે ફરમાન મે બાદશા અકબરને મુખેદાર કો યહ લિખા થા કિ જૈનાચાર્ય શ્રી હીર વિજય સૂરી કો કોઈ તરહ કી તકલીફ ન દેતે હુએ બડે સન્માન કે સાથ મેરે પાસ લેજ દો. ઇસ પ્રકાર કે ફરમાન કો લેબકર શાહબુદ્દીન કોં દિયા. શાહબુદ્દીનને ફરમાન પાતે હી અમદાવાદ કે પ્રધાન પ્રધાન શ્રાવકોં કો અપને પાસ બુલાકર અકબરકા ફરમાન પઢકર સુનાયા. ઔર કહા કિ સૂરિજી મહારાજ જહાં બિરાજતે હો વહાં જાકર અકબર કી તરફસે પ્રાર્થના કરેં ઔર સાથ હી આપકી તરફ સે ભી ફતેહપુર સીનરી પધારને કી વિનતી કરના કયોંકિ સૂરિજી કે જાને સે અકબર કે હૃદય મે જૈન ધર્મ કે પ્રતિ શ્રદ્ધા હોજાને પર આપ લોગો કી મહત્તા અધિક બઢ જાયગી. અતઃ અવિલમ્બેન ફરમાન સૂરિજી કી સેવા મે ઉપસ્થિત કરતે હુએ આપ અપની તરફસે ભી વિનતી કરેં.

શાહબુદ્દીન ગવર્નર સાહેબ કી આજ્ઞા પાકર અમદાવાદ કે મુખ્ય મુખ્ય શ્રાવક ગણુ તથા મોદી ઔર કમાલ ફરમાન કે સાથ ગંધાર પહુંચે. ગંધાર ભરૂચ જિલ્લે મે ખંભાત કી ખાડી કે કિનારે પર બસા હુઆ થા. જહાં કિ સૂરિજી ચાતુર્ભાસ મે ભવ્ય પ્રાણિયોં કો પ્રતિબોધ દેતે હુએ ઉનકી પિપાસા કો દૂર કર રહે થે અપને નિકટ પહુંચતે હી સેવા મે ફરમાન કો ઉપસ્થિત કરતે હુએ ફતેહપુર સીકરી પધારને કે લિખે અપની તરફ સે ભી સવિનય પ્રાર્થના કી.

गंधार में घनाढ्य जैव धर्मी रामलुगंधार नामके शेर गड़ते थे छन्दोने गुरुदेव की कीर्ति और अत्मकारिक लीला को सुन करके आभरण पूर्वक पुलाया गुरुदेवने ली सध की विनती को मान देकर के गंधार नगर के बाहर पधारें । उस समय किसी व्यक्तिने रामलुगंधार को गुरुदेव के पधारने की वधाध दी । भुश डोक के शेरने कड़ा कि मेरे पात्र सो भकान में सामान लरा हुआ है मण्डे तावे लगे हुये है । उनकी ये आवीये है तुम्हारी छछा के अनुसार जेक आवी में जेक भकान का तावा जोला उसमें जो चीजे मिले वह मण तुम्हारी है । फिर उमने जेक भकान का तावा जोला देया तो पात्रसो वाहन के गाधने की दोगी निकली । शेर के कड़ने के अनुसार मुनिमने जेय दी उनकी किम्मत के अज्यार लाख भावन हुनार रुपये आये ये तमाम वधाध देने वाले को दे दिये । वह ली गडा भुश हुआ । बाद शानदार सामैया पूर्वक हीरा पना भौक्तिक माथिया ' पूर्वक गुरुदेव को नगर प्रवेश करवाया । धन्य ह जैमे श्रावको को कि गुरुदेव की वधाध में अज्यार लाख भावन हुनार रुपये का दान दिया पाठक ? छमसे अनुमान कीजिये कि वह गुरुदेव का कैसा लज्जत डोगा ? दग्गमल अद्धा ही मानव का सख्या लूषण है ।

भूरजि महाराजने अकणर के इरमान को पढ़कर जैव श्रीसव का मानुरोध आग्रह देण कर मन ही मन शोग्या कि अकणर बादशाह यत्रपि छस्लाम धर्मावलम्बी है फिर भी सत्य प्रेमी तत्व जिजासु और धर्म निष्ठ है क्योकि छिन्ह

સુસલમાન ખ્રિસ્તી ઔર પારસી આદિ વિશેષજોં કેા અપની સલા મે ખુલાકર ઉનકેા મજહુબ કા સિદ્ધાન્ત સૂનને કી ખવાહીશ રખતા હૈ. અતઃ વહાં બંકર ઉસે ધર્મોપદેશ દેને સે બાદશાહ કે કારણ સારી પ્રજા મે ભી જૈન ધર્મ કા પ્રચાર અધિક રૂપ સે હોગા. ઐસા વિચાર વિનિમય પૂર્વક શ્રી સંઘ કી પ્રાર્થના કેા સૂરિજીને સ્વીકાર કરલી. તદનુસાર સં. ૧૬૩૮ માર્ગ શીર્ષ કૃષ્ણ ૭ કે દિન સુસમય મે ગંધાર બન્દર સે પ્રસ્થાન કિયા.

તદનન્તર અમદાવાદ કે ભક્ત શ્રાવક સહિત સૂરિજી મહી નદી કેા પાર કરતે હુએ વટલદ નામક નગર આદિ ગાંવેં મે હોકર કે ખંભાત પહુંચે જૈન સમુદાયને ભારી સ્વાગત કિયા બાદ વન્દના પૂર્વક કુશલ ક્ષેમ પૂછને પર સૂરિજીને ધર્મલાભાત્મક શુભાશીર્વાદ કે પશ્ચાત ધર્મ સમ્બન્ધી વૃત્તાંત પૂછતે હુએ ધર્મોપદેશ આરમ્ભ કિયા.

ગુરૂ મહારાજ ઇસી ખંભાત મેં એક વખત પહુલે પધારે થે ઉસ વખત એક શ્રાવક કે ઘર લડકા બિમાર થા તબ માંગલીક સુનાને કે લીયે ગુરૂદેવ ઘર પર પધારેં. તબ ઉસ ભક્તને કહા કી ગુરૂદેવ ! યહ બચ્ચા હુશિયાર હો બચ તો મૈં આપકે ચરણેં મે દીક્ષા કે લિયે ભેટ કર દૂંગા. ગુરૂકૃપા એવં વાસક્ષેપ કે પ્રભાવ સે થોડે હી દિનેં મે લડકા બિમારી સે મુક્ત હોગયા. ધૂમતે હુએ ગુરૂદેવ કા ઇસ સમય ખંભાત વાપિસ પધારના હુઆ. ઉસ ભક્ત કેા કહા કિ અબ બચ્ચે કેા દીક્ષા દેદીજિયે. તબ ભક્તને અપના સગ્ગા સમ્બન્ધીયેં દ્વારા કલહ કરવાયા ઔર નગર કે સુબેદાર કેા બહ-

કાયા કિ ખચે કી દીક્ષા નહી હોની આહિયે। ઇસ પર મુખેદાર ને લી અનેક ઉપદ્રવ મચાયે। પરતુ ગુરુ કૃપા મે નિષ્કુળ ગયે મગર શ્રાવડને અપને ખચે કે લિયે ગુરુદેવ મે ભી અપની માયા જાલ કૈલાને કા ઘાટા ન રખા। અપને સ્વાર્થ વગ હોકર ગુરુદેવ કા ભી અપમાન કર દિયા। પરતુ દીક્ષા કે ખલત્ય શાન્તિ કા જવાળ ભી નહિ દિયા। કિન્તુ ગુરુદેવ ઠે મન મે લેશ માત્ર ભી ખેદ નહી હુઆ। હુએ ભી ઈયો? દયાકે માગર એવ નિષ્પગિઝહી થે। સચે ત્યાગી ઔર વૈગમી ચે।

કુછ દિન પ્રવચન દેકર લગ્ય હુવો કી મલીનતા કે મિટાતે હુએ મગિલ કાર્યવર વહા મે વિહાર કર અમદાવાદ આ પહુચે અમદાવાદ શ્રીમદ્ધ યથોચિત મત્કાર કરતે હુએ અપને કો ધન્ય ધન્ય મમજને લગે કયોકિ આમૈયા મે ફલ ગદ્દ હતાં અપયે ખર્ચ કિયે।

ઇંધર ગાહુખીનને મગિલ કા આગમન સુન કર આદર ઠે માવ અપને ગાહી મહલ મે ખુલાડર અપને ઉત્તમ હુત્તી અસ્ય રવ ઔર હીગ માણીક મોની આદિ ખહુમૂલ્ય ચીજે સગિલ કે ભેટ કરતે હુએ ઠહા કિ હે સગિલ? મુઝે સ્વામી અકબર ટી આજા હૈ કિ હીર વિજય મરિલ જો કુછ ગ્રાહે ઉન્હે ભેટ કર મેર પાસ આનેકી પ્રાર્થના કરે ઇમલિયે આપ ઇન ચીજે ટો સ્વીકાર કરે કૃત્તેહપુરી સીકરી અકબર કે દગબાગ મે પધારને કી કૃપા કરે અકબર ખાદશાહ આપકો ખુદા કી તરફ રાતદિન સમગ્રુ કર ગદ્દા હૈ

મૂડીસ્વગત ને અપને સાધુ હવન કા પગિચા દેતે

हुये भां माहुण से कडा कि राजन्? संसार के प्राणी मात्र
 की रक्षा करने की लावना हमें सदैव रहती है. हमारे लिये
 मिथ्यालाषण करना पाप का पीज जोना है जिना किन्हीसे
 ही दुर्घ चीज को लेना हमारे लिये विप कटोरेको उठाना है.
 संसार की स्त्रीये हमारे लिये माता जहन तुल्य है सोना
 आँही हीरा पन्ना आदि हमारे लिये मट्टी के ढेले के जैसा
 ही है और रात को जाना पीना हमारे लिये मांस और
 पुन के समान है. अण जैसी अवस्था में आपकी ही दुर्घ
 चीजों को लेकर हम क्या करेंगे ?

भां साहुण सूरिण के कठोर नियमों को सुन कर अकित
 होते हुये मनही मन लूरि लूरि प्रशंसा करने लगे. अहो ?
 यह साधु निस्पृहियों, त्यागियों में शिरोमणि साक्षात् पुढा
 की मूर्ति है. उनके जैसा त्यागी महात्मा आज तक देखने
 में नहीं आया घतना चिंतवन करने के बाद लेट की दुर्घ
 चीजों का पुनः आग्रह न करके अपने सैनिकों की संरक्षणता
 में शाही आज्ञा के साथ सूरिण को जैनीय नियत स्थान
 पर पहुँचा दिये.

कुछ दिन अभवाह में ठहर कर मोही और कमाव
 नामक अकबर के प्रधान कर्मचारियों के साथ सूरिण ने
 इंदौरपुर सीकरी की तरफ़ प्रयाण किया. रास्ते में पहुँचे पट्टन
 नामना एक विशाल नगर आया. उस नगर में विराजमान
 सूरिण के ज्येष्ठ सहाध्यायी प्रणर पंडित उपाध्याय श्री
 धर्म सागरण तथा प्रधान पट्टधर विजय सेन सूरि आदि
 साधु मण्डल सहित सूरिण के स्वागतार्थ नगर के बाहर

ઉપસ્થિત હુએ ઉસ ગાવ કે શ્રાવકો ને સમારોહ પૂર્વક સૂરિજી
 કે નગર પ્રવેશ કરવાયા એમે મુખવસર પર એક શ્રાવિકાએ
 ને બહુત ઉપયે ખર્ચ કર બડેભાગી ઉત્સવ કે માથ કુછ
 પ્રતિભાએ સૂરિજી કે કર્મકમલો દ્વાગ પ્રતિષ્ઠિત કરવાઈ ૭
 દિન ગહ કર વયોવૃદ્ધ શ્રી ધર્મસાગરજી કે ચહીં છોડક
 વિજયમેન સરિ કે સાથ સૂરિ મહાગજ આગે બડે સિદ્ધપુ
 પહુચને પર વિજયમેન સૂરિજી કે વાપિસ લેજ દિયા આપકી
 મેવા મે કૃપારસ ડોપ કે કર્તા શ્રી શાન્તિચદ્ર પડિત રહને
 લગા સૂરિજી ને લી શાન્તિચદ્ર કે સુચોચ મમજ કર સર્વદા
 ટે લિયે માથ ગહને કી આજ્ઞા દેલી ઔ મમીયમ્થ ઉપા-
 ધ્યાયવર્થ શ્રી વિમલ હર્ષ ગણિ કે અકબર મે મુલાકાત કરને
 ટે લિયે ફતેહપુર મીકરી રવાના કર આપ સ્વય વૃદ્ધાવસ્થા કે
 ઠાગણુ ધીરે ધીરે ચલતે હુએ લેરાતરાનગર મે પહુચે ચહા
 ટે ઠાકુર અર્જુનને અકબર મે આહૂત સૂરિજી કે અપને મકાન
 મે લાકર ખૂબ મતકાઠ કિયા ઠાકુર કી ખુરી આદત કે કણી-
 કણિયતયા મુન કર સૂરિજી ને મીઠે મીઠે શબ્દો મે એમા
 ઉપદેશ દિયા કિ ઠાકુર કિ આદત હમેશા કે લિયે છોડની
 પડી એવ ઉસને મામ માદિગ શિકાઠ ઔ પર શ્રી ગમન
 આદિ કુચાલીયો કે બડમૂલ મે ઉખાડ ફેડ ફી વહા મે
 સૂરિજી ચલ કર આખુ પહાડ પર પ્રસિદ્ધ મન્દિરો કી યાત્રા
 કરે યથામમય મિરોહી આ પહુચે ચહા કા ગળ મુસ્તા-
 નમિદ અન્યન્ન મમારોહ પૂર્વક સૂરિજી કી મેવા મે મામને
 આયા ઔ ગજને મમન્ત નગર કે અચ્છી તગહ મળ
 કર ધમધામ મે આચાર્ય શ્રીકા પ્રવેશોત્સવ કરયા ઇન્
 પ્રકાર સૂરિજી માદડી ધગ્તુગાહ ટે નિર્મોખિત રાણકપુર તીર્થ

આઉઆ આદિ નગરોં મે કમિકે પર્યટન કરતે હુઓ યથા સમય મેડતા આ પહુચે.

માર્ગ મે આપ કે દર્શનાર્થ ઉપાધ્યાય કલ્યાણ વિજય-
જીને સાદડી શ્રી સંઘ કે સાથ એવં આઉઆ કે નગરપતિ
તલ્હા શેઠ ને અપને સ્વામી ભાઈ કે સાથ આકર અપને
હૃદય કે ઉલ્લાસ કો પૂરા ક્રિયા. તલ્હાશેઠ ને ગુરૂદેવ કી સેવા
મે આગન્તુક સ્વામી ભાઈ આદિ સભજનોં કો એક એક
કીરોજી સિક્કા (રૂપયા) ભેટ દિયા. ઇધર કલ્યાણ વિજયજી
ગુરૂદેવ કી આજ્ઞા પાકર સાદડી વાપસ લૌટ ગયે. સુસ્તાન
સાહિબ મેડતા નગર મે આયે હુઓ સૂરિજી કે સ્વાગત મે
અતિશય ભાગ લેતા હુઆ અપનેકો ધન્ય સમજને લગા
વિમલ હર્ષ ઉપાધ્યાય ગુરૂજી કી આજ્ઞા પાકર અકબર સે
મિલને કે લિયે સિદ્ધપુર સે ચલા હુઆ મધ્યવર્તી મેડતા
નગર મે આવશ્યક કાર્યવશ ઠહરને કે નિમિત્ત ગુરૂવર્ધ સૂરિ
મહારાજ કે દર્શન કે પશ્ચાત ઉતકી આજ્ઞાનુસાર સિંહ વિમલ
ગણિ કે સાથ આગે બઢે. સ્વયં સૂરિજી ફતેહપુર કી ઓર
બઢતે હુઓ સાંગાનેર નગર મે પહુચે જિતને મે ઉપાધ્યા-
યજી અકબર બાદશાહ કો સૂરિજી કે આગમન કી સૂચના
દેકર વાપસ ગુરૂ સેવા મે ઉપસ્થિત હો ગયે.

સૂરિજી કે નિકટ આગમન કી બખર મિલતે હી અકબર
ને થાનસિંહ અમીપાલ ઓર ભાનુશાહ આદિ રાજમાન્ય
જૈન સાહુકારોં કો આજ્ઞા દી કિ સૂરિજી મહારાજ કો બઢે
ભારી ઠાઠપાક સે નગર પ્રવેશ કરા કર વિનય પૂર્વક
અપને દરબાર મે લે આઓ. બાદશાહ કો સખત હુકમ હોતે

ह्रीं भडे भडे अकसर और धनाढ्य नैन प्रतिष्ठित व्यक्तिने
अनेक हाथी घोड़े रथ नगाग निशान भाज झेज आदि
लेकर मृगील के सामने सागाने पहुंचे उन के साथ मृरिल
चलते हुये इत्तेपुर शहर के भादुर जगमाल कच्छवाहा के
महुल में उस दिन ठहरे आपने गधार गदर में छ महीने
का लग्ना विहार करते हुये म १६३६ नयेष्ट दृष्ट्या त्रयो-
दशी शुक्रवार के दिन इत्तेपुर मीकरी नामक शहर में सकुशल
प्रवेश किया उस समय आपकी सेवा में मैदान्तिक शिरोमणि
महोपाध्याय श्री विमल दुर्ध गणि अष्टोत्तरगतावधानी
ऐव अनेक नृपमनजक श्री शान्तिग्रगणि पंडित
सहजभागर गणि डीर मोलाय्य काव्य कर्ता के गुर् श्री सिंह
विमलगणि वक्तृत्व और कवित्व कला में अद्वितीय निपुण
तथा विजय प्रगति महाकाव्य के रचयिता पंडित श्री हेम
विजय वैयाकरण सूडामणि पंडित लाल विजयगणि और
पंडित धन विजयगणि आदि १३ प्रधान सिध्य उपस्थित थे।

दूसरे दिन प्रातःकाल अपने शिष्यों के साथ मृगिल
महागज शाही दरबार में पधारे उस समय थानमिहने
अकबर को गुडल के दरबार में पधारने की भणर दी सखना
पाते ह्रीं आवश्यकीय कार्य में मलगन होने के कारण अकबर
स्वयं न आकर अपने प्रिय प्रधान शेष अणुल कुल को
सूरिल के आतिथ्य मत्कार के लिये बेज कर उस कार्य को
गीघ सम्पन्न करने लगा बादशाह का हुक्म पाते ह्रीं
अणुलकुल सूरिल के आने के पूर्व ह्रीं एक गाट जिछा
कं उनके नीचे एक गर्जिली भकरी को रण कर कपडा

आच्छादित करके सूरिण को बैठने के लिये प्रार्थना करने पर उत्तर दिया कि धनके नीचे तीन ज्व है अतः मैं नहीं बैठ सकता. अणुल इजल ने सोचा कि એક જવ હોને પર ભી ત્રીન જવ કેસે બતા રહે હૈ કપડા ઉઠા કર દેખા તો બકરી ને ૨ બચ્ચે' કો જન્મ દે દિયા. जिससे तीन ज्व देभकर आश्चर्य समुद्र में डूबता हुआ अपनी टोपी को गगन में उड़ा कर सूरिण से कहने लगा महाराज मेरी टोपी लाधये' धंस पर गुड़देवने अपने रज्जेहुण (ओघा) की ठंडी आकाश में उनके पीछे उड़ा दी वह ठंडी धंस टोपी को पीटती हुई नीचे ले आई तत्पश्चात् अणुल इजल लय विह्वल होकर सूरिण के अत्यंत पास आकर सविनय शाही महल में पधारने के लिये प्रार्थना करने लगा. तदनन्तर सूरिण नियत स्थान पर पधार कर शेष से निर्दिष्ट जगह पर अपना आसन बिछा कर बैठ गये.

अणुल इजल नम्रता पूर्वक सूरिण से कुशलक्षेम पूछ कह धर्म सम्बन्धी आते पूछने लगा कुरान और पुद्दा के विषय में उसने नाना तरह से जवाब सवाल किया. जिनका उत्तर बड़ी गम्भीरता के साथ युक्ति संगत प्रमाणों द्वारा सूरिण ने भन्डन भन्डन करते हुये दिया. सूरिण के विचार सुन कर अणुल इजल बड़ा भुश होकर बोला कि आपके कथन से तो यह सिद्ध होता है कि कुरान में बहुत कुछ गलत आते' दिखी हुई है. धंस प्रकार की એક હાસ્યપૂર્ણ આતે' કરતે હુએ મધ્યાન્હ કા સમય હૈ' જાને પર શેખ સૂરિણ સે કહને લગા. મહારાજ ? ભોજન કા સમય હો

ચુકા હૈ યદ્યપિ આપ જૈએ નિરીહ મહાત્મા પુત્રો કો શરીર
કી બહુત કમ દરકાર રહતી હૈ ફિર ભી જગત કી ભલાઇ
દે લિયે ઉદર કા થોડા બહુત પોષણ કરના આવશ્યક હૈ
અત એવ કિમી ઉચિત સ્થાન પર જૈઠ કર આપ ભોજન
કર લીજીયે, તત્પશ્ચાત્ પાસ હીમે ગહા હુઆ કણ રાજા દે
મહલ મે સૂરીજ આહાર પાની કે લિયે પધાર ગયે જહા
પર પહલે હી કુછ માધુ ગાવ મે ભીલાચરી (ગોચરી) કા
લાયે થે ગુરુદેવ સદૈવ એક વખત આહાર પાની કિયા કરતે
થે મગર વહુ ભી પગિમિત ઔર નીરસ

ધંધર બાદશાહ ને નિજ કાર્ય કો સમ્પન્ન કર દગ્ગાર
મે અબુલ ફઝલ દ્વારા આચાર્ય દેવ કો બુલાયા અદ્ભુત
ફકીર રૂપ કે વેષ મે આતે હુએ ગુરુદેવ કો દેખતે હી મસ-
બ્રમ મિહાસન મે ઉઠ કર આગે આતેહુએ બાદશાહ ને
મવિનય શિર ઝુકા કર નમન પૂર્વક શિષ્ટાચાર દે માથ ગુરુગજ
કે પીછે પીછે અપને દરબાર મે જાને દે લિયે કદમ ઉઠાયા,
મહલમે જાને પર અનેક જડિયો મે સુમન્નિત વિગિપ્ત
આમન પર જૈઠને દે લિયે પ્રાર્થના કરને પર મૂરિજ ને
ઉત્તર મે કહા કિ પ્રાથ ઇનકે નીચે કોઈ ચીટિ આદિ સૂક્ષ્મ
જીવ હો તો મેરે વજન મે મરનય ઇન લિયે જન શાસ્ત્રોમે
કેવડી સર્વજો ને અહિસાવાદીયો દે લિયે વશ્માચ્છાદિત જગહ
પર પાવ ગળને કી બી મના કી હૈ બાદશાહ ને ઉનકી જીવો
કે પ્રતિ ઐત્રી દયા દેખ કર આશ્ચર્યમય હોતે હુએ ગોચા
કિ ફકીર શાયદ જાનતા તો નહી હૈ કિ ઇસકે નીચે કોઈ
જીવ હૈ ઇતના વિચાર કર ગલીચે કે એક પ્રદેન કો ઉચા

ઉઠાયા તો ઉસકે નીચે બહુત સ્ત્રી સ્ત્રીયે' નજર પડી. ઉન્હે દેખતે હી ઔર ચકિત હો ગયા, તદનન્તર સ્વર્ણમય કુર્સી પર બેઠને કે લિયે આગ્રહ ક્રિયા. પરંતુ સૂરિજી ને ઈનકા ભી ઉત્તર દેતે હુએ કહા કિ ત્યાગિયોં કે લિયે ધાત્રકા સ્પર્શ કરના સખત મના હૈ. ઈતની બાત સુનકર બાદશાહ અચરબ મે પડ કર મૌન ધારણુ કરતા હુઆ એક તરફ ખડા રહ કર સોચને લગા કિ અબ એસે બાબા કે કહાં બેઠાવેં. જિતને મે સૂરિજી અપને ઉની આસન બિછા કર સશિષ્ય બેઠ ગયે. ઉનકો બેઠે હુએ દેખ કર બાદશાહ ભી સૂરિજી કે સામને યથોચિત આસન પર બેઠ ગયા. તત્પશ્ચાત અબુલ ફજલ આદિ કર્મચારી અપને અપને યોગ્ય સ્થાન પર બેઠ ગયે. ઇતને મે બાદશાહ કે તીનો પુત્ર (શેખ સલીમ, મુરાદ ઔર દાનિયાલ) આકર મસ્તક ઝુકાકર બેઠ ગયે. ।

બાદ બાદશાહ અકબર ને કુશલવાર્તાદિ પૂછ કર હી હુઈ તકલીફ કી ક્ષમા માંગી સૂરિજી ને જવાબ મે કહા કિ હુમારે લિયે તકલીફ કોઈ નહીં હૈ તો ક્ષમા કિસ ચીજ કી. ઇતને મે શેઠ થાનસિંહ બોલા કિ જહાંપનાહ કે ફરમાન કે પાકર ગંધાર બન્દર ગુજરાત સે પાંચ ચલતે હુએ ગુરૂદેવ ને ચહાં પર પધારને કા બે કષ્ટ ક્રિયા હૈ તદર્થ હુમ લોગોં કે માફી માંગના ઉચિત હી હૈ.

ચહ બાત સુનતે હી અકબર ચૌકતા હુઆ બોલા કિ અમદાવાદ કે સુબેદાર શાહબુદ્દીન અહમદખાં ને અપની કૃપણતા કે કારણુ એસે બાબા કે લિયે સવારી કા ઇન્તજામ

તક નહીં ક્રિયા જિમમે ઐત્રી વૃદ્ધાવસ્થા મે લી મેરે લિયે આપકો ઇતના કપ્ટ ઉઠાના પડા ખા સાહેબ કે પ્રતિ કોપા-યમાન બાદશાહ કો દેખ કર સૂરિજી ને કહા કિ ખા સાહેબ કા ડોઈ દોપ નહીં હૈ ચૂકિ ઉન્હોને તો સળ કુછ પ્રબન્ધ કઠ દિયા થા પરંતુ હમારે નિયમાનુસાર વે ચીજે કામ મે નહીં આને મે હમ પાવ પૈદલહી ચલે આયે

બાદશાહને વિસ્મિત હોકર થાનમિહ કો ઓર દેખ કર કહા થાનમિહ ? ઐમે કકીચ કે ઝઠિન નિયમો મે મે તો વાકિક નહીં થા તૂ તો અઝી તરહ બનતાહી થા કિઝ મુઝે પહુલે હી કયો નહીં કહા તાકિ ફરમાન ન લેજ ડર બાબા કે દર્ગનાથ અપને ખુદ હી ચલે બતે નાહક કકીર કો તકલીફ ફી માવ હી સાવ મમાધિ મે વિદ્ધ કાલ કર મૈ પાપ ન લાગી બના થાનમિહ લજ્જતવશ ઉત્તર ન દેકર મૌન રહા ઇતને મે બાદશાહ નવથ થાનમિહ કો કહને લગા કિ હા મૈ તેજી બનીયાસાઈ બાજી મમઝ ગયા તૂને ખુદ અપને મતલબ કે લિયે મુઝે ઐમ ડહોર નિયમો મે અજાત હી ગ્યા મૃગિજી કા આજદિન પર્યન્ત ઇમિ પ્રાત મે ન ઢલી પધારના હુઆ ઔર ન તુમકો શુઝ મેવા ડરને કા મોઝ મિલા, યદિ તેરે શુઝજી યહા આબતે તો તુમકો ઉનકે સ્વાગત મે ખર્ચા કરના પડતા- અચ્છા અબ બી શુઝ મહાગજ ફી પુરી ભક્તિ ડરકે મૌબાઅ્ય પ્રાપ્ત ડગલે કયોકિ મૈ તો મુસ્લિમ હૂ મેરે પર કા ખાના હિન્દુ કે નાતે ચે નહીં લેગે અત તેરે ને કુછ આહિયે વો લેજ ડર અપને ઘર મે ઉન કે ગોઅ્ય વ્યવસ્થા કઠ કિમી બી પ્રકાર મે તકલીફ ન દેના

બાદશાહ કે યહ વચન સુન કર સારી સભા દંગ દંગ હોગઈ.

અબ બાદશાહ સૂરિજી કે સહન સહન ખાન પાન ઔર ફકીરપણે કે મર્મ કો સમજના આહા. ઇતને મે બાદશાહ કી મુખાકૃતિ સે આન્તરિક ભાવ સમજ કર મોદી નામક રાજ-કર્મચારીને નિવેદન કિયા હજાર ? ઇન મહાત્માઓં કે રહન સહન આદિ જો હૈ મૈં કહ દેના આહતા હૂં અતઃ આપ ઇન્તજત બકસાવે. અકબર કા આદેશ પાતે હી અચ્ચી હકીકત મોદી કહને લગા હે જહાપનાહ ? યે મહાત્મા ગંધાર બન્દર સે પાંચ પૈદલ ચલે આ રહે હૈ. અપના જિતના ભી સામાન હૈ વહ આપહી આપ ઉઠા કર ચલતે હૈ આપ નંગે પાંચ એવં નંગે શિર હમેશાં રહતે હૈ ઘોતી ઇત્યાદિ કભી નહીં પહનતે હૈ. શિર ઔર દાઢી કે સમૂચે બાલ કો હાથોં હાથ ઉખાડ કર ફેંકતે હૈ. કિસી તરહ કા તેલ ભી નહીં લગાતે હૈ ! ઔર ન કભી સ્નાન હી કરતે હૈ. આપ ઘર ઘર એક-આઘ ટુકડા માંગ કર પ્રાણ કી રક્ષા કરતે હૈ. ભીક્ષા મે સુકાલુકા આદિ કા ભી વિચાર નહીં કરતે અર્થાત્ જૈસા મિલે ઉનસે હી સંતોષ કર લેતે હૈ વિચાર ઇતના હી કરતે હૈ કિ સાધુઓં કે નિયમ કે અનુસાર હોના આહિયે પાની કેવલ ગર્મ હી પીતે હૈ વો ભી પાની સૂર્યાસ્ત કે પહેલે હી ખતમ કર દેતે હૈ એવં માદક ચીજેં કભી નહીં લેતે હૈ. રાત મે તો કતઈ કુછ ભી મું હમેં નહીં ડાલતે હૈ. તથા આપ પ્રાણી માત્ર કે સાથ વૈર ન રખ કર મૈત્રી ભાવ હી રખતે હૈ આપકો આહેં પૂજે યા ગાલિયાં દે મગર આપકી દૃષ્ટિ મે દોનોં સમાન હી હૈ. કિસી કો ન શાપ દેતે હૈ ઔર ન વર

ਹੀ ਆਪ ਰਾਤ ਮੇ ਪਲਾਗ ਆਇ ਤੇ ਭੇ ਗਿਸ਼ਟਰ ਪਰ 'ਸ਼ਯਨ
 ਨ ਕਰ ਕੇ ਗੁਰੂ ਉਨ ਕੇ ਆਸਨ ਪਰ ਹੀ ਨੀਥੇ ਸੋਤੇ ਹੈ ਨਿੰਦ
 ਲੀ ਪਰਿਮਿਤ ਹੀ ਛੋਤੇ ਹੈ ਸੇਖ ਗਤਿ ਆਪ ਮਮਾਧਿ' ਮੇ ਹੀ
 ਅਤੀਤ ਹੋਤੀ ਹੈ ਧਰਮੋਪਦੇਸ਼ ਕੇ ਅਲਾਵਾ ਅਧਿਕਤਾ ਮੌਨ ਹੀ
 ਰਹਿਤੇ ਹੈ ਆਪ ਮੇ ਸੁਭਮੇ ਵਿਸੇਖ ਆਤ ਧਰੁ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤਿ
 ਕਾ ਸਪਰਸ਼ ਮਾਤ੍ਰ ਨਹੀ ਕਰਤੇ ਹੈ ਐਵ ਆਪ ਸਦਾ ਮਰਤ੍ਯ ਹੀ
 ਯੋਗਦੇ ਹੈ, ਐਵ ਨ ਪਰਿਅਰੁ ਹੀ ਮੂਰ੍ਯਾ ਰਹਿਤੇ ਹੈ ਆਪ ਕਾਮ
 ਕੋਧ ਲੋਲ ਮੋਹ ਮਾਯਾ ਐਵ ਰਾਗ ਦੋਖ ਆਇ ਕਾ ਤੋ ਸਰ੍ਵਥਾ
 ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲਾ ਦੇਕਾ ਕਮਾ ਰੁਪੀ ਮਾਤਾ ਕੀ ਗੋਦੀ ਮੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰੁਮਤੇ
 ਰਹਿਤੇ ਹੈ ਓਨਮੇ ਅਧਿਕ ਸਮਾਧਾਰ ਆਪਕੇ ਸਹੁਧਰ ਗਿਧਿਯੋ ਫਾਗ
 ਵਾਕੀਫ਼ ਹੋ ਸੁਭੇਗਾ ਓਤਨਾ ਕਹੁ ਕਾ ਰੂਪ ਹੋ ਗਯਾ ਕਮਾਲ
 ਨਾਮਕਾ ਕਰਮਾਗੀ ਮੋਦੀ ਕੀ ਕਹੀ ਹੁਧ ਆਤੋ ਕਾ ਮਮਰ੍ਥਨ ਕਰਤਾ
 ਹੁਆ ਕਹੁਨੇ ਲਗਾ ਕਿ ਉਪਗੋਯਤ ਆਤੇ ਯਿਲਕੁਲ ਮਹੀ ਹੈ ਓਮਮੇ
 ਫਿਰੀ ਤਰਹੁਕਾ ਮਾਯਾ ਜਲ ਨਹੀ ਹੈ

ਅਕਯਾ ਯਾਦਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰਗਿਣੀ ਕਾ ਮਕਸ਼ਿਪਤ ਧਰ੍ਥਾਥ ਅਗਿਤ
 ਸੁਨਕਰ ਆਸ਼੍ਵਰ੍ਧ ਮੇ ਪਤਾ ਹੁਆ ਆਪਕੇ ਧਾਗ ਪਰ ਮੁਖ
 ਹੋਕਰ ਮੁਕਤ ਕਰ ਮੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾ ਮਾ ਕਰਨੇ ਲਗਾ ਓਸੀ ਤਰਹੁ ਮਮੀਪਰ੍ਥ
 ਕਰਮਾਗੀ ਵਰ੍ਗ, ਕੁਮ੍ਧ ਹੋਤੇ ਹੁਯੇ ਅਨੁਮੁਤ ਧਾਗੀ ਪੁਰ੍ਧ ਭੇ
 ਦੇਖ ਦੇਖ ਕਾ ਧਨ੍ਧਵਾਦ ਦੇਨੇ ਲਗੇ ਅਭੋ ? ਯੇ ਮਹਾਤਮਾ ਮਾਯਾਵੀ
 ਨਹੀ ਹੈ ਯਾਤਿਤ ਸਾਕਾਤ ਯੁਧਾ ਭੇ ਪ੍ਰਤਿਯੋਗਿਯਾ ਤੁਸ੍ਧ ਹੀ ਹੈ
 ਐਮੇ ਮਹਾਪੁਰ੍ਧੋ ਕਾ ਦਰ੍ਧਨ ਪ੍ਰਯੋਗ ਲਾਯੋਦ੍ਧ ਮੇ ਹੀ ਹੁਆ
 ਕਰਤਾ ਹੈ ਆਪਕੇ ਆਨੇ ਮੇ ਆਸ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਹਮ ਲੋਗੋ ਕੇ ਹੀ
 ਨਹੀ ਅਪਿਤੁ ਸਾਗ ਰਹੁ ਮੇ ਅਲੌਕਿਕ ਅਭੁਦ੍ਧ (ਉਨ੍ਨਤਿ)
 ਹੋਨੇ ਕਾ ਪੂਰ੍ਧ ਸਮਲਵ ਹੈ

પ્રિય પાઠક ? આચાર્ય કિ કિતની આચાર વિશુદ્ધતાથી શાસ્ત્રન સંરક્ષક પ્રભાવશાલી એવં ધુરન્ધર આચાર્ય હોને પર ઇસ પ્રકાર કી ઉચ્ચ તપસ્યા કરના કયા આશ્ચર્યજનક નહીં હૈ ? કિન્તુ યહ કહના ચાહિયે કિ ઉન મહાત્માઓ કે અન્તઃ-કરણ મે હી નહીં અપિતુ રોમેરોમ મે વૈરાગ્ય ભરા હુઆ થા. વે યહ નહીં સમજતે થે કિ અબ હમ આચાર્ય હો ગયે હૈ અબ તો હમેં દુનિયાં ખમા ખમા કરેગી હી. મુઝે પ્રપંચો સે કયા જરૂરત હૈ, અબ તો એશ આરામ કરેં કિન્તુ ઉન મહાપુરુષોં મે ઇસ પ્રકાર કી સ્વાર્થ ચેષ્ટા નહીં થી વે ઐહિક સુખોં કે વિષ મિશ્રિત સુધા કે સમાન સમજ કર પારલૌકિક સુખોં કે પ્રાપ્ત કરને કે લિયે પ્રયત્નશીલ રહતે થે, વે લોગ સચ્ચે હૃદય મે ઉપદેશ દિયા કરતે થે, અતએવ ઉન લોગો કા ઉપદેશ ભી સફલ હોતા થા. ઉન કી ધર્મોપદેશો જનરંજનાય, એસી વાગાડમ્બર પ્રતારણા નહીં થી. વે “મનસ્યેકં વચસ્યેકં કર્મણ્યેકં મહાત્મનામ્” ઇન લક્ષણોં સે યુક્ત રહતે થે સાથહી સાથ પ્રાચીન આચાર્ય યહ ભી સમજતે થે કિ યદિ હમ સચ્ચે આચાર મે નહીં રહિંગે યદિ હમ જૈસે ઉપદેશ દેતે હૈ વૈસે હી વર્તાવ નહીં કરેંગે તો હમારી શિષ્ય મન્ડલી એવં ભકતગણ કૈસે સુધરેંગે. ઇત્યાદિ કિતને વિચાર ક્રિયા કરતે થે. કિન્તુ આજકાલ કે આચાર્ય ઉપાધ્યાય એવં પંડિત મેં “ધર્મોપદેશો જન રંજનાય” કે સાથ “મનસ્યન્યદ્ વસસ્યન્યદ્ કર્મણ્યન્યદ્” પાયે જાતે હૈ અતએવ હમ લોગો કે ઉપદેશકા અસર પથર પાની કી તરહ પ્રાયઃ હુઆ કરતા હૈ

ઇમી હેતુ હુમાન દિનાનુદિન અધ પતન હોતા જ રહ્યા છે ફિર ભી હુમ જન જુઝ કા અધે કી તરહ કુઅે મે પડતે જા ગહે હૈ અઅે હૃદય મે પક્ષપાત રહિત હોકર વિચાર ક્રિયા જાય તો યહ ખાત પિલકુલ યથાર્થ હૈ કિ જૈસા કહેં વૈસા કરને પર હી જનતા પા પ્રભાવ પડ સકતા હૈ અસ્તુ પ્રકૃતિમનુસરામ ।

એક સમય બાદશાહ સલાસદો કે ઉપાધ્યાય શાન્તિ-અદ્રશ્ય મે વિદ્વદ્ ગોળી કરને કે લિયે આદેશદેકર સ્વય હીરસંગિણ મે ખાતચીત કરને કે લિયે એકાન્ત મહલ મે ચલા ગયા વહા ખેઠને કે બાદ અકબરને કહ્યા કિ મહારાજ ? ઈશ્વર ઔર ખુદા મે કયા ભેદ હૈ ? વે કૈસે હૈ ? એક હૈ યા અનેક હૈ ? ઔર આત્મા કા સ્વરૂપ કયા હૈ ? ઇત્યાદિ પ્રશ્ન પૂછને પા સૂગિણ તે બડી મધુર ધ્વની સે જવાબ દેના પ્રારમ્ભ ક્રિયા । જૈમે કિ—

ઈશ્વર ખુદા મે વાસ્તિક કોઈ ભેદ નહી હૈ । સિફ્ત નામ માત્ર કા હી ભેદ હૈ । નામ કા ભેદ ભી જીવો કે કલ્યાણ કે લિયે હી હૈ । ક્યોકિ “ વિચિત્રરૂપા અલુચિત્ત વૃત્તય ” જીવોકી ચિત્ત વૃત્તિયા અનેક પ્રકાર કી હૈ । કોઈ કીમી નામ મે ખુદા ગહતા હૈ ઔર કોઈ કીમી નામ મે । લોક મે ભી એમા દેખા જાતા હૈ કિ એક અઅેકી માતા એક નામ સે પુકારતી હૈ, પિતા અપર નામ મે ભાઈ દુસરે મે હી । ઈમી તરહ મહા પુરૂષો કે ભી અનેક નામ મે પુકારતે હૈ । ઈશ્વર—પ્રાણાતિપાત મૃપાવાદ, અદત્તાદાન મૈથુન, પરિગ્રહ, ક્રોધ, માન,

माया, दोष, राग, द्वेष, कलह; अलयाभ्यान्, पैशुन्य पर-
परिवाद, मायामृपावाद मिथ्यात्वशक्त्य धन गदार्द्र हृषणों से
सर्वथा रहित है वही देव है वही तीर्थंकर है और वही
धन्वर है । उपरोक्त हृषणों में से एक भी हृषण देना
नयगा तब तक धन्वर नहीं कहा जा सकता ।

जैन धर्म कहता है कि धन्वर एक भी है और अनेक
भी है. जैसे कि संसार में से जो व्यक्ति कर्मों का क्षय कर
के मुक्ति में जाता है वह व्यक्ति रूप होने से धन्वर अनेक
है जब संसार से मुक्त होने पर वे सभी आत्मा स्वरूप
से एक हो जाते हैं उस अपेक्षा से धन्वर एक है । धन्वर
पुनः संसार में अवतार को धारण नहीं करते । क्योंकि जन्म
जन्मान्तर में जन्म ग्रहण करने का कारणभूत कर्म को
निकटन कर दिया है. जब कर्म सर्वथा छुट जाते हैं
तब ही यह आत्मा परमात्मा (धन्वर) बन सकता है ।
किर इनको संसार में जन्म धारण करने की जरूरत ही
नहीं रहती ।

धन्वर राग द्वेष शरीर क्रिया आदि से रहित है और
उनको ध्विषा भी नहीं होती । जब ध्विषा का निरोध हो जाता
ह. तब किसी कार्य में प्रवृत्ति भी नहीं हो सकती । धिस-
दिये जैन सिद्धान्त कहता है कि धन्वर किसी चीज को बनाते
नहीं और किसी को सुख वा दुःख देते नहीं । चूंकि वह
स्वयं निरंजन और निराकार है । अब जो धिस संसार के
लुप्त सुख और दुःख लोग रहे हैं वह सब अपने अपने
कर्मानुसार लोगते हैं ।

यद्यपि धर्म निरञ्जन निगडार है ओव कुछ भी लेते या देते नहीं किसी कार्य में प्रवृत्ति करते नहीं । किन्तु धर्म धर्म की उपासना करना परमावश्यक है । धर्म लिये कि हमें भी धर्म जनना है । हमको भी ससार में मुक्त होना है । उपासना उसकी करनी चाहिये जो कि ससार से मुक्त हो गया हो । ईश्वर प्राप्ति का आधार देना लेना नहीं है । दान देने वाला जिस को दान करता उसे ईश्वर नहीं पाता है । परन्तु दान देने के समय उसकी सहायना ही ईश्वर देती है । अर्थात् वही पुण्य होता है धर्म प्रकृति धर्म की उपासना करने के समय जो हमारा अतः करण शुद्ध होता है । वही उत्तम ईश्वर है । सतो के पास जाते हैं । तो क्या कुछ देते हैं लेकिन सत पुण्य के निष्ठ होने में हृदय शुद्ध होना ही ईश्वर है । वेष्ट्या के पास जाने में क्या वेष्ट्या नरक में डाल देती है ? नहीं किन्तु वेष्ट्या के पास गुरे विद्या पैदा होना ही नरक का कारण है । धर्म प्रकृति धर्म का ध्यान लक्षित उपासना ओव प्रार्थना करने में हमारा हृदय पवित्र है और हृदय का शुद्ध होना ही धर्म है ।

धर्म भात को सुन कर 'अकण्ठरने कहा कि धर्म की उत्पत्ति कैसी होती है । और धर्म का क्या लक्षण है ? गुडलने कहा कि धर्म की उत्पत्ति नहीं होती । यह नैन धर्म का सिद्धान्त कहता है । धर्म अनादि काल में अला आया है नैन गुण गुणी में रहता है उर्मा प्रकार धर्म धर्म में रहता है । धर्म अर्थात् नीच नहीं है जो अपने आप गुरु मके धर्म का लक्षण सिद्धान्तों में भतलाया है कि "वस्तु

સહાયો ધર્મો” વસ્તુકા નો સ્વભાવ હૈ. ઉગ્રી કા નામ હૈ ધર્મ । પાનીકા સ્વભાવ હૈ શીતલતા યહી પાનીકા ધર્મ હૈ । ઈસી પ્રકાર આત્મા કા ધર્મ હૈ સન્નિવિદાનન્દમયતા અથવા જ્ઞાન દર્શન ગ્રારિત્ર ।

ઇસ ધર્મ કી રક્ષા કરને કે સાધન અનેક હૈ । જૈસે દાન, શીલ, તપ, ભાવ, પરોપકાર, સેવા, સંધ્યા, ઇશ્વર ભક્તિ પ્રાર્થના ઇત્યાદિ ધર્મ કે સાધન માને હૈ । ઇસ સે ઉત્પન્ન હોને વાલી ચીજ, વહુ હૈ ધર્મ । અથવા ક્રોધ માન, માયા, લોભ, રાગ, દ્વેષ ઇત્યાદિ ને અમ્યન્તર શત્રુ હૈ ઉન કો દબાના, ઉનકા નામ હૈ ધર્મ યહુ ચીજ ઐસી હૈ ને દુર્ગતિ મેં ગિરતે હુએ પ્રાણિયોં કો બચા લેતી હૈ । ઇસલિયે ઇસકા નામ હૈ ધર્મ । ઉન કારણોં કો કાર્ય મેં (ધર્મ મેં) ઉપ-યોગ કરને સે કારણુ ભી ધર્મ કહા. બસકતા હૈ ઔર ઇસી લિયે એક પ્રકારકા ધર્મ દો પ્રકારકા ધર્મ, ત્રીન, ચાર, પાંચ, છ, સાત, આઠ, નવ દશ, પ્રકારકા ધર્મ । ઐસે ભેદ સિદ્ધાન્તો મેં માને ગયે હૈ ।

સંસાર કી ઐસી કોઇ ભી ચીજ, નહીં જિસસે હૃદય શુદ્ધ હો, એવં પવિત્રતા હો કર્મોં કા ક્ષય હો, આત્મા કા વિકાસ હો, વહુ સળ ધર્મ કા કારણુ હૈ । અત એવ વહુ ધર્મ હૈ । દાન દેના, બ્રહ્મચર્ય પાલન કકના, દૂસરે કી સેવા કરના, અહિંસા ઔર સંયમ કા પાલન કરના, તપ તપના, ઇત્યાદિ ધર્મ હૈ । ક્ષમા કરના ધર્મ હૈ । શાસ્ત્રોં કા પઠના, સંસાર ત્યાગ કર સાધુ બનના, ઇશ્વર ઉપાસના કરના યહુ

મળ ધર્મ હૈ । ક્યોકિ ઇન કર્મો મે પુણ્ય-ધર્મ હોતા હૈ । આત્મ વિકાસ હોતા હૈ । જૈન ધર્મ કે તીર્થ કરોને ઇમ પ્રકાર ધર્મ કા પ્રતિપાદન કિયા હૈ । અહિંસા ધર્મ ં ઉપર ફિર કહી અમઝાઉગા । ક્યોકિ અહીં આપકો આત્મ સ્વરૂપ બતાવના હૈ । ઇસલિયે વિષયાન્તર નહી જના આહિયે । આપ આત્મા કા સ્વરૂપ સુન લીજિયે

આત્મા કહો, જીવ કહો, ચૈતન કહો યહ મળ એક હી ચીજ કા પર્યાય વાચી ગજ્ઞ હૈ । આત્મા કા મૂલ સ્વરૂપ અચ્ચિદાનન્દમય હૈ । આત્મા અરૂપી હૈ । અભેદી હૈ અછેદી હૈ । જૈમા કિ ઇશ્વર હૈ । લેડિન ઇશ્વર ઔર ઇસ આત્મા મે ઇતના હી અન્તર હૈ કિ ઇશ્વર નિલેપ હૈ, શુદ્ધ સ્વરૂપી હૈ । ઔર યહ આત્મા ઢકા હુઆ હૈ । આચ્છાદિત આવગણુ સહિત હૈ । યહી કાગણુ હૈ કિ સમાજ મે પરિભ્રમણુ કરતા હૈ । સુખ દુખો કા અનુભવ કરતા હૈ । ઇન આવગણો ડે જૈન શાસ્ત્રકાર ‘કર્મ’ કહતે હૈ । ચૈતન્ય યકિત વાલે આત્મા ઉપર જડ એમે કર્મ લગે હુએ હૈ ઇમી કે કાગણુ યહ આત્મા નીચે ગહતા હૈ । જૈમે કોઈ તુબા હો, ઉમ તુબે કા સ્વભાવ તો હૈ પાની મે તૈગને કા, પરતુ ઉસકો મિટ્ટી ઔર કપડે ડા લેપ કર ખુબ વજનદાર બના દિયા જાય તો વહી તુબા તૈગને ડે બજાય પાની મે રૂળ જાયગા । ઠીક યહી દશા ઇમ આત્મા કી હૈ ।

તળ યહ નિશ્ચિત હુઆ કિ આત્મા ડે સાથ કર્મો કા બંધન રહ્યા હૈ ઇમીલિયે આત્મા કો પરિભ્રમણુ કરના પડતા

है। जैन धर्म कहता है कि आत्मा और कर्म का संबंध अनादि काल से है। और आत्मा के ऊपर रही हुई राग द्वेष की चिकनाई के कारण से है अनादि काल से आत्मा के साथ राग द्वेष रहा हुआ है। किसी समय आत्मा शुद्ध थी, और बाद में राग द्वेष से व्याप्त हुई। ऐसा नहीं कह सकते क्यों कि ऐसा कहा जाय तो मुक्तात्माओं के भी राग द्वेष की विकास लगने की संभवना रहेगी। अतः आत्मा और उस पर राग द्वेष की विकास अनादि काल से है। और इसी वीये कर्म के आवरण उस पर लगते रहते हैं।

आत्मा के ऊपर राग द्वेष के आवरण कैसे लगे? यह भी नहीं कह सकते। कुछ नहीं कह सकते कि ज्ञान में मट्टी और सोना कण मिला है। है ही। मिला हुआ ही है। हमेशा से है। लेकिन प्रयोगों द्वारा सोना और माटी अलग कर सकते हैं इसी प्रकार आत्मा के ऊपर लगे हुए आवरण (कर्म-राग-द्वेष) अलग कर सकते हैं। सोना और माटी अलग करने पर सोना सोना रह जाता है और माटी माटी रह जाती है। इसी प्रकार कर्म और आत्मा अलग होने से आत्मा अपने असली शुद्ध स्वरूप में आ जाती है। और कर्म अलग हो जाते हैं।

इस पर से यह सिद्ध होता है कि आत्मा पहले और कर्म पीछे, यह भी ठीक नहीं है, कर्म पहले और आत्म पीछे, ऐसा तो ज्ञात ही नहीं सकते। ऐसा कहने से तो, आत्मा की उत्पत्ति हो जायगी। और यदि आत्मा

उत्पन्न होने वाला है तो उसका नाश भी होना चाहिये ।
धर्मक्षिये आत्मा और कर्म दोनों अनादि सम्बन्धित है ।
और वह दुध और पानी की तरह से जोतप्रोत है ।

धर्म प्रकार गुरुदेव के मुखाग्नि में प्रश्नोत्तर के
मरलता में ममल कर जागृणाग मानलि नमस्कार करता
हुआ अकण ने कहा है गुरुदेव ? धतने दिन में आपके
आग्नि में ही मुग्धता थी लेकिन आज तो आपकी विद्वत्ता के
पञ्चिय में ही मुग्ध हुआ हूँ अण आप में प्रार्थना है कि
मेरी आत्मा का कल्याण निम्न तरहूँ हो वैसा सुगमताका
मार्ग कृपया बताइये आम आत्मा की जोन में बहुत
दिनो में लगा था लेकिन आपके जैसा महात्मा डोछ नहीं
मिला था है महागन ? आप सर्व शास्त्रतत्त्वज्ञ जेव आत्म-
न है आपमें कोई जात छीपी हुई नहीं है अतः कृपया
यह बताइये कि मेरी जन्म कुन्डली में भीतरागि पर जे
रानिश्चर आया हुआ है उनका मुझे इल क्या होगा ? धन
पर भरिल ने उत्तर दिया कि पृथ्वीपते ? यह इलाकल मताने
का काम न्योतिपि गृहस्थीयो का है निम्नो अपनी लविज
बलानी पडती है वे ही धर्म जातो का विशेष ध्यान गणा
कते है हुमनो केवल मोक्ष मार्ग के माधन लूत ज्ञान की
आकाक्षा रहती है और तदर्थ ही हम लोग श्रवण मनन
और प्रवचन किया करते है अकण के जागृणाग, उदाग्रह
के पश्चात् सूत्रिल ने कहा है आत्मनिर्ज्ञानो ? आप कुन्डलीन्ध
ग्रहो की शका न कहे आत्म माधन लूत ज्ञान प्राप्त करने
की देशिय करे क्योकि आत्म निजामुष्मा के लिये धतर-की

जोन् और शंका अङ्कित कर (वर्था) हुआ करती है।

ध्वज सूर्यास्त होने नजरहा है। गुड्डेव के प्रतिक्षणन (पडिलेहुन विशेष किया) का समय उपस्थित हो रहा है। सभा में विद्वद्गोष्ठी करते हुये पंडित शान्तिचन्द्र तथा समस्त सभासद गुड्डेव और गान्धशाह के आने में विलम्ब देणते हुये तर्क वितर्क में मस्त हो बैठे हैं। सभा के गान्ध द्वारपालों का मन विचलित हो रहा है। कि अभी तक अंदर से कोई नहीं आ रहा है क्या कारण है? शायद इच्छागान्ध प्रभुवर गान्धशाह के अपनी इच्छाका द्वारा कही लेतो नहीं गया। धतने में आगे सूरिण महाराज और पीछे पीछे अकबर गान्धशाह के सभा मंडप में आते हुये देण कर अपनी अपनी शंका को छुटाते हुये आनंद में मस्त हो गये।

अकबर सभा में आकर यथाचित स्थान पर सूरिण के बैठे कर स्वयं बैठते ही कहुने लगा कि धन महात्माओंकी कृपा से मेरी राजधानी पूर्ण पवित्रमय हो गई है मैं कुछेक दिनों से ऐसे इक्षीरों की जोन् में था परंतु मुकंदर (लाज्य) से आज आपके अरण्य रज से कृतार्थ हुआ हूँ। मुझे आशा है कि आप मेरे पर दया करके कुछ दिन ठहरकर सन्मार्गी बनाने का कष्ट करेंगे। अभुलङ्गल के उद्देश करके अकबरने कहा कि सूरिण की विद्वत्ता निस्पृहता और पवित्रता से अनुमान होता है की आपके शिष्य वर्ग भी सकल कला से परिपूर्ण होंगे धतने में अभुलङ्गल गोल उठा है गरीजनवान ? आपके शिष्य की वक्तृत्व कला से

मालूम होता है कि आपके गुरुज गुरुस्वप्ति के तुल्य ही होंगे
विशेष परिश्रम तो आपको हो ही गया होगा

तत्पश्चात् अकणर ने थानसिंह को पूछा कि सूरजि के
कितने शिष्य होंगे, उनमें मे साथ कितने हैं जवाब में
थानसिंह ने निवेदन किया कि कुल्लूर आपके २५०० पथीम
मौ शिष्य हैं जिनमें एक शिष्य पट्टधर विजय सेन सरिण
हैं और ८ उपाध्याय और १६० पंडित हैं गेय-विनायक
के मुनी हैं धनमें मे उपाध्याय श्री शान्तिचंद्र गण्डी आदि
१३ तो सामने दीप गढ़े हैं किंतु मुना हैं कि कुल ७८ साथ
हैं उपस्थित शिष्यों का नाम तो उपाध्यायण जाता सकते हैं
धन भात जो सुन कर उपाध्याय श्री शान्तिचंद्र गण्डी ने
मला में उपस्थित शिष्यों के नाम की आकांक्षा को पूर्ति करके
अकणर की शका जो लका लें ही धन प्रकार विनोद के
भाद सूरजि ने उस कर जाने की धृष्टि पगट की, उम पर
भादशाह ने थानसिंह को कहा कि अपने गाड़ी जाने के साथ
धूमधाम पूर्वक आपको अपने स्थान पर पहुंचा दो हुकूम
होते ही मण शाही झीर जाने और जडे जडे अकणर
शेव अणुलङ्गल के साथ थानसिंह ने सूरजि को कर्णगण
के महल में पहुंचा कर मण मण अपने अपने स्थान की
ओर जाना हो गये अणुलङ्गलने ली दरबार में आकर
अकणरके सूरजि के पहुंच जाने की जबर देदी ।

द्वि गत को महल में अकणर और अणुलङ्गल जैठ
के सूरजि के सम्मन्ध में अन्योन्य भातचीत करने लगे

કી હિંસા મેં ઉનકે શરીરસ્થ રોમ તુલ્ય હજાર વર્ષ પશુઘાતક
કો નરક મેં બંકર અસહ્ય દુખ ભોગના પડતા હૈં જો અપને
સુખ કી ઇચ્છા મેં જીવો કો માગતા હૈં વહુ જતા હુઆ
મૃતપ્રાય હી હૈં ક્યોકિ ઉમકો લી મુખ નહીં મિલતા ।

ઈતની દુખ કી ખાંત હૈં કિ જખ ખુદ ડે પાલે હુએ
પશુ કો જીવડા ડે લાલચ સે હનન કર દેતે હૈં ઉનસે મહા-
પાપી દ્વંધરા કૌન હોગા ? જો પશુ મેવક ડે દિયે બિના
દાના ચારા નહીં ખાતા મેવક ડે ખાહુ જાને પર ખ્યા ખ્યા
કરતા હૈં ઔર ઉસકે આને મેં ખુશ હોજતા હૈં ઉસ બેચારે
પશુ કો લી અપને હાથ સે માર ડાલતે હૈં ખેદ, ઉનમે
નિર્દયી ઔર કઠોર હૃદય પુરૂષ કૌન હૈં ? અર્થાત્ કોઈ નહીં

મૂરિજી કી ખાતે સુન કર ખાદગાહ ને પ્રશ્ન ક્રિયા કિ
ફલ ફુલ કદ ઔર પૌષે મેં લી જીવ હૈં ફિર ખાને વાલે ડો
પાપ ક્યો નહીં હોતા ? ઉત્તર મેં આપને કહ્યા જીવ અપને
પુણ્યાનુસાર જૈમે અધિકાધિક પદવી ડો પ્રાપ્ત કરતે હૈં જૈમે
અધિક પુણ્યવાન ગિને જાતે હૈં ઇમી કારણ સે જો એકેન્દ્રિય
મેં દ્વીન્દ્રિય દ્વીન્દ્રિય મેં ત્રીન્દ્રિય ઔર ત્રીન્દ્રિય મેં ચતુરિન્દ્રિય
ઇમ તરહ મર્વોત્તમ જીવ પચેન્દ્રિય સમજના આહિયે ઔર
પચેન્દ્રિય મેં લી ન્યૂનાધિક પુણ્ય વાલે હૈં અર્થાત્ તિર્યક
પચેન્દ્રિ જકરા ગૌ લેસ ઉટ આદિ મેં હાથી અધિક પુન્ય-
વાન હૈં ઔર મનુન્ય વર્ગ મેં લી રાજા મન્ડલાધીશ ચક્રવર્તી
ઔર યોગી અધિક પુણ્યવાન હોને મેં અવધ્ય ગિને જાતે હૈં

क्योंकि संध्या में यदि राजा पकड़ा जाता है तो मारा नहीं जाता. इससे यह सिद्ध हुआ कि ऐकेन्द्रि की अपेक्षा द्विन्द्रिय को मारने में अधिक पाप होता है એવં अधिक अधिक पुन्यवान को मारने में अधिक पाप लगता है. इस-लिये जहां तक ऐकेन्द्रिय से निर्वाह हो सके वहां तक पंचेन्द्रिय जल का मारना सर्वथा अयोग्य है । यद्यपि ऐकेन्द्रिय जलका मारना भी पाप गन्ध का कारण ही है किन्तु कोई उपायान्तर न रहने से गृहस्थों को वह कार्य अगत्या करना ही पड़ता है अतएव कितने ही लव्य जल इस पाप के लय से धन धान्य राजपाट पुत्र कलत्र वगैरह छोड़कर साधु ही बन जाते हैं. और अपने जलन पर्यन्त अग्नि आदि को भी नहीं छूते तथा लीक्षा मात्र से उदर पोषण कर लेते हैं गृहस्थ भी जो अगत्या ऐकेन्द्रिय का नाश करते हैं उस पाप के परिहार के लिये साधुओं की सेवा दान धर्म और दोनो सध्या आदि पुण्यकृत्य जन्म भर किया करते हैं. मोक्षमात्र जली साधुओं के उपर आरम्भ का दोष नहीं होता है. क्योंकि गृहस्थ लोग अपने निमित्त ही आहार बनाते हैं.

क्षत्रियों के लिये हिंसा धर्मकारक कही जाती है. किन्तु क्षत्रियों का धर्म शस्त्रवान शत्रु के सन्मुख होने के लिये है. किन्तु वह भी योग्य और शस्त्रयुक्त એવં नीतिपूर्वक निष्कपट होकर तथा धृतिना ही नहीं किन्तु उत्तम वंशी वीर राजा के साथ ही करना चाहिये. परंतु आजकल निरपराधी जलों को मारने में ही अपना धर्म समझते हैं लेकिन

વાસ્તવિક યહ બિહુલ અનર્થકારક હૈ રાત વિગ્રહણુ ક્ષત્રિય
 હોકર બી હિમા ડા દેખ કર કર ગયા કિતને હી મૂર્ખ
 ગવાર તો હિમા કરને મે ભી બડી બહાદુરી માનતે હ
 ઝીર કહતે હ કિ હિમા કરને મે હિમકોકી મખ્યા બઢતી
 હે નિમને ગુદાદિ કાર્ય મે વિશેષ વિજય હોને કી મળ્યા
 વના હે કિન્તુ ઉન લોગો કી યહ કટ્પના નિર્મૂલ હે કયોકિ
 દેખિયે ગત વિગ્રહણુ ઝીર પ્રાચીન બર્દિશને યદિ હિમા કા
 ત્યાગ કર ઝીર હિમા કરમ કી નિદા ભી કી તો ઉનકા ગત્ય
 બ્રહ્મ હો ગયા ? અથવા હે લોગ લગાઈ મે અગત્ય હો
 ગયે ? યા હે શત્રુ ને હાર ગયે હે ? નહી । ઝીર યથેષ્ટ માત્ર
 ખાને વાલે કયા વિન્યી હુએ ? નહી ।

એક યહ ભી વિચાર કરને કી જાત હે કિ એક પક્ષી
 કો માગે વાલા એક જીવકા હિમક નહી હે કિન્તુ અનેક
 જીવો મ હિમક હે કયોકિ નિઝ પક્ષી કી મૃત્યુ હુઈ હે
 યદિ વડ ઝી જાતિ હે ઝીર ઉમકે ઉટે ઝેરે બચ્ચે હે તો
 હે ના હે મગતને ને કયા જીવો વડ મકતે હે ? કબી
 નહી જામ એક ગોચરે કો જાત હે કિ ખુશ દુનિયા કા
 પિતા હે । તમ દુનિયા હે જામી ઉત્ર જી વગેરે મળી
 પ્રાણિયો કા વડ પિતા નહી તો કિ વડ ખુશ અપને દિની
 મળે માગે ને ખુશી કિન વડ રેના ? અગર હાવા હે
 તો ઉત્ર પિતા કરના દિન નહી હે । ઇન્દ્રિયો જામી મળે
 હે હાજર હે મુગલનાન હે । હિમા હ ને હે કિનના અવ્યાચાર
 કરને હે ?

अहिंसा ही समस्त असीष्ट वस्तुओं के देने वाली है। प्राणियों के वधवध आदि क्रूरों के करना नही चाहता है वह सण का शुभेच्छु अत्यन्त सुख रूप स्वर्ग अथवा मोक्ष के प्राप्त होता है। એવ' ने पुरुष अंस भशकादि सूक्ष्म अथवा गडे ज़वों के नही भारता है वह अलिखित पदार्थ के पोता है और ने करना आहें वह कर शक्ता है। अहिंसावादी प्रतापी पुरुष जिस चीज का विचार करे वह चीज अनायास એવ' तुरन्त ही मिल जाती है।

ने पुरुष सण प्राणियों मे अपनी आत्मा के समान वर्ताव करता है वही पण्डित और नेत्र वाला है गौ लैंस गकरी वगेरह और अन्डज अर्थात् सण प्रकारके पक्षी उद्बलिनज याने वनस्पति और स्वेदज याने गटमल मन्थर अंस जुआ लीज वगेरह समस्त जन्तुओं की ने मनुष्य हिंसा नही करते है वेही शुद्धात्मा और दया परायण सर्वोत्तम है गहुत से साधुजन अपने ज़वन की मूर्च्छा मोह छोडकर निज मांस के द्वारा हूसरों के मांस की रक्षा कर के उत्तम गति के प्राप्त हुये है अहिंसा सण प्राणियों की हित करने वाली माता के समान है और अहिंसा ही संसार रूप मरु देशमे अमृत की नादी के तुल्य है। तथा दुःखरूप दावानल के शान्त करने के लिये वर्षाकाल की मेघ पंकित के समान है એવ' लव भ्रमण रूप महा रोग से दुःखी ज़वों के लिये परम औषधि की तरह है। अहिंसा समस्त व्रतों मे भी मुकुट के समान है अतएव हे मही-

પતે ? આપ બી સર્વ મુખ જનની અહિંઆ ડો સ્વીકાર કરતે હુએ પ્રભ મે બી જીવો કી ગ્લા કરવાતે હુએ અહિંઆમય રાન્ય ડો નીતિ મે પાલન કરે ઔર આપડે દિલ મે ડોઈ લી શકા હો તો પૂછ કર નિવૃત્તિ કર દીજિયે.

ઔર જૈન ધર્મ મે દયા કે પ્રધાન પદ દિયા ગયા હૈ । મળ ધર્મ ઈન્દ્રી ડો અવલગન કરતે હૈ । દાન, શીલ, તપ ભાવ પગેપકાર ઇત્યાદિ શુભ ક્રિયાયે હોતી હૈ ઉન સળકા મૂલ દયા હૈ । જૈન ધર્મ મે કહા હૈ કિ “ધર્મસ્સ જણુણી દયા” ધર્મ કી માતા દયા હૈ । દયા ડે ઉપર હી સળ કી દાગમુગદ હૈ । લેકિન દયા ડે સ્વરૂપ કે મમજના આદિયે લોગ દયા દયા પુકારતે હૈ । પરંતુ દયા કયા ચીજ હૈ, અભી મમજે હી નહીં ।

અહિંઆ ઔર દયા મે બહુત અન્તર હૈ । કિમી જીવ ડો તકલીફ નહી દેના, માગના નહી સતાના નહી, ઉમકે દિલ મે ઓટ પહુચાના નહી યહ અહિંઆ હૈ । લેકિન ઇમ અહિંઆ કા પાલન કીન કર ગએગા ? નિમ્ને હૃદય મે દયા ટોગી વાડી ? ઇમલિયે દયા, યહ અન્ત કરતુ કે ભાવો નામ હૈ । દુષ્ટી કે દેખકર ડે અપને હૃદય મે દર્દ હોના યહ દયા હૈ । મધવા મેરે ઇન ગળદો પર ફમગે કે દુખ હોગા ઈન્ચા ગિચાર હોના ઉમીકા નામ દયા હૈ ।

ફમગી ગાન યહ દૈ કિ ઇસમે બી મુખ્ય કરકે નિગ-પગામી જીવો કી દિન્દા કા ત્યાગ જનાયા દૈ । ઇસલિયે યહ નહી મમજના આદિયે કે ગિચુ, આપ, ગેર, ખટમલ નૂ

ਆਦਿ ਜੁਧ ਹੁਮਾਰੇ ਅਪਰਾਧੀ ਹੈਂ ਐਰ ਅਪਰਾਧੀ ਸਮਝ ਕਰ
 ਤੇ ਉਸਕੇ ਮਾਰ ਦਿਯਾ ਜਾਏ। ਭਰੀ ਯਾਤ ਧਰੁ ਹੈਂ ਕਿ ਸੰਸਾਰ
 ਮੇਂ ਕੋਏ ਲੀ ਜੁਧ ਮਨੁਖ ਕਾ ਅਪਰਾਧੀ ਨਹੀਂ। ਸਾਂਧ, ਗਿਣ੍ਹ,
 ਸ਼ੇਰ ਆਦਿ ਜਨਵਰ ਤੇ ਯੁਧ ਹੀ ਮਨੁਖ ਸੇ ਈਤਨੇ ਡਰੇ ਹੈਂ ਕਿ
 ਵੇ ਮਨੁਖ ਸੇ ਚਿਪ ਕਰ ਹੀ ਰਹਨਾ ਆਹੁਤੇ ਹੈਂ ਜਹਾਂ ਜਹਾਂ
 ਮਨੁਖਾਂ ਦੀ ਆਆਦੀ ਹੋਤੀ ਹੈਂ ਵਹਾਂ ਵਹਾਂ ਸੇ ਵੇ ਫ਼ਰ ਹੀ ਧਲੇ
 ਜਾਤੇ ਹੈਂ। ਐਰ ਜਥਾਤਕ ਵੇ ਕਿਸੀ ਵਧਾਵ ਮੇਂ, ਲਧ ਮੇਂ, ਆਦਿ
 ਮੇਂ, ਨਹੀਂ ਆਤੇ ਅਥਵਾ ਵੇ ਧਰਾਤੇ ਨਹੀਂ, ਤਥਾ ਤਕ ਮਨੁਖ
 ਪਰ ਕਲੀ ਹੁਮਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰਤੇ। ਉਨ ਗਿਣ੍ਹਾਰੇ ਨਿਰੋਖ ਜੁਧਾਂ ਕੇ
 ਅਪਰਾਧੀ ਸਮਝ ਕਰ ਉਨਕੀ ਜਾਨ ਲੇਨਾ, ਮਨੁਖ ਕਾ ਲਧੰਡਰ
 ਅਧਿਆਰ ਹੈਂ। ਗੁਣਾ ਹੈਂ। ਈਸ ਗੁਣਾ ਦੀ ਸਭ, ਮਨੁਖ ਲੋਗ
 ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਗਿਮਾਰਿਆਂ ਲੂਕੰਧ, ਜਲਪਲਧ, ਆਗ ਆਦਿ
 ਤੇ ਫ਼ਾਰਾ ਪਾਤੇ ਹੈਂ। ਜੇ ਮਨੁਖ ਸੁਧ ਅਹਿੰਸਾ ਕਾ; ਸੁਧ ਮਨਸੇ
 ਵਧਾ ਕਾ ਪਾਲਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ; ਉਸਕੇ ਕੋਏ ਜੁਧ ਤਕਲੀਫ਼ ਨਹੀਂ
 ਹੋਤਾ। ਈਸਲਿਯੇ ਨਿਰਪਰਾਧੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣੁਕਾ ਦੁਸ਼ਪਯੋਗ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ
 ਆਹਿਯੇ।

ਨਿਰਪਰਾਧੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣੁ ਹੋਨੇ ਕਾ ਟਾਟ੍ਧਰ ਧਰੁ ਹੈਂ ਕਿ ਮਾਨੋ
 ਕੋਏ ਮਨਿਸਟ੍ਰੇਟ ਹੈਂ ਐਰ ਐਕ ਯੂਨ ਕਾ ਗੁਣੇਗਾਰ ਉਸਕੇ ਸਾਮਨੇ
 ਆਯਾ। ਕਾਨੂਨ ਦੀ ਵ੍ਰਿਸ਼ਿ ਸੇ ਉਸਕੇ ਫ਼ਾਂਸੀਕੀ ਸਭਾ ਕਰਨੀ ਹੈਂ।
 ਉਸ ਸਮਧ ਉਸ ਅਪਰਾਧੀ ਕੇ ਵੰਡ ਕਰਨਾ, ਸਭਾ ਕਰਨਾ, ਉਸ
 ਮਨਿਸਟ੍ਰੇਟ ਤੇ ਲਿਯੇ ਵਾਯੁ ਹੈਂ। ਈਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੋਏ ਦੁਸ਼ ਆਦਮੀ
 ਕਿਸੀ ਯਹੁਨ ਯੇਟੀ ਤੇ ਉਪਰ ਅਧਿਆਰ ਕਰਤਾ ਹੈਂ। ਧੋਰੀ ਕਰਤਾ
 ਹੈਂ। ਤੇ ਉਸ ਸਮਧ ਵਰੁ ਅਪਰਾਧੀ ਸਮਝਾ ਜਾਯਗਾ। ਐਰ

ઉમરે અપગધ દો સજા કરના ગૃહસ્થ કે લિયે અનુચિત નહીં
મમજા જાયજા। ઇસલિયે હું એક પ્રાણી પર દયા રખના
પરમ કર્તવ્ય હૈ ચૂકિ અહિંમા પાલન કરને વાલા બહા બધ્ય-
વાન હોતા હૈ ઔર અહિંસવાદી દી આજા જનના મહર્ષ
સ્વીકાર કરતી હૈ મૌમ્યાકૃતિ મે મમખન્ન એવ પરમ ત્યાગી
બનતા હૈ યશ આરો દિશાઓ મે વ્યાપ્ત હો જાતા હૈ।
ચિત્તુવી તથા આરોગ્યશાલી બનતા હૈ। જો સજા છુવો કે
ઉપર દયા કરતા હૈ વડી મર્યાદા ધર્મી કહા જાતા હૈ। ઔર
ધર્મી મનુષ્ય અવશ્ય મદ્ગતિ કા પાત્ર બન જાતા હૈ। ઔર
તેજો હમેશા મુખ ઔર મમપદ્મ અનાયાસ દી મિલ જાતિ
હૈ। ઇસલિયે હે મનન? સર્વ પ્રકાર મે દયા કા પાલન કરના
અપના પરમ પવિત્ર કર્તવ્ય મમજે। ઇચ્છી મે તુમ્હારા
કલ્યાણ હૈ।

નૃસિંહ કા માર્મિક પિદેશ દત્તચિત્ત મે ધ્રુવજી હું
અકબર મનિનય કહને લગા હે ગુરુદેવ? મૈને ઈમા નહી
જાના થા કિ આપ ઈને દયાળીવ એવ બખાવત્સલ હૈ આપને
જોમે પનોપકાર જાવ નપન્ટ રૂપ ને મનટ કિયા હૈ તથા અમૃત્ય
મનુષ્યોગ તિયા હૈ ઇન્કે લિયે મે ઇચ્છી છુવન મે દી નહી
બન્ધિ જનનાત્વ મે બી આબાદી રૂગા ઇનને તિન મે વાગત
વિઠ અહિંમા મે વાગી નહી થા અજ આપની કૃપા ને કુદ
દયનમ દુઆ હૈ ઔર રોજે ની આશા હૈ તિમ્હને મેઝ
બલિય મુશ્કે જાવ તા અજએવ આપને મુન અજ દે કિ
વહા કુદ તિન દુહા હું મેની બલિત યજા મે જાન કા નહ-
મે। દેહર ફગાર હું, ઔર એક ચિનતી હું કિ આપ જો

મેરે લિયે તકલીફ ઉઠાકર દૂર દેશ સે પધારે હૈ ઇસકે બદલે
મે મેં જો કુછ દેના આહતા હૂં ઉસે સ્વીકાર કરેં. ।

આપકે કથનાનુસાર મેરી લક્ષ્મી યદ્યપિ આપકે ઉપયોગ
મેં નહીં આતી ક્યોંકિ આપ અપને શરીર પર ભી મૂર્ચ્છા
નહીં રખતે તો લક્ષ્મીકા તો કહના હી કયા ? ફિર ભી નિવેદન
હૈ કિ મેરે આગ્રહ સે આપકે ઉપયોગી પુસ્તક ભંડાર લેલેવેં.

યહ પુસ્તક ભંડાર ફતેહપુર શિકરી પર પદ્મસુન્દર
નામક નાગપુરીય તપગાચ્છીય એક જૈન યતિકા થા ઉસકા
અંતકાલ હોબને પર પ્રેમ કે નાતે દરબાર મે મંગવા લિયા.
ઔર ઉસી સયમ વિચાર કર લિયા થા કિ જળ કોઇ સુયોગ્ય
વિદ્વાન મહાત્મા મિલેગેં તખ ઉન્હે ભેટ કર દૂંગા. ઇસ ભંડાર
મે પુસ્તક કે સિવાય કુછ નહીં હૈ સિફ્ત ભાગવત પુરાણ
રામાયણઆદિ શૈવ શાસ્ત્ર ન્યાય વ્યાકરણ સાહિત્ય વેદાન્ત
સાંખ્ય મીમાંસા છંદ અલંકાર જૈનાગમ ઔર નાનાદેશીય
ઇતિહાસ આદિ અનેક ગ્રન્થ હૈ. ઇસ ભંડાર કે યોગ્ય પાત્ર
ન દેખને કે કારણ મૈને કિસી કો દેના ઉચિત ન સમજા કિન્તુ
આજ મેરે ભાગ્યવશ આપ જૈસે સુવિહિત મહાત્માઓં કા
આગમન હોગયા ઇસલિયે આપકો સુપૂર્વ કર મેરે શિર કા
ભાર હલકા કર રહા હૂં ઇતના કહને કે બાદ ખાનખાના
નામકે અફસર દ્વારા પુસ્તકો કી મંજૂરૂ (પેટીયે) સામને
મંગવા કર આપકો ભેટ કર દી.

સૂરિજી ને ઉસે અસ્વીકાર કરતે હુએ કહા કિ આવ-
શ્યકતાનુસાર પુસ્તકેં હમારે પાસ હૈ. ફિર લેકર ઉસકી

આશાતના કચો કરે આત્મ સાધન મે મુખ્ય સહાયક હોને કે કારણ પુસ્તકો કા રખના આવશ્યક હોને પર ભી જટગત મે અધિક ગળના મમત્વ કે હેતુ પરિગ્રહ મૂર્છા ઉપ હી હોજતા હૈ ઇતને મે અણુલક્ષ્ણ મૂર્છિત મે કહને લગા હે મહાગજ ? યદિ આપ ઇમકો ભી સ્વીકાર ન કરેગે તો હમ લોગો કી આત્મા અત્યન્ત દુ ખમય હોજયેગી તો કિ આપકી અહિંસા કેમે ગહેગી ? અકળાઁ ઔર અણુલક્ષ્ણ કે અન્યાયક મે બાધ્ય હોકર મૂર્છિત ને પુસ્તકો કે સ્વીકાર કરે “અકળરીય ભાડાગાર” કે નામ મે આગરા મે શ્રી મધ ને સુપૂર્ કર દી ।

મૂર્છિત કે પાસ અકળાઁ જાદશ્ચાલ તથા અણુલક્ષ્ણ આદિ વિનોદકી જાતે કરેતે થે । ઇતને મે વીગળત ને પૂઁ કિ મહાગજ ? શલ્ક મગુલ હૈ ? મૂર્છિત ને કહા કિ હા મગુલ હૈ । હમને કહા કિ મે તો ચક્ર કે નિર્ગુની માનતા હૈ । ગુરુજને કહા નહી । કાપિ નહી । મે પૂઁતા હૈ કિ ચક્રકો આપ ઇશ્વર માનતે હૈ ? વીગળત જોલા હુદા । મૂર્છિત ને કહા ઇશ્વર જાની યા અજાની ? વીગળત ને કહા ઇશ્વર જાની ? મૂર્છિત જોલે જાની કિન્તો હમને હૈ । વીગળત ને કહા કિ જ્ઞાન વાલાંકો । મૂર્છિત ને કહા કિ જ્ઞાન ગુલ હૈ કિ નહી ? હમને કહા કિ જ્ઞાન ગુલ હૈ । મૂર્છિત ને કહા જ્ઞાન ગુલ હૈ ? વીગળતને કહા કિ હુદા, જ્ઞાન ગુલ હૈ । ગુરુજને કહા કિ જ્ઞાન આપ જાલકો ગુલ માનતે હૈ તન ચક્ર ભી જ્ઞાન ગુલ હૈ । ઇન્દ્રિયે ચક્ર નહી હૈ ગયા । ઇશ્વર વીગળત જોલા કિ મહાગજ ? અપને ને અહીં હી મન્ત મેર

सुन्दर रीति से स्पष्ट रूप से समझा दिया. और मैं भी समझ गया। आपकी अलौकिक विद्वत्ता पर बड़ा आनंद आ रहा है। लेकिन फिर कभी समय पाकर आपसे बातचीत करके अपने को धन्य समझूंगा। छतिनी जाते कर सण सला विसर्जन हो गछ।

यातुर्मास का आसन्न समय देख कर सूरिजी ने भादशाह को संकेत करके आगरा तरङ्ग विहार कर दिया आगरा भादशाह की मुख्य राजधानी थी वहां की जनता की अनन्य लक्षित से विवश होकर स. १६३६ का यातुर्मास आपने आगरा में ठान लिया. वहां के नागरिक ज्यों की लावना को अपने उपदेश प्रसादद्वारा अक्षरशः परिवर्तन करते हुये आपने अहिंसा देवी की स्थापना करके यातुर्मास उठते ही कुशावर्त देशस्थ शौर्यपुर में अधिष्ठित श्री नेमीश्वर लगवान की दीक्षा से वहां वर पधार कर पिपासित अक्षुओं को तृप्त करते हुये वापिस आगरा पधारने पर चिन्तामणि पार्श्वनाथ प्रासाद की धामधूम पूर्वक प्रतिष्ठा की. छतिने में अकण्ठ भादशाह का राजहूत आपको बुलाने के लिये आकर प्रार्थना करने लगा. 'हे विश्व रक्षक? आपके लिये भादशाह बहुत लालायित है आपकी दैनिक अर्थां छिथे विना चैन नहीं पडती. छतिने दिन यातुर्मास की वजह अगत्या समय णिताया है अण प्रार्थना की है कि एक बार और कृपा करके पधार जवें. अतः हे लक्ष्म प्रिय? आप वहां पधारने के भाद अन्यत्र पधारें. लूपाल को सन्मार्ग में लाने में सारी प्रण अपने आप सुधर जायगी. एक लूपाल को काणू

मे लाने मे अनेक जनता व्यत काणू मे आँलती है दुग-
चारी ओव दुगअही जन ली शामक की साम दाम दंड
और बेदरपी नीति मे विवश वश मे आ जाते है आपकी
दया सुनकर उही लोग पुकार रहे है कि ओक वार वो महात्मा
और आनता तो हम लोग ली केदधाने मे छुटकारा पा
जाते अतओव हे परेषकारिन्? आप अवश्य धधारे

मर्वलुवोपकारी श्री डीरविजयसूरि महाराज ने सभ
भाते सुन कर प्रत्येक पशुपक्षीआदि लुवो के मुक्त करवाने
के मन ही मन सकटप करते हुओे उमी हत के अपने
आने का दिवस कहु कर आगे लेज दिया

इतहुपुर मे हत के मुअ मे सूरि महाराज के आने
की निश्चित जगर सुनकर अकगर अणुलदजल थानसिंह
और कर्मचारी आदि मण कही पशु पक्षी अपने अपने
मनोरथ रथ के जढाते हुओे गुइहेव के आने के दिन की
प्रतीक्षा करने लगे

कुछ समय व्यतीत होने पर इतेहुपुर भीकरी के पात्र
आओे हुओे सरिण की जगर पाते ही जडे ममारोहुमे उन्हे
गाही महल मे लाकर विश्राम के लिये योग्य स्थान पर जैठा
करके अकगर अपने महलमे अला गया जाद मे जनता
ली तितर जितर हो जाध ।

अकगर के हसरें दिन सरिण आभ जनता के समल
धर्मोपदेश देने लगे जियमे कितने ही लव्य लुव परमात्मा
के स्वउप के ममज करके अपेय अलक्ष्य महिरा मास और

કુવ્યસનોં કેા છોડ કરકે સન્માર્ગ ગામી હોતે હુએ સૂરિજી
કેા ગુરૂ તુલ્ય માનને લગે. અકબર કે ભી હૃદય મે ઇસ
ઉપદેશ કા ગહરા અસર પડા. નિસકા ફલસ્વરૂપ યહ હુઆ
કિ અકબર કા પાષાણુવત્ કઠોર હૃદય ભી મોમ કી તરહ
કેામલ બન ગયા.

એક સમય બાદશાહ ને સૂરિજી સે કહા કિ ગુરૂદેવ ?
આપને જો કષ્ટ ક્રિયા હૈ ઉસકે લિયે મેરે દિલ મે હમદદ
હૈ નિસકી નિવૃત્તિ તભી હોસકતી હૈ જબકિ આપ હમ સે
કુછ લે લેવે. ઉત્તર મે સૂરિજી ને કહા શાહશાહ ? ય દિ
આપકી બિમારી મુઝે દેને સે હી હટ જતી હૈ તો મેરે આત્મ
કલ્યાણ મે સહાયક ચીજે દેકર આપ કૃત કૃત્ય હોજઈયે.
વે ચીજે ચે હૈ કિ—

આપકે જૈલાબાને મે કિતને હી વર્ષો સે જો કૈદી પડે
હુએ સડ રહે હૈ ઉન અલાગે પર દયા કરકે છોડ દીજિયે.
જો બિચારે નિર્દોષ પક્ષી પિંજડે મે બન્દ ક્રિયે હુએ હૈ ઉન્હ
નિકાલ કર સ્વચ્છંદચારી બના દીજિયે આપકે શહર કે પાસ
ડાબર નામકા ૧૨ કોશ કા લમ્બા ચૌડા તાલાબ હૈ ઉસમે
હુજરોં જલેં તથા વંસીયેં રોજના ડાલી જતી હૈ ઉનકો
સર્વદા કે લિયે બન્દ કર દીજિયે ઔર હમારે પયૂર્ષણોં કે
પવિત્ર દિનોં મે આપકે સારે રાજ્ય મે કોઈ ભી મનુષ્ય
કિસી ભી જીવ કી હિંસા ન કરે. ઐસા ફરમાન કી ઉદ્ઘોષણા
કર દીજિયે.

ઈતની બાતેં સુનકર બાદશાહ ને કહા મહારાજ ?

આપને અપને લિયે તો કુછ નહી કહા ઉત્તર મે સૂરિજી ને કહા કિ મસાગ મે પ્રાણી માત્ર કો મૈ અપની આત્મા કે મમાન હી મમજતા હૂ અતએવ ઉનકે હિત કે લિયે જો કુછ કિયા જાયગા વહુ મેરે હી હિત કે લિયે હોગા

ઇસ પર અકબર ને મૂરિજી કે મમદા હી જૈલ મે મે કેદિયો કો અલયદાન દેકરે નિકાલ દિયે પિંજરે મે મે પક્ષિઓ કો નિકાલ કર ગજનમાગીં બના દિયે એવ ડીબર તાલાબ મે જાલે તથા વમિયે ડાલને કી મખત મના કરદી ઔર પર્યૂર્ણો કે અતિરિકત ૪ દિન અધિક મિલા કર ૧૨ દિન અહિંસા પલાને કા હુકમ નિકાલ દિયા ઉન હુકમો કે ફરમાન નિમ્ન પ્રકાર કે હૈ પહલે મૂખા ગુજરાત ફસગ સૂખા માલવા તીમગ સૂખા અજમેર ચૌથા દિલ્લી ઔર ફતેહપુર પાચવા લાહોર ઔર મુલતાન કે ગવર્નર કો લિખ કર ભેજ કિ અપને અપને મમસ્ત શ્વેત્ર મે ડોઇ લા મનુષ્ય લી ૬ ૧૦ મે લગા કર લા શુ ૬ તક અર્થાત્ ૧૨ દિન જીવ હિંસા ન કરે યહુ અમૂલ હુમેશા કે લિયે કાયમ મમજાના ઈમિ પ્રકાર ફરમાન લિખ કર અકબરને મૂરિજી કો લી એક એક પ્રતિ ભેટ કરદી ઈમિ ફરમાનકા ફલ સ્વરૂપ આજ લી માલવે કી ધારે રિસાયત મે ઈમિ નિયમ કા પાલન કિયા જતા હૈ. ફરમાન હી નકલ ઈમિ પ્રકાર હૈ

ઈશ્વર કે નામ મે ઈશ્વર બડા હૈ

મહાગજપિંગળ જલાલુદ્દિન અકબર બાદશાહ

ગાંજીકા ફરમાન નં. ૧.

માલવા લાહોર દિલ્હી મુલતાન અજમેર આદિ કે મુત્સદ્દિયોં કે વિદિત હો કિ હુમારી કુલ ઈચ્છાએ ઇસી ખાત કે લિયે હૈ કિ મુલાગરણ કિયે જાય ઔર હુમારા શ્રેષ્ઠ મનોરથ એક હી અભિપ્રાય અપની પ્રજા કે મન કે પ્રસન્ન કરને ઔર ઉન્હેં આકર્ષક કરને કે લિયે સદૈવ તત્પર હૈ.

ઇસ કારણ જળ કલી હુમ કિસી મત વા ધર્મ કે એસે પુરૂષોં કા જિક સુનતે હૈ જો અપના જીવન પવિત્રતા વ્યતીત કરતે હૈ અપને સમય કે આત્મધ્યાન મે લગાતે હૈ ઔર જો કેવલ ઈશ્વર કે ચિન્તવન મે લગે રહતે હૈ તો હુમ ઉનકે પૂજા કી બાહ્ય રીતિ નહીં દેખતે હૈ કેવલ ઉનકે ચિત્ત કે અભિપ્રાય કે વિચાર કર ઉનકી સંગતિ કે લિયે હુમેં તીવ્ર અનુરાગ હોતા હૈ ઔર એસે કામ કરને કી ઈચ્છા હોતી હૈં જો કિ ઈશ્વર કે પસંદ હો. ઇસ કારણ જૈનાચાર્ય હરિભજ સૂર્ય (હીરવિજયસૂરિ) ઔર ઉનકે શિષ્ય જો ગુજરાત મે રહતે હૈ ઔર હાલ હી મે યહાં આયે હૈ ઉનકે ઉગ્રતપ ઔર અસાધારણ પવિત્રતા કા વર્ણન સુનકર હુમનેં ઉનકો દરબાર મેં હાજિર હોનેકા હુકમ દિયા. ઔર વે આદર કે સ્થાન કે ચુમને કી આજ્ઞા પાને સમ્માનિત હૂએ આપ અપને દેશ જાને કે લિયે વિદા હોને કે સમય નિમ્ન લિખિત પ્રાર્થના કી કિ યદિ બાદશાહ અનાથોં કા સચ્ચા રક્ષક હૈ તો યહ આજ્ઞા દેદે કિ ભાદોં માસ કે ૧૨ દિનોં મે જો પચુસર (પંજેષણ) કહલાતે હૈ જિનકો જૈની લોગ વિશેષકર પવિત્ર

મમઝતે હૈ કોઈલી મનુષ્ય ઉન નગરો મે જીવ ન મારે જહા
 ઉનકી જાતી ગહતી હૈ તો ઇમને દુનિયા મે પ્રશસા હોગી
 બહુત સે જીવ વધ હોજાને મે બચ જાયેગે ઔર સગ્કાર ડા
 યહ ઉત્તમ કાર્ય પગમેશ્વર કો પસન્દ હોગા જિન મનુષ્યો
 મે યહ પ્રાર્થના કી હૈ વે દર દેશ મે આયે હુએ હૈ ઔર
 ઉનકી ઇચ્છા હુમારે ધર્મ કે પ્રતિકૂલ નહીં હૈ ઉન ગુણ કાર્યો
 કે અનુકૂલ હી હૈ જિનકા માનનીય પવિત્ર મુમલમાન મે
 ઉપદેશ દિયા હૈ ઇમ કારણ હુમને ઉનકી પ્રાર્થના કો માન
 લી ઔર હુકમ દિયા કિ ઉન ૧૨ દિનો મે કિસી જીવ ડી
 હિસા ન કી જાયગી

યહ નિયમ સદા કે લિયે યાયમ રહેગા ઔર મળ ડો
 ઇમકી આજ્ઞા પાલન કરને ઔર ઇમ ખાત કા ચત્ન કરને કે
 લિયે હુકમ દિયા જાતા હૈ કિ કોઈ મનુષ્ય અપને ધર્મ મમ્મજી
 કાર્યો કે કરને મે દુખ ન પાવે મિતિ ૭ સને ૧૫૬૫

અકબર મે ફરમાન દેતે હુએ સૂરિજી મે યહ લી કહા
 કિ માસાહાર એવ મઘ માન કે પ્રિય મેરે અનુચરો કો જીવ-
 હત્યા બન્દ કરને ડી ખાત રૂચિકાગ્ર નહીં હોને કે કાગણ ધીરે
 ધીરે બન્દ કરને ડી ડોગીશ કરગા પકુલે કી તગહ મે લી
 શિકાગ નહીં કરગા ઔર એમા પ્રબન્ધ કર ફગા ડી પ્રાણી-
 માત્ર ડો કિમી તરહ ડી તકલીફ ન હો

એક દિન સૂરિજી કે વિવેક પગ મુજબ હોતે હુએ અક-
 બર મે આપડો ગુરૂ માનતે હુએ આગી પ્રજા કે સમક્ષ ગુરુદેવ
 ડો જગદ્ ગુરૂકી પદવી દેતી ઇમ મમય એક ભાટ મે ગુરૂ

स्तुति की. जिसमें अकबर ने उस को लाभ रूपसे दे दिया। और जगद्गुरु पदवी के समय अकबरने महान उत्सव मनाया। जिसमें कुल ओंके करोड़ का भर्ग कर दिया। धन्य है अकबर की गुरुलक्ष्मि को।

उस उत्सव का आनन्द अनुपम रहा. इस भुशीयाली में मेडतीय शाह सदारंग ने हुनरों रूपसे तथा हाथी घाडे गरीब गुरणों ओव यात्रको को दान देकर संतुष्ट कर दिये. कैदी सभ लोग सूरिल की नयन्य ओलने लगे पिंजडे से निकलते हुओ पक्षिगण आपके गुणगान करते हुओ अपने परिवारों से मिलने के लिये उत्सुक होकर यथेच्छ परिब्रमण करने लगे. शहर मे यारों और दुंदुलि नाद होने लगा. शेर साहुकार लोग श्रीक्षल मिठाई कपडे रूपसे धत्यादि की प्रसावना देने लगे. उस समय अकबर आदशाह का माननीय प्रतिष्ठित जेताशाह नाम का ओक नागोरी श्रावक था। अकबर के कहने से जगद्गुरुदेव ने दीक्षा देकर लतविनय नाम रखा। परंतु वह आदशाही यति के नाम से ही प्रसिद्ध हुआ।

ओक समय जगद्गुरुदेव अकबर की सला धर्मचर्या कर रहे थे. उस वक्त भायावी ओव रूपांलु मुसलमान का भडा इकीर मुकनशाह नामका आते ही विवाह उठाया. और कहा कि मैं देवता हूं कि मेरी धंस जरजर कथा को कौन उठा सकता है? धंस पर कर्ध ओक संनजन सला में से उठ भडे हुओ. कथा को उठाने के लिये कोशिश करने लगे. परन्तु उठे ली तो कैसे? क्योकि भत्र प्रयोग द्वारा बहुत वजन कर रखा था। आगिर सभ थक चुके. गुरुदेव के

શિષ્ય ને કહ્યા કે અગર મુઝે આદેશ દિયા જાય તો મેં
 ઘાસ કી સલીએ ત્રીન હાથ દૂર ફેંક દુ । ફિર કયા થા ।
 ગુરુદેવ કી આજ્ઞા પાતે હી દૂર ફેંક દી । દેખને વાલે દાતો
 તલે અગુલી દખાને લગ ગયે । મુકનશાહ કા ભી અભિમાન
 કુછ કમ હો ગયા પરતુ થા પુરા મન્ત્રવાદી । ફસરા પ્રયોગ
 કિયા ફિર ભી હાર હુધ । ઉસ વક્ત ગુરુદેવ કે શિષ્ય ને
 સોચા કિ યહ બડા અભિમાની હૈ ગર્મી મે પારા બહુત
 ઉચા ચઢા હુઆ હૈ, થોડા નીચે ઉતાર દુ તો ઠીક રહેગા,
 નહીંતર પ્રતિદિન યહ વિવાદ કરતા હી રહેગા । એસા સોચ
 કર ૨૧ પાટ ઉપરા ઉપરિ લગા કર કે જગદ ગુરુદેવ કો
 ઉપર બેઠાયા ફિર નીચે મે એક પાટ કરકે ૨૦ પાટ નિકાલ
 લિયે, એક પાટ વિના કિમી કે સહારે આકાશ મે દેખ કુ
 મુકનશાહ કી અહભાવના એકદમ ખતમ હો ગઈ । ઓ
 વિના કિસી કે પૂછે હી માર્ગ લેના સૂઝા ક્યોકિ જૈન કંઠીર
 બહુત હી તક્કડે હોતે હૈ ઇસલિયે અબ મેરી યહા દાલ
 નહીં ગલ સકેગી । એસા બિચાર કુકે જરજર કયા કો ભી
 વહી છોડ કર નિકલ પડા । દર્શક લોગો કી શ્રદ્ધા જગદ ગુરુ-
 દેવ કે પ્રતિ બહુત મજબુત હો ગઈ । ઓર ઉનકે પ્રતિ શ્રદ્ધા
 કા પૂરા અભાવ હો ગયા । ક્યો ન હો । પ્રતાપી પુરુષ કી
 સર્વત્ર વિજય ધ્વનિ ગુજ ઉઠતી હૈ ।

ફિર એક બાર મુકનશાહ શાહ ઇબ્રાહીમ વગેરે હો કરકે
 નાલેર (શ્રીફલ) કી ટોપગી કી નાવ બના બિપર બેઠ પાની
 મે તૈરને લગા । લોગ ખુબ પ્રશ્ન સા કરને લગે । ગુરુદેવને
 સોચા કિ યહ બડા ઇર્ષ્યાખોર હૈ ઇસ કો બારબાર પગજય
 કરને પર ભી નૂતન નૂતન કલા બતાતા જા રહ્યા હૈ । ઇમ

आर ली भूसे बसतार देणाना आहिये । अँसा विचार कर
करदेव की आज्ञा से ओकसौ भए की पापाए शिला डो यमुना
के पाणी में छोड दी । वडु तैरती दुर्ध सिद्धी भजनउ शाह
से टकरा गर्भ. टोपरी की नाव उथी हो गर्भ वडु स्वयं धूमने
लगा । फिर व्याखु गुरुदेवने उनका हाथ भींच करके गडार
निकाला । गुरुदेव के अरण्यों में पड क्षमा मांगी और कहा
कि आज से आप मेरे गुरु है । अण कभी भी आप से
धर्म नहीं करूंगा । आज दिन तक का मेरा सण अपराध
क्षमा करे ।

धर शैठ थानसिंहने महोत्सव पूर्वक अपने मन्दिर
में निन प्रतिमा की जगह गुरुदेव के कर कमलों द्वारा प्रतिष्ठा
करवाई. उस समय श्री शान्तिचंद्रगु वाचक (उपाध्याय) पद
से विलूषित हुये. अवे हुजलूमल ने आपके कर कमलों द्वारा
हुसरा प्रतिष्ठा महोत्सव करवाया. उपरोक्त कार्य करते हुये
जगह गुरु श्री भद्विजय हीरसूरिगु महाराजने अकबर के
अत्याग्रह से आतुर्मास स. १६४० में इतेहपुर सीकरी पर
ही ठालिया. धर्मोपदेश द्वारा जनता को सचेत करते हुये
समय को सार्थक करने लगे. पयुपण पर्व आने पर अहिंसा
पलाने की उद्घोषणा अकबर ने समस्त राज्य में करवाही
जिससे जैन धर्म की कर्णा का प्रवाह अण दिशाओं में
झैल गया.

प्रसंगवश विजयरज ने अकबर के सामने दीक्षा लेनेकी
सावना प्रगट की । अकबरने कहा कि विजयरज ? क्यों इकीर
अनता है ? इकीरी में गहुत कष्ट है. धतना कष्ट तुं सहन
नहीं कर सकेगा । अतः ये अिचार छोड दे । तेरे डिग्री ली

जीन की आवश्यकता हो तो यहाँ से ले लेंना । नाहक कष्ट
 गरहास्त करने की लावना गणता है । उत्तर में विजयराज
 ने कहा कि जहापनाह ? आपने कहा सध कुछ ठीक है
 परंतु बिना कुछ सुध मिल ली नहीं मकता आप निमको
 सुध मनाते है वही महा दुध का कागुषु भनेगा मैं अली
 दुध हेमुगा मगर पगिणाम में अत्यन्त सुध मिलेगा ।
 धर्मलिये मनुष्य को लविष्य का पहले शोध कर तदनुसार
 प्रवृत्ति करनी चाहिये ताकि पश्चात्ताप करने का अवकाश न
 मिले । इसकी भात यह ली है कि विपदाओं और मकटो
 में परिपूर्ण ममा को छोडकर मेरे पिताछने त्याग मार्ग
 अपनाया है तो क्या मैं मसा में पडा रहुगा ? कली
 नहीं । आप जल्दी आजा प्रदान कीजिये ताकि मैं अपने
 लवन को मकल बनाने में लग जाड । विजयराज की मान-
 मिड दृढता को देखकर अकणर को गीध आजा देनी पडी
 और मानन्ड गुडदेव के अरुणों में दीक्षा स्वीकार करने के
 लिये लेट उरना पडा । गुडदेवने ली महोत्सव पूर्वक ओष
 अकणर आदि गज धर्मआगीयो की उपस्थिति में दीजा देकर
 नाम गज विजय गभा परन्तु गादगाही यति के नाम में
 ही प्रमिद्ध हुआ । मन्त्रों ? पहले ठैसी पगिक्षाओं छाती
 थी ? और आज क्या हो रहा है ? गज ओकान्त में गैड
 वर्तमान की परिस्थिति पर दृष्टिपात करे ।

आतुर्मास के गाद अकणर के आग्रह में उपाध्याय
 गान्तिप्रदल को यही छोड कर अगिण विद्वां कर के आगग
 छाते हुओ मथुग के प्राचीन नैन स्तूपों की यात्रा करते हुओ
 जालियर पहुओ जहा कि गोपगिरी स्तूपों पर आर्ध हुध

વિશાલ કાય ભવ્યાકૃતિ જિન પ્રતિમા (ખાવન ગજા કે નામ
 સે પ્રસિદ્ધ હૈ.) કે દર્શન કર સં. ૧૬૪૧ કા આતુર્માસ
 કરને કે લિયે ઇલાહાબાદ આ પહુંચે. ભવ્ય જીવેં કે પ્રતિ-
 બોધ દેતે હુએ અહિંસા પરમો ધર્મ પર અત્યંત જોર દેકર
 આતતાપિયેં કી ખૂરી આદત કે છોડાતે હુએ ગાવોગાંવ
 ઘુમતે હુએ પુનઃ આગરા પધારને પર સં. ૧૬૪૨ કા આતુ-
 ર્માસ સંધ કે આગ્રહ સે કરકે યહાં પર શ્રી જૈનેતર મુસલમાન
 આદિ કે સદ્બોધ દેને લગે. જિસસે કિતને હી હિન્દુ મુસ-
 લમાન લોગો ને મઘ માંસ કા આ જીવન પરિત્યાગ કર દિયા.

આગરે મે વિરાજમાન જગદ્ગુરુ કે જનનકર કે દર્શનાર્થ
 અકબર આકર જનતા કી ખઢતી હુઈ સદ્ભાવના કે દેખ
 સુન કર અત્યંત હર્ષિત હુઆ.

એક સમય જગદ્ ગુરુ ઔર અકબર પરસ્પર આલાપ
 કર રહે થે ઉસ સમય પ્રસંગ વશ ગુરુજી ને કહા કિ અબ
 મેરી ચૌથી અવસ્થા આગઈ હૈ પ્રતિદિન શારીરિક શક્તિ ભી
 ઘટ રહી હૈ. અતએવ એસા વિચાર હૈ કિ ઇંધર ઉધર ન
 ઘુમ કર ગુજરાત મે રહે હુએ શત્રુજય ગિરનાર આદિ
 પવિત્ર તીર્થોં કી યાત્રા કરકે શેષ જીવન એક તીર્થ સ્થાન
 પર અતીત કરું.

આપ સે એક માંગ હૈ કિ ગુજરાત આદિ દેશેં મે
 રહે હુએ શત્રુજય ગિરનાર આબુ તારંગા કેસરીયાજી સમેત
 શિખર ઔર રાજગૃહી કે પાંચ પહાડ આદિ જો હુમારે ખડે
 ખડે તીર્થ સ્થાન હૈ ઉન પર કિતનેક અવિચારી બુદ્ધિહીન
 મુસલમાન હિંસાદિ કૃત્ય કર હુમારે દિલ કે દુઃખાતે હૈ ઔર

તીર્થ કી પવિત્રતા કે નષ્ટ બ્રહ્મ કં દેતે હૈ ઇસલિયે આપ
સે અનુનય હૈ કિ ઇન તીર્થો કે વિષય મે એક ઐસા ફર-
માન હો જાના આહિયે જિમસે કોઈ મનુષ્ય ઇન તીર્થો પર
કિસી ભી પ્રકાર મે અનુગ્રિત વ્યવહાર ન કરને પાવે

ઇમ પ્રકાર જગદ્ ગુરુ કે હયામય વચન સુનકર તુરન્ત
હી બાદશાહ ને અપને ફરમાન મે ગુજરાત કે શત્રુજય
પાવાપુરી ગિનાર અમ્મેત શિખર ઔર કેમરિયાણ આદિ
જેન સમ્પ્રદાય કે પવિત્ર તીર્થ હૈ ઉનમે મે કિસી તીર્થ પર
કોઈ ભી મનુષ્ય અપની દબલગિરી ન કરે ઔર કોઈ જાન
બુઝ કં કિમી જાનવંદ કી ભી હિંમ્મ ન કરે યે સખ તીર્થ-
સ્થાન જગદ્ ગુરુ શ્રી મહિજય હીર સૂરિણ મહારાજ કે
મોપે ગયે હૈ ઐસા ફરમાન અકબર ને લિખ કર સૂરિણ કે
કરકમલો મે માદર મવિનય અમર્પણ કં દિયા ઉસ ફરમાન
કી નકલ ચહ હૈ

મર્મ શક્તિમાન પરમેશ્વર.

જસાલુદ્દીન

મોહમ્મદ અકબર

બાદશાહ ગાણ કા

ફરમાન નં. ૨

શુરવીર, તૈમૂરશાહ કા બેટા

મીરજાહ ઉસકા બેટા મુલતાન

મહમ્મદ મીરજાહ ઉસકા બેટા

મુલતાન અદુ મૈયદ ઉસકા બેટા

શેખ ઉમર મીરજાહ ઉસકા બેટા

બાબર બાદશાહ ઉસકા બેટા

હુમાયુ બાદશાહ ઉસકા બેટા

અકબર બાદશાહ જો દીન

ઓગ દુનિકા તેજ હૈ.

सूखे मातवा, शाहुजहानाबाद, लाहोर, मुलतान, अह-
मदाबाद, अजमेर, मेरठ, गुजरात, बंगाल तथा मेरे ताजे
के और सभी मुदकों मे अण जे मोजूद है तथा पीछे से
जे नियत किये जाय उन सभी सूखेदारों करोडियों और
जंगीदारों के सूचित किया जाता है कि—हमारा कुल धरादा
अपनी प्रण को भुश करने और उसके दिल को राल रभने
का है क्योंकि रभयत का जे मन है सो परमेश्वर की ओक
धडी अनामत है और विशेष करके वृद्धावस्था मे मेरा यही
धरादा है कि मेरा लला वांछने वाली प्रण सुभी रहे. तथा
हमारा अंतःकरण प्रचित्र हृदय वाले धंधर लकत सज्जनों
की ओज मे निरन्तर लगा रहता है: इसलिये अपने राज्या
मे रहे हुये ऐसे साधु पुरुष का जण कभी हम नाम सुनते
है तो तुरन्त उन्हें भडे आदर के साथ अपने पास बुला
कर सत्संगति कर आनंद प्राप्त करते है.

हमने गुजरात मे रहने वाले जैनश्वेताम्बर सम्प्रदाय
के प्रधानाचार्य श्री हीरविजय सूरिल और उनके शिष्यों के
अपने दरबार मे आमन्त्रण दिया। उनके दर्शन एवं मुला-
कात से हमें बहुत भुशी हुं जण वे वापिस जाने लगे
तब यह उन्होंने कहा कि आपकी राह से ओक ऐसा आम
हुकम होजता आहिये कि सिद्धायलल, गिरनारल, तारंगाल,
डेसरियानाथल और आबूल के तीर्थ जे गुजरात मे है
तथा राजगृह के पांच पहाड और सम्मेल शिखरल उर्द
पार्श्वनाथ पहाड जे बंगालमे है. उन सभी पहाडो के

નીચે સલી મન્દિરો કી કોઠીયો કે પામ તથા' સલી ભક્તિ જગહો મે જૈન શ્વેતામ્બર ધર્મ કી હૈ ઉનકી ચારો ઓર કોઈ લી આદમી કિસી જનવર કો ન મારે યહ માગ કરી અળ ચે મહાત્મા ફર દેગો મે આયે હૈ ઓર ઉનકી માગ થયાથ હૈ

અથપિ મુમલગાની મજહુળ મે કુછ વિરુદ્ધ માલૂમ હોતી હૈ તો લી ગુદા (પરમેશ્વર) કો પહિચાનને વાલે આદમીયો કા યહ દ્વંતર હોજતા હૈ કિ કોઈ કિસી ધર્મ મે દખલ ન દેવે ઇસ ગરબુ મે હુમારી સમજ મે યહ અરહ દુસ્ત માલૂમ હી તહકીજાત કરને પર લી માલૂમ હુઆ કિ ચે સલી મ્થાન બહુત વર્ષો મે જૈન શ્વેતામ્બર ધર્મ વાલો ડે હી હૈ અતએવ ઇનકી યહ અર્હ મન્જૂર કી ગઈ હૈ કિ સિદ્ધાચલ ગિરનાર તારંગા કેમરિયાહ ઓર આબૂ કે પહાડ ને ગુજરાત મે હૈ તથા રાજગૃહ ડે પાચ પહાડ ઓર મમ્મેત રાખર ઉર્ફે પાર્શ્વનાથ પહાડ ને બગાલ મે હૈ તથા ઓર લી જૈન શ્વેતામ્બર મમ્મદાય ડે ધર્મ સ્થાન ને હુમારે તાબે કે મુલકો મે હૈ વે સલી જૈન શ્વેતામ્બર મમ્મદાય ડે આચાર્ય શ્રી હીંગવિજયમૃગિ કે સ્વાધીન કિયે જાતે હૈ જિમ્મે શાન્તિ-પૂર્વક ઇન પવિત્ર મ્થાન મે અપની ઇશ્વર ભક્તિ અઘી તરહ કિયા કરે

અથપિ ઇમ મમ્મન્ય મે ચે તીર્થસ્થાન આદિ હીંગવિ-જિયસરિ કો દિયે જાતે હૈ પરન્તુ વાસ્તવ મે ચે મળ જૈન શ્વેતામ્બર ધર્મ વાલો ડે હી હૈ

જળ તક યહ શાશ્વત ફરમાન જૈન શ્વેતાચ્ચર ધર્મ વાલોં મે પ્રકાશિત રહે. કોઈ ભી મનુષ્ય ઇસ ફરમાન મે દબલ ન કરે. ઇન પર્વતોં કી જગહ નીચે ઇપર આસપાસ સભી યાત્રા કે સ્થાનો મેં ઔર પૂજા ભક્તિ કરને કી જગહોં મેં કોઈ ભી કિસી પ્રકાર કિ જીવ હિંસા ન કરેં ઇસ હુકમ પર ગૌર કર અમલ કરેં. કોઈ ભી ઇસસે ઉલટા વર્તોવ ન કરે તથાં દૂસરી નઈ સનદ ન માંગે. લિખા તા. ૭ મી. માહે ઉદ્દી બેહેસ્ત મુતાબિક રાવઉલ અવલ સન ૩૭ જુલસી. (સન ૧૮૫૩.)

ફરમાન કે સાથ હી સાથ અકબર ને પ્રાર્થના કિ કી હે ગુરૂદેવ? આપ ત્યાગી પુરૂષ હૈ તથા વિશ્વ કે હિત ચિંતક હૈ અતઃ આપકો યહાં સે જાને કે લિયે મૈ કૈસે કહું? તથા ના ભી કૈસે કહું? અંતિમ મે અર્જ્વ યહી હૈ કિ સમય સમય પર મેરે યોગ્ય સેવા કાર્ય ફરમાતે રહેં ઔર આપ જૈસે ગુરૂદેવ કા ભી ફર્જ હૈ કિ મેરે જૈસે અધમ સેવક કો ન ભૂલેં, ।

વિનીત બાદશાહ કે પ્રિય વચન સુન ધર્માશીર્વાદ પ્રદાન કરતે હુએ નવ પદ્મવિત પૌષે કી રક્ષા નિમિત્ત ઉપાધ્યાય શાન્તિચન્દ્ર કો રખ કર પ્રજા સહિત મુગલ સમ્રાટ કો આશ્વાસન દેતે હુએ શેષ શિષ્ય સહિત સૂરિજી ગુજરાત કી તરફ રવાના હો ગયે. ।

એક દિન બ્રાહ્મણ અપની ઉદર પૂર્તિ કે લિયે ઇધર ઉધર ભટકે રહા થા, કર્મ સંયોગ સે સર્પ ને કાટ ખાયા, વિષ શરીર સેં ફેલ ચૂકા. મૂરદે કી તરહ જમીન પર પડા થા. અગ્નિાનકે એક મનુષ્ય કા ઇધર આના હુઆ. વિષ વ્યાપ્ત

ઉસ મૂરદે કે દેખ કર ગુરૂદેવ કા સ્મરણ પૂર્વક હાથ ફેરને લગા કુછ હી સમય મે નિદ્રામુક્ત કી તરહ ઉઠ ગૈઠા હુઆ બોલા લાઇ ? તુમને ક્યા બદ્ધ કા પ્રયોગ ક્રિયા હૈ ? યહ બદ્ધ મુઝે લી શીખા દીજિયે તાકિ મૈ લી આપકી તરહ ઉપકાર બુદ્ધિ રખુ ગા ! ઉસને કહા કિ મૈ ન તો મન્ત્ર જાનતા હુ ઓર ન તત્ત્વ હી ! મૈને ડેવલ મેરે ગુરૂદેવ શ્રીમદ્વિજય હીન્દુ-અરિજ્ઞ કા નામ પઢા હૈ ! જો કુછ મમજો મેરે પાસ યહી જડી બૂટી હૈ અલી ઇમ ગાવ મે મેરે ગુરૂદેવ બિરાજે હુએ હૈ !

પરમ પ્રિય વચન સુનકર બ્રાહ્મણ ને શોચા કિ નામ સે હી સર્પ વિષ ચલા ગયા તો મેરી દરિદ્રી અવસ્થા મિટને મે ક્યા દેગી લગેગી ? એસા મન હી મન વિચાર પૂર્વક ગુરૂદેવ ડે ચરણો મે પડકર બોલા મહાગજ ? આપ ડે નામ ડે પ્રભાવ મે હી વિષ ચલા ગયા ઇમલિયે મેરી આપ મે પ્રાર્થના હૈ કિ મેરી દરિદ્રી અવસ્થા મિટા કર અચ્છી અવસ્થા બના દીજિયે ! ક્યોકિ આપ ડે નામ મે ઇતની શક્તિ હૈ તો વચન મે તો પૂછના હી ક્યા ? મહુરણાની કરકે કુછ પૈચા કા લી પ્રબન્ધ કરવા દીજિયે યહ મેરી હાર્દિક પુન પુન પ્રાર્થના હૈ ગુરૂદેવ ને કહા કિ લાઇ ? મૈ તો માધુ હુ મેરે પાસ ન તો પૈસા હૈ ઓર ન જમીન હી ! બ્રાહ્મણને પુન નિવેદન ક્રિયા કિ જો કુછ લી દેઝર કે અનુગ્રહિત કરે ! ઇસ સમય ગુરૂદેવ ને ઉચ્ચ સ્વગ મે જહા કિ ધર્મલાલ ! બ્રાહ્મણ યહ ચાગ અથગ સુનકર બહુત પ્રનન્ન હુઆ કિ મારી સિદ્ધિ ઇસી મત્ર મે હૈ ! બ્રાહ્મણ જાને લગા મરીપસ્થ શ્રાવકો ને વિચાર જિયા કિ ગુરૂદેવ ડે ચરણો મે અપની કહાની

सुनाई और जाली हाथ बने देना शोभा नही होगी !
 ब्राह्मण को पारितोषिक देकर विदा किया, वह भी गुर्देव के
 यशोगान में अलिवृद्धि करने लगा । पाठक ? द्वेषिये ? उस
 वक्त की श्रद्धा और उदारता. और आज कलकी सनो भालि-
 न्यता । अपना उद्धार तभी हो सकेगा जब कि श्रद्धा और
 उदारता को हृदय में स्थान देंगे ।

धर्म उपाध्याय शान्तिग्रन्थ जगद् गुर्देव के विरह से
 भिन्न प्राणियों को अपने उपदेशामृत द्वारा शान्तवना देने लगे.
 और गुर्देव सहस्र ओजस्वी लाषण देते हुये जनता को रंजित
 करने लगे. तथा ग्राहशाह से सन्मानित आप दरबार में भी
 प्रतिरोज विद्वद् गोष्ठी करने लगे.

एक समय अकबर अपनी राजसलामें बैठा हुआ था.
 उस वक्त किसी गांव के व्यापारीने दो मुक्ताङ्गल लेट किये ।
 उनकी किमत्त गारह गारह हुनार की थी. अकबरने समीपस्थ
 लंडारी को देते हुये कहा कि इनकी पूरी रक्षा करना । सला
 विसर्जन हो गई ।

लंडारी अपने घर गया. अपनी लार्थों को मंजुषामें
 रखने के लिये दे दीया. । स्त्री भी स्नान करने की तैयारी
 में होने के कारण पेटीमें न रख कपडे में बांध कर कहीं
 गुप्त स्थान पर रख दिया । दैव वशात् उनकी अग्यानक
 मृत्यु हो गई । समय पर अकबरने लंडारीसे याचना की ।
 लंडारी मुक्ताङ्गल लेने के लिये घर गया. सारी जगह हूंढली
 फिर भी कहीं पता न चला कि वह कहाँ रखा गया है ।

અકબર કો ક્યા ઉત્તર દૂગાં ? ચેહુરે પર અગાધ ઉદાસીનતા થી હૃદય મે અપાર ચિન્તા થી ચલને કા વેગ' બડા મદ થા ઈન્દી તાગતમય દશા મે અકબર કી તરફ લૌટ ગહા' થા. કિન્તુ ભાગ્યોદય કે હિતુ માર્ગ મે ઉપાધ્યાય શ્રી શાન્તિચન્દ્રેશ મહાગજ કા પધાગ્ના હો ગયા જડારી કો ઉદાસીન દેખ જોલે કયો આજ ઉદાસીન માલૂમ પડ રહે હૈ ? ક્યા કોઈ ખો ગયા હૈ ? ઉસને ભી પ્રસંગ દેખ મારી વટના જહ મુનાર્ગ। ઉત્તર મે ઉપાધ્યાયજીને કહા જિ તુમ અપને ઘર જાવ જહા તુમને દી થી ઉન્ની જગહ કહો જિ મેઝી ચીજ દો તુમ કો મિલ જાયગી ।

ઉપાધ્યાયજી કે જયન સુન લડારી બડા પ્રસન્ન હુઆ ઘર ગયા દેખા તો શ્રી આન કરને કી તૈયારી મે પાઈ, યાચના કી તુરત કપડે મે ખેલ મુજ્તાફલ દે દિયે । ઔર અદૃશ્ય હો ગઈ । લડાગી બડા ખિચાગ મે, પડ ગયા કિ ગુરૂદેવ ને ચહુ ક્યા જાદુ ક્રિયા । ગુરૂદેવ કે વચનો પર બડી શ્રદ્ધા ઔર આશ્ચર્ય પ્રગટ કરતા હુઆ અકબર બાદશાહ કે પામ પડુઆ ઔર મુજ્તાફલ મમર્ષણ કર દિયા । અકબરને કહા ક્યા ખાત હૈ આજ જાડે પ્રમન્ન દિખ ગહે હો ? ઉમને ભી ઉપાધ્યાયજી કી અથ ઇતી તક મારી કથની કહુ મમ-લાઈ । અકબર ભી બડા આનન્દ અનુભવ કરને લગા ।

એક વખત અકબર બાદશાહ ઔર ઉપાધ્યાય શાન્તિ-ચન્દ્રેશ પરસ્પર વિનોદ કી ખાતે જ રહેવે । ઉમ વખત અકબરને કહા કિ મહાગજ ? કુછ ચમત્કાર તો દિખલાઓ

छित्त में उपाध्यायजी ने कहा कि यमत्कार होना चाहते हो ? अगर होनने की इच्छा है तो मेरे साथ आप के भगीचे में चलिए । फिर क्या था ? तुरन्त ही अकबर और उपाध्यायजी भगीचे में गये । वहां पर शान्तिचन्द्रजी ने अकबर का पिता क्षुमायु आदि सात दादा प्रदादा का दर्शन अकबर को करवाया ! अकबर इस प्रकार उपाध्यायजी के यमत्कार को होम कर गया आश्चर्य में पड़ गया । और जैन धर्म के प्रति अटलश्रद्धा अकबर के हृदय में हो गई । यह सण उपाध्यायजी की अनुकम्पा का इल है ।

एक समय अकबरने कटक देश पर चढ़ाई की. उस समय उपाध्यायजी श्री शान्तिचन्द्रजी की शुरुजी की आज्ञा से साथ गये । विहार घतना लम्बा हुआ कि एक ही दिन में उर कोस काटना पड़ा । पांच सुअ गये ! जड़ी तकलीफ हो गई. फिर भी शुरु की आज्ञा पालन करने में तल्लीन थे । अकबरने तपास करवाई, पता चला कि उपाध्यायजी को लम्बे विहार की वजहसे बहुत पीडा हो गई है ! फिर अकबरने प्रार्थना की, महाराज । यद्यपि आप शुरु के अडे प्रिय है. और उनकी आज्ञा पालन में भी अडे सावधान है । लेकिन मेरा अनुरोध है कि आज पीछे घतना लम्बा प्रयाण न करे. धीरे धीरे आप पीछे से पधारे । मेरे साथ घतना कष्ट न उठावे । फिर वैसा ही किया गया ।

कटक देश पर आक्रमण करते करते और लड़ते जगडते आरा वर्ष व्यतित हो गये. परंतु नय पराजय का कुछ भी

અનુભવ નહીં હોને પાયા । તબ અકબર કે સમીપસ્થ કર્મ-
ચારીયોને અકબર સે એકાન્ત મેં નિવેદન ક્રિયા । હુબુર ।
આપકે સાથ શ્વેત વસ્ત્રધારી જો જૈન માધુ હૈ ઇન્હી કે
કારણુ આપકી વિજય નહીં હો ગહી હૈ । ઇન નીચ મહા-
ત્માઓ કે નિકાલ દેને પર આપકી વિજય સુ નિશ્ચિત હૈ
ઇસ પ્રકાર અકબર કે ભડકાને પર ભી ઉપાધ્યાયજી કે પ્રતિ
શ્રદ્ધા ટુટી નહીં । ઔર ઉપાધ્યાયજી 'કે નિવેદન ક્રિયા કિ
યે લોગ આપકે પ્રતિ ઇસ તગ્હુ શકા કર ગહે હૈ ઇસકા
કુછ પ્રતિકાર હોના આહિયે ।

ઉત્તર દેતે હુએ ઉપાધ્યાયજીને કહા કિ કલ સુખહ હી
તુમ્હારી વિજય હોગી પરન્તુ એક રાત હૈ વહ ચહ હૈ કિ
ઠોઈ ભી માનવ ચહા હિંસા ન કરે તમામ જૈનિકો સે શસ્ત્ર
બદ કરવા દિયા જાય । ઔર કલ હી અપને દોનો નગર કે
અન્દર પ્રવેશ કર આપકી વિજય પતાકા ફેહરાકર વાપિસ આ
જાયેગે । ફિર કયા થા ? અકબર બડા પ્રમન્ન હુઆ ।
સુખહ હુઆ । દોનો ચલ ધરે । લોગ શકા કરને લગે કિ
અકબર કે શત્રુ કે હાથ સોપને લેજા રહા હૈ । ફિર ભી
અકબર કા મન બડા મજબૂત થા । દોનો નગર કે સમીપ
પહુચ ગયે । ઉપાધ્યાયજીને એક કુક મારી સારા ગઢ (કિલ્લા)
ગિર પડા । દુસરી કુક મારી દ્વાર ખુલ ગયે । ઔર તીસરી
કુક મારતે હી વહા કા રાજ્ય અકબર કે આધીન હો ગયા ।
ઉપાધ્યાયજી કા ચહ ચમત્કાર દેખ લોગ દાન્તો તલે અગુલી
દખાને લગે । ઔર અપને મન મેં કી ગઈ શકા કા પશ્ચા-
તાપ કરને લગે । વિજય જાન જાનને લગે । જય જય

ધ્વની સે ભૂમિકો ગુંબ દિયા । અકળર અપની વિજય પતાકા ફહરા કર ઉપાધ્યાયજી કે સાથ હી વાપિસ ડેરા મેં આ ગયા । ઇસ પ્રકાર ઉપાધ્યાયજીને અકળર કે હૃદય મેં જૈન ધર્મ કી અમીટ છાપ જમાલી । ધન્ય હૈ. ઉપાધ્યાયજી કો કિ તકલીફ કો ભી સહન કર ગુરૂદેવકી આજ્ઞા પાલને મેં બડે સતર્ક એવં પુરે સાવધાન રહે । ધન્ય હૈ અકળર કો ભી જો ઇસ પ્રકાર ભડકાને પરં ભી ઉનકે પ્રતિ શ્રદ્ધા અદુટ રખણી ।

કુછ દિન મે આપકી ધવલ કીર્તિ આરોં ઓર ફેલતી હુઈ દેખકર સ્પર્ધાલુ પરગચ્છીય ભટ્ટારક વાલી ભૂષણ ને શાસ્ત્રાર્થ કરને કી ઉદ્દેશપણા કર હી ઉપાધ્યાયજી કો શાસ્ત્રાર્થ કરના બાયેં હાથ કા ખેલ થા કયોંકિ આપ એક હી સાથ એક સૌ આઠ અવધાન કરને સે અસાધારણ પ્રતિભા કો પાકર દિગવિજય કે જૈસા અદ્વિતીય વિદ્વાન બન ગયે થે. ઓર ભૂતપૂર્વ મે બાગડ ઘટશિલ નગરાધીશ તથા જોધપુરીય ભૂપતિ મલ્લદેવ કે ભતીજા રાજા સહસમલ્લ કી અધ્યક્ષતા મે ગુણચન્દ્ર નામક પરગચ્છાચાર્ય કો એવં અનેક દિગ્ગજ વિદ્વાનોં કો પરાજય પૂર્વક જય પતાકા ફહરાતે હુએ રાજપુતાના કે અનેક રાજાઓં કે મનોરંજક બન ગયે થે. ફિર વૌ સમય આને પર સોત્સાહ અગ્રેસર હો ઉતર પક્ષાવલમ્બી હોકર ઇડરગઠ કે મહારાજા શ્રી નારાયણ કી સભા મે વાલી ભૂષણ કે સાથ ઉપાધ્યાય શાતિચન્દ્રજી વાદવિવાદ પૂર્વક અન્ત મે ઉસે પરાજય કર આપને વિજય માલા પહુન લી. ઇસ પ્રકાર ઉપાધ્યાયજી કી અજેય વિદ્વતા કો દેખ કર અકળર કા મુર્બના હુઆ દિલ હરા ભરા હોગયા. ઓર સોહાર્દ ઓર ઔદાર્ય

ગુણો સે પ્રશસાત્મક ઉપાધ્યાય ગચિત દૃષારસ કોષ કો આપકે
મુખાગ બિન્દ મે ૧૨૮ પદો કો મુન કર અકબર મુક્ત કર
મે પ્રશસા કરતા હુઆ વિશેષ દયામય જીવન બનાતા હુઆ
આપ મે અનુરકત હો ગયા જિમમે શાન્તિચન્દ્રજી કે કથાનુ-
માગ જલિયા કર, મૃત દ્રવ્ય ગ્રહણ કરના કંતઈ બન્દ કર
દિયા ઔગ અકબર ગાય, લૈસ, ઘૈલ, બકરા આદિ પશુઓ
કો કમાઈ કી છુરી મે બચાને કે લિલે માલ ભર મે છ મહીને
તક સભી જીવો કો અભય દાન દેકર અહિમા કા પરમ
પુનરી બન ગયા અકબર કે ભારત મે છ માસ અહિસા
પલાને કા દિન નિમ્ન પ્રકાર પાયા બતા હૈ

પશુપણુ કે ૧૨ દિન સર્વ રવિવાર કે દિન મોક્ષિયાન
એવ ઈદ કે દિન સકાતિ કી સર્વતીથિયે અકબર કે જન્મ
કા પૂરા માસ, મિહિર ઔગ નવરાત્રી કે દિન, સમ્રાટ કે
તીનો પુત્રો કા જન્મ માસ ઔગ રજબ (મોહરમ) કે દિન
અગ્રેજી ઇતિહાસ કાર કેમ્બ્રીજ હિરદ્વી એક ઇન્ડિયા કોલેજ
જમે લિખતે હૈ કે અકબર છ મીલ કી જગહ પર પશુઓ
કો ઇકઠ્ઠા કરવા કર એક હી માથ ચારો તરફ મે ઘેગ હાલ
કર ૧૫ હજાર પશુઆ કો પાચ દિન મે ફૂર ગીતે મે
મારતા થા । બાદ મે લિખા હૈ કે જબ જૈન અહિમા ધર્મકા
મિદ્ધાન્ત અકબરને સ્વીકાર ક્રિયા તબ મે પૂર્વકી કી હુમ્મ હિમા
કા અન્ત કરણ મે દુખ ઉપ પશ્ચાત્તાપ કરતા થા પશ્ચાત્તાપ
ઉમકો ડહોતે હૈ કે ક્રિયે હુએ પાપો કી માફી માગના એવ
ઉન પાપ કી નીન્દા કરના કે મૈને બહુત બુરા ક્રિયા । ઔગ
ભવિષ્ય મે ઇન્ન પ્રકાર કહોર કર્મ નહીં કરૂંગા । ઇન્ન પ્રકાર
મન મે આલોચના કરના પશ્ચાત્તાપ હૈ ।

૩. સ્મિથ લિખતે હૈ કિ જૈન ધર્માચાર્યોં ને નિઃસંદેહ વર્ષોંતક અકબર કો ઉપદેશ દિયા । બાદશાહ પર ઉપદેશ કા ગહરા પ્રભાવ પડા । જૈન સાધુઓં ને બાદશાહ સે ઇતના જૈન સિદ્ધાન્ત કા પાલન કરવાયા કિ લોગ સમજ ગયે કિ અકબર જૈની હો ગયા ।

૩. સ્મિથ મહાશય અકબરઃ નામક પુસ્તક પૃષ્ઠ ૧૬૬ મેં લિખતે હૈ કિ સન ૧૫૯૨ કે બાદ ઉસકી જે કૃતિયાં હુઈ હૈ. ઉનકા મૂલ કારણ ઉનકા સ્વીકાર કિયા હુઆ જૈન ધર્મ હી થા । અબુલફઝલને અન્ત મે જે વિદ્વાનોં કી સૂચી હી હૈ ઉસસેં ત્રીન મહાન શ્રમર્થ વિદ્વાનોં કે નામ આયે હૈ । કમસે હીરવિજયસૂરિજી, વિજયસેનસૂરિ ઔર લાનુચન્દ્ર ઉપાધ્યાય ચે ત્રીનોં જૈન ગુરૂ થા જૈન ધર્માચાર્ય થે ।

આઈને અકબરી મેં એક બાત ઔર લિખતે હૈ કિ અકબર કા હુકમ થા કિ મેરે રાજ્ય મેં કસાઈ, મચ્છીમાર, તથા માંસ વિકેતાઓં કો અલગ મોહલ્લા મેં રહના આહિયે । ઔર કિસી કે સાથ ભેલ સંભેલ ન કરેં । અગર ઇસ હુકમ કો હુમેશા કે લિયે નહીં પાલેગેં તો વે સખત સજા કે પાત્ર બનેગેં ।

આઈને અકબરી મેં અબુલફઝલ લિખતે હૈ કિ “અકબર કહતા થા કિ મેરે લિયે કિતની સુખ કી બાત હોતી ચદિ મેરા શરીર ઇતના બડા હોતા કિ માંસાહારી લોગ કેવલ મેરે શરીર કો હી ખાકર સંતુષ્ટ ઔર હસરેં જીવેં કા લક્ષણ ન કરતે । અથવા મેરે શરીર કા એક અંશ કાટ

कर भासाहारियो को देने के बाद यहि वह अश वापिस प्राप्त होता ही मैं बहुत प्रसन्न होता । मैं अपने शरीर द्वारा भासाहारियो को तृप्त कर सकता ” ।

धन्य है प्रतापी जगद्गुरुदेव को कि आपके प्रभाव में ओके हिसके मुगल सम्राट अकबरने अहिंसा परमो धर्म का पालन कर भारत में दया लागीरथी को गढ़ादी

बादशाह के ये सग कार्य कर देने पर जगद्गुरुदेव को भुश भणर देने ओव दर्शन करने के लिये उपाध्याय शान्तिचन्द्रल ने अकबर में अपने गुरुल के बरखो में जाने की धनजत भागने पर अकबर के आज्ञा में अपना सहाध्यायी पण्डित लानुचन्द्रल को दरबार में बैठा कर आप गुजरात की तरफ रवाना होकर मार्ग में उपदेशामृत की वर्षा करते हुये यथासमय पटन (पाटण) आ पहुँचे तत्रस्थ जगद्गुरुदेव को सविधि वन्दना के पश्चात् किये हुये अकबर के कार्यों को सुनाते हुये प्राप्त करमान पत्र को अणु कमल में लोट कर गुरु दर्शन से प्रकुक्षित हुये सग्लि उपाध्यायल के द्वारा किये हुये कार्यों पर प्रमन्न होकर मन ही मन प्रमशा करते हुये आभ जनता को भुश भणरी जाते सुनाने लगे

धधर श्री विजयमेन सूरिल लवरा की तरह विचरते हुये हो यातुर्भास के बाद म १६४२ का यातुर्भास करने के लिये पटन नगर में आ पहुँचे कुछ समय के बाद परगन्धीय आचार्य से धर्म सागल के जनाने हुये “ प्रव-

अन परीक्षा ” नामके ग्रन्थ में आपने आचार्य आरंभ किया। यह वादविवाद लगातार चौदह दिन तक राजसभा में होता रहा। अन्त में सूरिगोत्र विजयसेन सूरिगोत्री नय हुए।

परगच्छीय आचार्य की अप्रतिष्ठा होने पर आपके लक्षतगण्डु इष्ट होकर अमदावादस्थ कल्याणुराज नामका साधुको गुरुकाया कि आप राजकीय सत्ता को लेकर विजयसेन सूरिगोत्री के शिष्य के साथ साथ शास्त्रार्थ कर पराजय करके अपना गौरव गंवाये। इसपर कल्याणुराज नामका साधु ने भान-भाना नामक राजेन्द्र की सभा में सामन्तादिक राजकुमारों और नगर के प्रतिष्ठित व्यक्तियों के सामने सूरिगोत्री के विवाद उठाया, परिणाम में कल्याणुराज को पराजय कर सूरिगोत्री के शिष्य ने अपने गुरुगोत्री की महत्ता को गंवाते हुये सकल जन को वश में कर लिया और औष्ठिक मत के अनुयायियों को भी संशय इपी अधिकार को हूर कर दिया, आपकी नय-ध्वनि से नगर गुंज उठा।

यह विजयध्वनि विजयसेन सूरिगोत्री के कर्ण गोचर होते ही प्रेरणा करने लगी कि आप अमदावाद पधारें। तदनन्तर सूरिगोत्री पतन नगर से विहारी होकर अल्पकाल ही में अमदावाद पधार गये। आपके सामैया (स्वागत) में राज की तरफ से हाथी घोडा नगारा निशान आदि सामग्री-द्वारा शहर में अच्छी अच्छी सजवटे की गंध नगर की नारियां ने स्वर्ण की चोड़ी पर हीरा भाण्डिक भोंतियों के साथिये (स्वतिके) और नन्दावर्त गना करके घवल भंगल

ગીત ગાતી હુઈ શ્રદ્ધા પૂર્વક સૃષ્ટિ કી પૂજા કી શ્રાવક ગણ
ને જ્ઞાન પૂજા પ્રભાવના સ્વામી વાત્સલ્ય આદિ મે લાગ લિયા

જળ સૃષ્ટિ ને ધર્મ દેશના પ્રાગ્ભૂત કી તળ કુતૂહલતા
મે ખાનખાના ગળ ગજકર્મચારી જૈન ઔ જૈનેતર ધર્માવ-
લમ્બી અનેક મનજન ઉપસ્થિત હુએ સૃષ્ટિ કા માધુર્ય
ઉપદેશ મળ દો લોહ ચૂમક કી તરહ અપની ચોર આક-
ર્ષણ કરને લગા

આતુર્ભામ નિકટ આજને પર ગળ પ્રભ કે અલ્યાગ્રહ
વશ સૃષ્ટિ ચૌમામા આડમ્બર પૂર્વક અમદાવાદ મે કં કે
આમપાસ કે ચાહરો મે લલ્ય છવો ડો પ્રતિષ્ઠાપ દેને લગે

ઇશ્વર જગદ્ગુરુ વિજય હીન્દુસૃષ્ટિ મહારાજ આગળ
ફતેહપુર અભિગમખાદ ઔ આગળ ઇમ પ્રકાર ચાર આતુ-
ર્ભામ કરને કે ખાદ મરુધર દેગ ડો પવિત્ર જગે હુએ ફોલોલી
તીર્થ કી યાત્રા કરકે આતુર્ભામ કે લિયે નાગપુર (નાગૌર)
પધારે થહ આતુર્ભામ પર્ણ હો જાને પર ગુજરાત ડી તગ્દ
પ્રયાણ ક્રિયા । તળ માર્ગ મે અનેક ગાવો મે ધુમતે હુએ
મેડતા પધારને પર પૂર્વ પરિચિત કે હેતુ ખાનખાના નામક
મુખેદાગને લલ્ય સ્વાગત પૂર્વક નગર પ્રવેશ કરવાયા । કુશલ
મગલ કી ખાતચીત કરતે હુએ ખાનખાનાને પ્રશ્ન ક્રિયા કિ
મહારાજ ? ઇશ્વર રૂપી હે યા અરૂપી । સૃષ્ટિને કહા કિ
અરૂપી હે । ઉમને કહા કિ જળ ઇશ્વર અરૂપી હે તળ તો
ઇશ્વર કી મૂર્તિ સ્થાપન કરને કી કયા જરૂરત હે ?

ઇમ પર સૃષ્ટિને બડી ગભીર વાણી મે કહા કિ

રાજન્ મૂર્તિ જો હૈ વહ ઇશ્વર કા સ્મરણ કરાતી હૈ. નિસકી
મૂર્તિ હોતી હૈ ઉસ વ્યક્તિ કો વહ યાદ દિલાતી હૈ । અગર
કોઇ મનુષ્ય કહતા હૈ કિ મૂર્તિ કો નહીં માનતા હૂં. વહ
અવલ દરજ્જે કા પાગલ હૈ । કયોંકિ સંસાર મેં ધ્યાતા,
ધ્યાન ઔર ધ્યેય ઇન ત્રિપુટી કે વિના કોઇ ભી મનુષ્ય સિદ્ધી
પદ નહીં પા સકતા । સંસાર મેં કિસી ભી પદાર્થ કા
આલમ્બન લિયે વિના ધ્યાન નહીં હો સકતા । દુનિયાં મેં
અરૂપી પદાર્થકા જ્ઞાન ભી મૂર્તિ સે હી હોતા હૈ । જૈસે કિ
આપ મુઝે સાધુ ઔર હિન્દુ કહતે હૈ. ઔર મેં આપકો
મુસ્લીમ કહતા હૂં । યહ સળ ઇન વેષ રૂપ મૂર્તિ કે આધાર
પર હી નિર્ભર હૈ । ઇસલિયે મૂર્તિ કો માનના હરએક
વ્યક્તિ કા પરમ કર્તવ્ય એવં આવશ્યક હૈ । કોઇ મૂર્તિ કો
નહીં ગ્રહતા હૈ પરન્તુ પ્રકારાન્તર સે તો માનના હી
પડતા હૈ ।

સૂરિજી કે વચન શાન્ત ચિત્ત સે શ્રવણ કર ખાનખાના
બોલા કિ આપ કે કહને સે યહ સિદ્ધ હુઆ કિ મૂર્તિ કો
માનના ગ્રહિયે । અચ્છા માન લેતે હૈ । પરન્તુ ઇસકી પૂજા
કયોં કરની ગ્રહિયે ? અપને કો કયા લાલ ?

ગુરૂદેવને મધુર ધ્વનિ સે કહા કિ મહાનુભાવ ? જો
મનુષ્ય મૂર્તિ કી પૂજા કરતે હૈ, વે મૂર્તિ કી પૂજા નહીં કરતે
હુએ મૂર્તિ દ્વારા ઇશ્વર કી પૂજા કરતે હૈ । કયોંકિ પૂજા કે
સમય પૂજક કી ભાવના યહી રહતી હૈ કિ મેં સાક્ષાત્ ઇશ્વર
કી પૂજા કર રહા હૂં ન કિ પત્થર કી । જૈસે ઉદાહરણ લીજિયે

કિ આપ લોગ મન્નદ મે પશ્ચિમ દિશા તરફ નિવાજ પઢતે હૈ, તો કયા પશ્ચિમ દિવાલ કે હી ખુદા માનતે હૈ ? નહી । કહુના હોગા કિ પશ્ચિમ દિગા કે આશિવ ખુદા કે પ્રમન્ન કરતે હૈ । મૂર્તિ પ્રત્યર કી બનવા કર મત્ર આદિ મે પ્રતિષ્ઠા કરને કા તાત્પર્ય યહી હૈ કિ અલિપેક દ્વારા મૂર્તિ મે ઇશ્વરત્વકા આરોપણ ક્રિયા જાતા હૈ ।

મૂર્તિ પૂજા કરને મે લાલ યહ હોતા હૈ કિ અપની આત્મા નિર્મલ બનતી હૈ । ક્યોકિ મામને જૈમા પ્રતિબિમ્બ હોતા હૈ વૈમા હી ભાવ પૈદા હોજતા હૈ । જૈમે કિ વેશ્યા કે મકાન પર જાને મે છુટ્ટે બિચાર પૈદા હો જાતે હૈ । ઔર ધર્મ સ્થાન મે જાને પર સુન્દર વિચાર ઉત્પન્ન હો જાતે હૈ । ઇત્ની પ્રકાર મૂર્તિ પૂજા સે આત્મા કા પરિણામ શુદ્ધ હો જાતા હૈ । ઔર મેલ દુર હોના અનિવાર્ય હૈ । ઇસલિયે નિર્મલ હોના હી લાલ કા મુખ્ય કારણ હૈ ।

ઇસ પ્રકાર યુક્તિયુક્ત ગુરૂદેવ કા ચાતુર્ય વચન સુન કર જાનખાના બડા પ્રમન્ન હોકર મુક્ત રૂઝ મે પ્રશન્ના કરને લગા । ઔર બોલા કિ મહાગજ ? અકબર બાદશાહ ને જો આપડો માન મતકાર પૂર્વક જગદ્ગુરૂ પદ પ્રધાન ક્રિયા વાસ્તવિક ઉન ગુણોમે આપ ચવાર્ય વિભૂષિત હૈ । મહાગજ ? મેરે પર દયા કરકે કુછ ચીજે સ્વીકાર કીજિયે । સૂરિશ ચીન્તે કા ઇન્કાર કરતે હુએ માધુ છવન ડા પૂજા પરિચય દેકર અપને ઉપાશ્રય મે પધાર ગયે । ઔર ચહુને આગે ચલતે હુએ સિરોહી આ પહુચે ઇતને મે ગુરૂદેવ કે પત્રા-

નુસાર વિહાર ક્રમ કે બનતે હુએ વિજયસેન સૂરિજી લી ઉત્કંઠા વશ કુછ સમય પૂર્વે હી ગુજરાત સે રવાના હો કર સીરોહી આ પહુંચે. દોનો ગુરૂ શિષ્યોં કે મિલાપ સે જો આનન્દ શ્રોત બહા વહુ અનિર્વચનીય હૈ । કુછ દિન કે બાદ વિજયસેન સૂરિજી ગુરૂ આજ્ઞા પાકર સ્તમ્ભતીર્થ કી યાત્રા કરને કે લિયે રવાના હો ગયે. જગદ્ ગુરૂદેવ લી સિરોહી સે વિહાર કરકે મગસુદાબાદ પહુંચે. યહાં પર હિન્દુકુલ સૂર્ય જગત વિખ્યાત મહારાણા પ્રતાપસિંહજી ને જગદ્ ગુરૂદેવ શ્રી મદ્વિજય હીરસૂરિજી કો મેવાડ પ્રદેશ મે પધારને કે લિયે પ્રાર્થના પત્ર લેજા. ઉસકી નકલ આનુપૂર્વી ઇસ પ્રકાર હૈ.

પત્ર મેવાડી ભાષા મે—

સ્વસ્તિ શ્રી મગસુદાનથ મહાશુભ સ્થાને સરખઓપમા લાયક પૂજ્ય ભટ્ટાકરજી મહારાજ શ્રી હીરવજે સૂરિજી ચરણ કુમલા અયે સ્વસ્થ શ્રી વંજે કટક ચાંવડારા કેરા સુથાને મહારાજ ધિરાજ શ્રી રાણા પ્રતાપસિંહજી લી. પગે લાગણો બાંચસી અઠારા સમાચાર લલા હૈ અપરા સદા ભલા છાઈજે. આપ બડા હૈ પૂજનીક હૈ સદા કૃપા રાખે વીસુ સસહ (શ્રેષ્ઠ) રખાવેગા. અપરંચ આપરો પત્ર આણા દના મહે આયો નહિં કે કૃપા કર લખાવેગા. શ્રી બડા હનુરરી વગત પધારવો હુઓ જિમે અઠા સુપાછા પદારંતા પાતસાં અકબ્રજી ને જેના બાદ મહે આંન રો પ્રતિ બોધ દીદો અમત્કાર મોટો અતાયો જીવ હિંસા છરકલી (ગિડિયા) તથા પષેરૂ (પંક્ષી)

વેતી સો માફ કરાઈ જીએ મોટો ઉપકાર કીદો મો શ્રી જૈન
રા ધ્રમ મે આપ અસાહીજ અદોતકારી અખાર કીસે દેખતા
આપ જ્યુ ફેર વે નહી આવી પુગ જહી દમ સ્થાન અત્ર
વેદ ગુજરાત મુદા ચાફ દસા મહે ધરમારો જડો અદોતકર
દેખાણો જઠા પછે આપરો પદારણો હુઓ નહી મો કાગણુ
કહી વેગા પદારમી આગે સુ પટ્ટા પ્રવાના કારણ ગ દસ્તુર
માફક આપ્રે હૈ જી માફક તોલમુરજદ સામો આવો સાળત
રેગા શ્રી જડા હુતુરરી વખત આપ્રા ગુરુજી રે સામો આવારી
કસર પડી સુણી મો કામ કાગણુ લેખે ભુલ વહી વેગા જીરો
અદેમો નહી જાણેગા આગે સુ શ્રી હેમા આચારજીને શ્રી
ગજમહે માન્યા હૈ જીરો પટો કર દેખાનો જિ માફક આપરા
પગરા લટ્ટાગક ગાદીપ્ર આવેગા તો પટા માફક માન્યા જાવેગા
હેમાચારજી પેલા શ્રી વડગચ્છ ગ લટાગકજી ને જડા કાગણુ
સુ શ્રી ગજ મહે માન્યા જિ માફક અપને આપરા પગરા
ગાદી પ્ર પાટહવી તપાગચ્છરાને માન્યા જાવેગા રી સુવાયે
દૈ સમહે આપગ ગચ્છ રો દેવદો તથા ઉપામરો વેગા જીરો
મુરજદ શ્રી ગજ સુ વા દુબ ગચ્છરા લટારક આવેગા સો
રાખેગા શ્રી સમરણુ ધ્યાન દેવ યાત્રા જેઠ આદ કરાવ સી
નહી ને વેગા પદારમી પ્રવાનગી પચોલી ગોરો । સ ૧૬૪૫
રા વર્ષે આમોજ મુદ પ ગુરુવાર

ધધિર સ્તમ્ભતીર્થ વિજયમેન ચૂગિજી કે પહુચને પર
ભાવી પ્રતિષ્ઠા કા કાર્યક્રમ શુર હો ગયા ઈસ કાર્યક્રમ કે
સચાલન 'વજિયા રાજિઆ નામક શ્રાવક થે સ ૧૬૪૫
જ્યેષ્ઠ શુકલા દ્વાદશી કે દિન ઉત્તમ મુહૂર્ત મે વિજયમેન

સૂરિજી કે કર કમલોં દ્વારા શ્રી ચિંતામણિ પાર્શ્વનાથ તથા મહાવીર સ્વામી કી પ્રતિષ્ઠા કી ઔર સખત ફણીધર પાર્શ્વનાથ કી પ્રતિમા ૪૧ ઇંચ કી મુખ્ય ગદી પર સ્થાપન કી અલૌકિક સૌન્દર્યશાલી પ્રતિમા કા ચમત્કાર ગ્રાંચો ગ્રાંચો દેલને લગા.

પ્રતિષ્ઠા કે બાદ વિજયા રાજિઆ નામક દોનો ભાઇયોં ને એક મન્દિર ઔર બનવા કર આપડી કે કરમકમલોં દ્વારા પ્રતિષ્ઠા કરવાઇ. ઇસ મન્દિર મે બારહુ સ્તરલ છ દાર, સાત દેવ કુલિકા (દેવરીયા) ઔર ૨૫ સોપાન (સીડી) હૈ. જિસમે આદીશ્વર પાર્શ્વનાથ મહાવીર આદિ ૨૫ જિનગિમ્મ થયા થોગ્ય સ્થાન પર સ્થાપિત કિયે. ।

ઉપાધ્યાય શાન્તિચન્દ્રજી કે સ્થાનપર ભાનુચન્દ્ર ઔર સિદ્ધિચન્દ્ર દોનો ગુરૂ શિષ્ય અકબર કે દરબાર કો સુશોભિત કરને લગે. (ભાનુચન્દ્રજી બાણુ ભટ્ટ કૃત કાદમ્બરી કે પ્રસિદ્ધ ટીકાકાર હૈ) આપને અકબર કો સૂર્ય સહસ્ત્ર નામ પઠા કર તેજસ્વી બના દિયે સિદ્ધિચન્દ્ર સદશ શતાવધાની થે ઔર ફારસી કે અગ્ધે જનકાર થે. અતએવ ઇનકે ઉપર બાદશાહ કા વિશેષ પ્રેમ હોને કે કારણ “બુશફ-હુમ” કી પદવી અકબર ને દેલી. ગુરૂ શિષ્યોં દ્વારા જગદ્ ગુરૂ હીર વિજય સૂરિજી કે ઉત્તરાધિકારી આચાર્ય કુલ કિરીટ વિજયસેન સૂરિજી કી વિદ્વત્તા ઔર અલૌકિક પ્રતિભા સુનકર અકબર પ્રસન્ન ચિત્ત હોકર બુલાને કે લિયે આમન્ત્રણ પત્ર લેજા જિસમે લિખા થા કિ આપકે પ્રિય શિષ્ય ભાનુચન્દ્રજી કે કથનાનુસાર નિશ્ચય કિયા હૈ કિ આજ સે શત્રુજય તીર્થ કા કર મેરે

રાત્ર્ય મે કોઈ નહીં લેગા અબ આપકા પવિત્ર શત્રુજ્ય
તીર્થ કર મોચન પૂર્વક આપકો સહુર્ષ દે ગહા હૂ સાથ હી
આથ નિવેદન હૈ કિ આપકે પદ્મલકાર અમાધાગણુ પ્રભાવશાલી
વિજયમેન સૂરિણકો લાહોર લેજને કી કૃપા કરે

મગમુદાબાદ નગર મે મહારાણા પ્રતાપ કા એવ અક-
બર બાદશાહ કા વિનતી પત્ર પાકર જગદ્ ગુરૂદેવ યહા મે
રવાના હોકર ગધનપુર પહુચે ઇતને મે સ્તમ્ભ તીર્થ કી
પ્રતિષ્ઠા કરડે વિજયમેન મૂર્ગિલ આપકે ચરણો મે આ પહુચે
આપ ગુરૂ મેવા મે ગહુતે હુએ ગુરૂ મુખાર જિન્દ મે દોનો
આમન્ત્રણ પત્ર દે વૃત્તાન્ત સે વાકીફ હોકર આમોદિત હોને
લગે કુછદિન ડે બાદ જગદ્ ગુરૂ ને કહા કિ હે મેન મૂરિ ?
અકબરને તુમહારે લિયે આમન્ત્રણ ભેન્ત હૈ ઔર તુમ કો
જાને મે લાલ હી હોગા ઇમલિયે જદ્દી જાના આહિયે જગદ્
ગુરૂદેવ કી આજ્ઞા પાકર વિજયમેન મૂર્ગિલ મ ૧૬૪૬ માર્ગ
શીર્ષ શુદ્ધા તૃતીયા ડે દિન શુભ મુહૂર્ત મે ગધનપુર સે
લાહોર કી તરફ ગવાના હુએ જહા કિ અકબર બાદશાહ
ઈન્તજારી મે બેઠા થા ।

વિજયમેન મૂર્ગિલ વિહાર કરતે હુએ પાટણ આદિ
નગર ડે વામિયો કો પ્રતિબોધ દેતે હુએ દેલવાડા આણુ તીર્થ
કી યાત્રા કર મિંગેહી પધારે મિંગેહી કા અધિપતિ મૂત્રાણુ
એવ નાગરિક લોગો ને મિલ કર મૂર્ગિલ કા શાનદાર વ્યાગત
કિયા આપકે ઉપદેશ મે ગન્ત ને મઘ માત્ર કા પગિલ્યાગ
કિયા યહા ને મૂર્ગિલ ચલકર નાગદપુરી આયે જહા કિ આપકી

જન્મભૂમિ થી ગ્રાહિ જૈસી અવસ્થા મેં કયોં ન હો મગર
જન્મભૂમિ પર અપના સ્વભાવિક પ્રેમ ઉછલને લગ જતા
હૈ કહા હૈ કિ “જનની જન્મ ભૂમિશ્ચ સ્વર્ગાદપિ ગરીયસી”
યહ લોકોક્તિ વાસ્તવિક અરિતાર્થ હૈ સૂરિજી ભી જન્મભૂમિ
કો દેખકર આનન્દમય હો ગયે વહાં સે પ્રયાણ કર મેડતા
નગર કે રાજા કા સત્કાર સ્વીકાર કર વૈરાટનગર આદિ શહરોં
મેં હોતે હુએ લાહોર સે છ કોશ કી દૂરી પર લુધિયાના
નામક શહર મેં આ પહુંચે યહ સમાચાર લાહોર કે કોને
કોને મેં છા ગયા કિ સૂરિજી પધારતે હૈ.

તદનન્તર અકબર બાદશાહ કે મન્ત્રિયો મેં સે એક-
અબુલફઝલ કા ભાઈ ફાયજી (જે દશ હજાર સેના કા અધિ-
પતિ થા) ઔર પ્રત્યેક નાગરિક જન ગુરૂદર્શન કે લિયે
લુધિયાના આયે. આગન્તુક ભક્તોં કે સાથ સૂરિજી પંચકોશી
વન મેં પધારે જહાં કિ અકબર કા મહલ થા. પંચકોશી
વન મેં આયે હુએ સૂરિજી કો સમજકર ભાનુચન્દ્રજી સશિષ્ય
ગુરૂચરણોં મેં આયે. યહાં સે સશિષ્ય વિજયસેન સૂરિજી લાહોર
શહર કે પાસ એક ગંજ નામક શાખાપુર મેં આ પહુંચે.

ઈંધર બાદશાહ કે હુકમ સે શહર કી સજાવટ હોને
લગી ઔર વ્યાખ્યાન કા પંડાલ તૈયાર હોને લગા સૂરિજી
કે આવાસ સ્થાન કી સજાવટ અદ્ભુત ચિત્ર વિચિત્ર મય
હોને લગી.

સૂરિજી કો લેને કે લિયે અકબર ચતુરંગી સેના શાહી
બાજે એવં રાજ માન્ય બડે બડે અફસર સહિત મન્ત્રિયોં.

સાથ બાકર ધૂમધામ પુર્વક લાહોર નગરમે પ્રવેશ કરતે હુએ પડાલ મે વિજયમેન સૂરિણ કે મુખારણિન્દ મે માગલિક પ્રવચન સુનને લગે કુછ સમય બાદ અકબર કે આગ્રહ મે સૂરિણ ને લાનુચન્દ્રણ કે ઉપાધ્યાય પદ મે વિભૂષિત ક્રિયા પદવી કે ઉપલક્ષ મે શ્રી સધતે બડા ભારી ઉત્સવ ક્રિયા નિસમે ગેખ અબુલફજલને ભી ૬૦૦ રૂપયે દિયે ઔર ગરીબ ગુખો કે અન્ન વસ્ત્ર દેકર સંતુષ્ટ કિયે

વિજયમેન સૂરિણ અકબર કે દરબાર મે કિતને હી પન્ડિતો કે પગન્ત કરતે હુએ અપની ધવલ કીર્તિ કે આરો ઔર ફેલાને મે ઉત્કૃષ્ટ આઠ અવધાને કિયે ઉમ મલા મે મારવાડ કે રાજા મલ્લદેવ કે પુત્ર ઉદયમિહ, કચ્છ કે ભૂપતિ માનમિહ, ખાનખાના, શેખ, અબુલફજલ આજમખાન બલોર કે ગજનીખાન આદિ બહુત મે બડે બડે રાજા મહારાજા ઔર અફસર લોગ ઉપસ્થિત થે નદીવિજય કા અદ્ભૂત કલા ટીશલ દેખકર ચકિત હોતા હુઆ બાદશાહને મલા મે વિજયમેન સૂરિણ કે મમક્ષ નદીવિજય કે “ખુશદ-હમ” વી ઉપાધી મે વિભૂષિત ક્રિયા

એક સમય વિજયમેન સૂરિણ મે અકબર ને પૂછા કિ જગદ્ ગુરુદેવ વા સ્વાસ્થ્ય કેમા હૈ? કિમ દેગ ઔર કોન નગર મે ખિગજમાન હે? જનતાગણુ ગુરુદેવ કી ભકિત કેમે કરતે હૈ? ઔર મેરે લિયે કયા કરમાયા હૈ?

ઈન પ્રશ્નો કા ઉત્તર વિજયમેન સૂરિણ દેને લગે હે રાજેન્દ? આપકે આગ્રાજ્ય મે રહતે હુએ જગદ્ગુરુ મળ

તરહસે સુખ શાન્તિમય સમય વ્યતીત કર રહે છે. એવં સમ્પ્રતિ સમાધી મે લયલીન હોકર ઇશ્વર કી ઉપાસના કર કે પ્રભુ કો પ્રસન્ન કર રહે છે. ગુજરાત કે અન્તર્ગત રાધન-પુર નગર મે બિરાજમાન છે જનતાગણુ આપકી ભક્તિ મેં રહુ કર અમૂલ્ય લાભ ઉઠા રહે છે. આપકે લિયે સર્વ પ્રથમ ધર્મલાલાત્મક આશીર્વાદ દેકર ફરમાયા છે કિ સખ પ્રાણીયોં કો અપને આત્મ તુલ્ય સમજતે રહેં એવં ધર્મ કાર્ય દ્વારા અપને અકન્ટક રાજ્ય કો દ્વિતીયા ઇન્દ્ર જૈસા બઢાતે રહે. અપની પ્રજા કો પ્રજા-સંતાન હી સમજતે રહે.

સૂરિજી કી મધુરતા, -સરલતા, ચતુરતા ઔર વાકપટુતા કો દેખ સુન કર હંસતા હુઆ અકબર ને સમા કો હુષિત કરદી.

વિજયસેન સૂરિ આદિ સશિષ્ય હીરસૂરિજી કે ચરણોં મે અનુરક્ત અકબર કો દેખ જૈનેતર ધર્માવલમ્બી સખ લોગ કહુને લગે કિ અકબર જૈની હોગયા અકબર સે સમ્માનિત સૂરિજી કો નિરીક્ષણુ કર ગ્રાહ્યણોં કે હૃદયમેં બહુત ક્રોધ ઉપજા. ફિર સૂરીજી કે પ્રતિ અશ્રદ્ધા પૈદા કરાને કે લિયે અકબર કો ગ્રાહ્યણોં ને કહા હે રાજરાજેશ્વર ? જૈની લોગ જગન્નિયન્તા નિર્વિકાર ગ્રહા વિષ્ણુ મહેશઇશ્વર કો નહીં માનતે હૈ ઔર સૃષ્ટિ કે કર્તા ઇશ્વર કો નહીં માનતે હૈ ઐસે અનીસ્વર વાદી કે મતાનુસાર ચલના આપ જૈસે સમ્રાટોં કો શ્રેયસ્કાર નહીં હૈ અતએવ હમ લોગો કી અર્જ હૈ કિ આપ ઉનકે પંજે મે ન પંડ કર પહુલે કે જૈસા હી વર્તાવ કરતે રહે.

પ્રાદ્યણે કે વચન સુનતે હી કોપાગ્નિ મે જલતે હુએ
 બાદશાહને રાજમલા મે કોધાવેશ કે છિપા કર સૂગિલે સે
 કહા કિ લોગ કહતે હૈ કિ જૈની લોગ ઇશ્વર કે નહી માનતે
 હૈ તો ઉનકે કિયા કાન્ડ આદિ સળ વ્યર્થ હી હૈ ઇસલિયે
 આપ તાત્વિક બાતે બતા કર હૃદયસ્થિવાન્ત કે દૂર કર
 દીજિયે વગના અન્યોન્યાશ્રય મે મેરા કલ્યાણ હોના
 અમમલવ હૈ

વિજયમેન સૂરિજી પ્રાદ્યણ દેવતા કી ફૈલાઈ હુઈ માયા
 કે મન હી મન સમજ કર ઉત્તર દેને લગે હે શાહગાહ ?
 જો અઠારહ ફપણે મે ગહિત હૈ જિમ પ્રજાશક કે સામને
 સૂર્ય બી કીકા પડ જાતા હૈ ઔર જન્મ મગણાદિ મે રહિત
 હૈ જિસમે વિપયો કા સર્વથા અભાવ હૈ ઇસ પ્રકાર કે
 ચિદાત્મા અચિન્ત્ય સ્વરૂપ પરમાત્મા (ઇશ્વર) હૈ ઐમે પર-
 મેશ્વર કે હુમ લોગ મન વચન કાયા મે સાદર માનતે હૈ
 તો અનીશ્વર યાદી હુમ લોગ ટૈમે હુએ ? આપ સ્વય શોચ
 સકતે હૈ । કયા ઉમને હનુમન્ નાટક કા કાવ્ય યહા નહી
 પઠા હૈ ?

ય રૈવા સમુપાસતે શિવ ઇતિ બ્રહ્મેતિ વેદાન્તિનો
 જૌદ્ધા જુદ્ધ ઇતિ પ્રમાણ પટવ કર્મેતિ મીમાસકા
 અર્હુન્નિત્યથ જૈનશાસનરતા કર્તેતિ નૈયાયિકા
 સોય વો વિદધાતુ વાછિત ફલ ત્રૈલોક્ય નાથો હગિ ॥૧૧॥

પરમેશ્વર કે જૈવ લોગ ગિવ શબ્દ મે, વેદાન્તી બ્રહ્મ
 શબ્દ મે, જૌદ્ધ, જુદ્ધ શબ્દ મે, મીમાસક કર્મ શબ્દ મે

જૈની અહીં શબ્દ સે, નૈયાયિક કર્તા શબ્દ શે ઇશ્વર કે પુકારતે હૈ સચ્ચમ્ય કહા જાય તો ઉપર કે શ્લોક સે સ્પષ્ટ પ્રતીત હોતા હૈ કિ જૈન લોગ ઇશ્વર કે માનતે હી હૈ ઇંસ પ્રકાર સૂરિજી કે વચન પર દૃઢ વિશ્વસ્ત હોકર અકબરને ભડકાને વાલે બ્રાહ્મણોં કે કટકાર દિયા.

એક દિન રાજા કે અપને મહલ મે પ્રસન્ન ચિત્ત સે ગૈઠા હુઆ દેખ કર સમચર વિજયસેન સૂરિજી ને કહા કિ હે નરદેવ ? આપને જૈસે દાણી ઔર જાનિયા કર છોડ દિયા હૈ વૈસે મૃતમનુષ્ય કે દ્રવ્ય કે ભી છોડ દીજિયે જિસમે આપ અધિક પ્રશંસા કે પાત્ર બનેંગે. લક્ષ્મી સ્વભાવિક ચંચલ હૈ ફિર અસન્માર્ગ સે આઇ હુઇ લક્ષ્મી કિતને દિન ઠહર સકતી હૈ અતઃઅવશ્ય હી છોડ દીજિયે.

શુભચિંતક વિજયસેન સૂરિજી કે હિત વચન સુન કર અકબર ને મૃતમનુષ્ય કે દ્રવ્ય કે સર્વદા કે લિયે તિલાન્નલિ દેહી. બાદ બાદશાહ કે આગ્રહ સે લાહોર આતુર્માસ કરતે હુએ ૩૬૩ વાદિયોં કે સાથ વાદવિવાદ કર જયપતાકા કે લહરાને લગે. ઉસ વક્ત બાદશાહને ખુશ હોકર કે વિજયસેન સૂરિ કે 'સવાઈ' પવવી પ્રધાન કી.

ઇસ પદવી કે સમય અકબર કી સલા મેં ૧૪૦ વિદ્વાન થે. જબ સવાઈ પદવી દી ગઈ. તબ અકબરને ૫ વિદ્વાનોં કી મુખ્ય કમેટી બનાઈ. જિસમે પ્રથમ હીરવિજય સૂરિજી ઔર પાંચવે વિજયસેન સૂરિજી થે.

જબકી સવાઈ વિજયસેન સૂરિજી લાહોર કે ભવ્ય

પ્રાણિયો કે પ્રતિબોધ દેતે હુએ મત્ત્ય ઔર અહિંસા કે પૂનરી
ખનાતે થે । તખ જગદ્ ગુરુદેવ પાટણ ચૌમાસા કે ખાદ મકલ
દુરિત કે ધ્વસ કરને વાલી, મન વાછિત ફલ કે દેને વાલી,
શ્રી મિદ્ધાચલ (શત્રુજય) તીર્થ કી યાત્રા કરને કે લિયે
વિહ્વાર કર પતન રાધનપુર પાલનપુર અમદાવાદ હોકર કે
ખભાત પધારે । મેઘણ પારેખ કે આગ્રહ મે નવ નિર્મિત
મન્દિર કી પ્રતિષ્ઠા શાનદાર ઉત્સવ કે માથ જગદ્ગુરુ કે
કરકમલો દ્વાગ કી ગઈ ।

યહા પર એક મણુ અન્ન એક હી ટાઈમ મે ખાને
વાલા ખડા પુષ્ટ શરીરવાલા સુલતાન હુખીમલ નામક એક
ખોલ મહુતા થા । વહુ ખડા કામી એવ પૂરા લોલી થા ।
કિમી કારણ મે સૂરિજી કા અપમાન કરવે નગર બાહાર નિકાલ
દિયા । મારી જૈન સમાજ મે હાહાકાર મચ ગયા । સૂરિજી કે મન
મે તો કુછ ભી વિચાર પાહુર્લાવ નહીં હુએ । પરંતુ ભાવી મે
સાધુઓકો તકલીફ ન હો ઈન ડે લિયે પ્રતીકાર કરના જરૂરી
સમજ કર ધનવિજય નામક ગિધ્ય ડો અકબર કે પામ લેન્ત ।
વહા જાકર ડે ઉપાધ્યાય શાન્તિચન્દ્રજી દ્વાગ અકબર કો મળ
કુછ ઘટના કહુ સુનાઈ । સુનતે હી અકબર કી ભૂકુટી અઠ
ગઈ ઔર ક્રોધાવેશ મે આતે હી હુકમ લિખ દિયા કે હીન્દુ
વિજય સગિજી કી ખૂરાઈ (અપમાન) કરને વાલો કો માગ
દિયા જાય । ઈસ પ્રકાર ઢા કરમાન લિખ કર ધનવિજય ડે
સાથ અપને કર્મચારીયો કો ભેજ દિયે । ધનવિજય ગુરુ એવા
મે પહુચતે હી મળ ફરમાન કી ખાતે નિવેદન કરતે હુએ
કર્મચારીયો ડે મામને ઉપસ્થિત કર દિયે ।

ਓਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਤੇ ਦਰਮਾਨ ਲੇਕਰ ਕਰਮਚਾਰੀ ਅਕਥਰ ਦੀ ਆਜ਼ਾ ਸੇ ਸੂਰਿਯ ਤੇ ਪਾਸ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਹੈ। ਯਹ ਯਾਤ ਹੁਥੀ-ਯਦ ਤੇ ਮਾਲੁਮ ਹੁਥੀ। ਅਨਰਥ ਹੁਆ ਕਿ ਮੇਰੇ ਲਿਯੇ ਅਕਥਰ ਨੇ ਪ੍ਰਾਣੁਅੰਤ ਆਜ਼ਾ ਦੇਈ ਹੈ ਅਥ ਕਥਾ ਕੜ੍ਹ? ਕਿਧਰ ਜਾਓ? ਕਿੰ ਕਰਤੰਯ ਮੂੰਠ ਛੋਕਰ ਸੂਰਿਯ ਤੇ ਘਰਣ੍ਹਾਂ ਮੇਂ ਡੀ ਜਨਾ ਉਘਿਤ ਸਮਝਾ। ਥ੍ਵਾਂਕਿ ਅਕਥਰ ਤੇ ਪ੍ਰਾਣੁਅੰਤ ਹੁਕਮ ਤੇ ਵਾਪਿਸ ਲੈਟਾ ਦੇਨੇ ਦੀ ਸ਼ਕਤਿ ਸੂਰਿਯ ਮੇਂ ਹੈ। ਯੇ ਆਛਿਗੇਂ ਤੋ ਮੁਝੇ ਯਥਾ ਦੇਗੇਂ। ਐਸਾ ਅੰਤ:ਕਰਣੁ ਮੇਂ ਯੁਯ ਸੋਯ ਕਰ ਉਪਾਯਾਨ੍ਤਰਨ ਮਿਲਨੇ ਤੇ ਛੇਤੁ ਸੂਰਿਯ ਤੇ ਘਰਣ੍ਹਾਂ ਮੇਂ ਆ ਪਤਾ। ਐਰ ਕਹਨੇ ਲਗਾ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ? ਮੈਂਨੇ ਆਪਕਾ ਅਪਮਾਨ ਕਰ ਯਹੁਤ ਡੀ ਯੁਰਾ ਕਿਆ। ਮੇਰੇ ਅਪਰਾਧ ਤੇ ਕਸਮਾਂ ਕਰ ਆਪ ਛਾਥੀ ਬੋਤਾ ਘੁਰੰਗੀ ਸੇਨਾ ਆਹਿ ਘੀਯੋਂ ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਮੁਝੇ ਕੁਤਾਰ੍ਹ ਕਰੇਂ। ਕਥੋਂਕਿ ਆਪ ਪਰੋਪਕਾਰੀ ਐਵਂ ਵਧਾਲੁ ਹੈ। ਸਯ ਯੁਯੋਂ ਤੇ ਬਾਤਾ ਹੈ ਅਤ: ਮੇਰੇ ਐਕ ਅਪਰਾਧ ਤੇ ਕਸਮਾ ਕਰ ਅਕਥਰ ਤੇ ਹੁਕਮ ਤੇ ਲੈਟਾ ਦੇਨਾ ਆਪਕੇ ਡੀ ਉਪਰ ਆਧਾਰ ਹੈ। ਮੈਂ ' ਆਜ ਸੇ ਯੁਧਾ ਦੀ ਸਪਥ ਪ੍ਰਵੱਤ ਕਹੁਤਾ ਛੁੰ ਕਿ ਆਯੰਵਾ ਤੇਯ ਲੀ ਮਹਾ-ਤਮਾ ਤੇ ਕਲੀ ਅਪਮਾਨ ਨਹੀਂ ਕੜ੍ਹੰਗਾ। ਐਰ ਆਪ ਨਗਰ ਮੈਂ ਪਧਾਰੇਂ।

ਸੂਰਿਯ ਨੇ ਕਹਾ ਕਿ ਸੁਵਤਾਨਯ? ਦੇਖਿਯੇ ਯਹ ਨਗਰ ਆਪਕਾ ਹੈ। ਐਰ ਮੇਰਾ ਆਪਨੇ ਅਪਮਾਨ ਕਿਆ। ਫਿਰ ਲੀ ਆਪ ਮੁਝੇਂ ਆਮਨ੍ਤਰਣੁ ਦੇ ਰਹੇ ਹੈ ਓਸਲਿਯੇ ਮੈਂ ਘਲਨੇ ਤੇ ਲਿਯੇ ਤੈਧਾਰ ਛੁੰ। ਕਥੋਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਹੁਦਯ ਮੇਂ ਆਪਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਯੂਰੇ ਵਿਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਗਰ ਛੋ ਤੋ ਮੈਂ ਆਪਕੇ ਨਗਰ ਮੇਂ ਆਉਂਗਾ ਕਥੋਂ? ਯਹੁ ਤੋ ਆਪ ਯੁਧ ਡੀ ਵਿਧਾਰ ਕਰ ਸਕਤੇਂ ਹੈ। ਅਕਥਰ ਤੇ

हुकूम तो आगुन्त आगया । परतु मे आपको कहता हूँ कि आप निश्चित अपना राज्य पालन-करे । किन्तु किसीली माधुका तिरन्का कली मत करना और अपनी प्रजा के सान्ति मे पालन करना । हुणीजल के 'ऐसा कहकर सूरिण क्षिप्र महित उपाश्रय मे पधार गये । हुणीजल ली अपनी राजधानी मे चला गया ।

एक समय सूरिण मुहुपति मुहु के उपर बाध कर व्याख्यान पढ रहे थे जिसमे हुणीजल ली सामील था । प्रवचन के अंत मे हुणीजल ने पूछा कि 'जगद् गुरो' ? आप मुझ पर कपडा क्यों बाधते हैं ? सूरिण ने कहा कि व्याख्यान पढते समय मेरे मुँह से थक पुस्तक पढ कहायित् पड जाय तो ज्ञान की अशातना होती है । इस लिये कपडा रखने मे होय नहीं लगता है । पुन हुणीजल ने पुछा कि महाराज ? क्या थूक नापाक है ? सूरिण ने कहा कि जेना तक मुहु मे है तब तक पाक है और बाहर निकलने के बाद नापाक है ।

जगद् गुरदेव के माधुर्य वचन सुनकर मुग्ध लाव से प्रार्थना करने लगा कि महाराज ? मेरे योग्य सेवा कार्य इंगमाईये । इस पद सूरिण ने कैदियो के मर्दाना के लिये मुक्त करवा दिये । और दार् माय ओव परस्त्री गमन सर्वथा बंद करवा दिये । साथ ही साथ समस्त नगर मे जोध श्रव, हिमा न करे धमके लिये अमागी पटहु बनवा दिया । हुणीजल ली उपरोक्त कार्य करता हुआ अपनी

राज्य लक्ष्मी का सहव्यय करता हुआ न्याय नीति से प्रजा का पालन करता हुआ अपने को धन्य धन्य समझने लगा ।

एक समय का निक है कि सामल सागरण को जगद्गुरुदेवने गन्ध से आहार कर दिया था. सामल सागरण एक गांव गये । धर जगद्गुरुदेव की परिभ्रमण करते हुये यहाँ पर ही आ पहुँचे । उस वक्त सामल सागरण गुरुदेव के पास में जाकर के कहने लगे 'गुरुदेव ? मेरी तो कुछ गल्ती हुई. उस को माफ़ कर दीजिये और कृपा करके वापिस समुदाय में ले लीजिये. आयन्दा आज्ञा का पालन करूँगा. ऐसा कहने पर भी गुरुदेव ने सामील नहीं लिया । तब उसने शोका कि गुरुदेव मेरी प्रार्थना नहीं स्वीकार करते है. तो कश्मिभान की आत नज़र मान लेंगे । ऐसा विचार कर नगराधीश कश्मिभान को सब कुछ घटना कह सुनाई । उस पर कश्मिभानने सूरिण को राजमहल में बुलाने के लिये आमंत्रण भेजा. गुरुदेव भी नीउर पूर्वक पहुँचे । राजभवन में लम्बे समय तक धर्म ग्रन्थों के अन्त में लुवहिसा तथा द्वाड़ भांस आदि का सर्वथा परित्याग करवाया. । कश्मिभान ने कहा कि महाराज ? आप के आदेशानुसार मैंने प्रतिज्ञा की है तो एक आत मेरी भी मान लीजिये, गुरुदेवने उत्तर में कहा कि भुशी से कहिये. अवश्य कहिये. उस पर उसने कहा कि आपही का शिष्य सामलसागरण को वापिस गन्ध से लेकर के कृतार्थ करें । गुरुदेव ने कहा कि आ साहेब ? आप जानते है कि हमलोग शिष्य के लिये सैकड़ों कोश तक पहुँच जाते है । किन्तु क्या

ક્રિયા જાય ? ચહુ મેરી આજ્ઞા નહીં માનતા ઔર અપની ઇચ્છા કે અનુમાર પગિબ્રમણ કરતા હૈ । ઇમલિયે મુઝે અગત્યા છોડનાં પડા । આપ હી કહિયે કિ આપ કા લડકા આજ્ઞા ન માને તો ક્યા ઉમંકે લિયે આપ ઉપાય ન શોચે ? કાશિમખાન ને સામલમાગરજી કે સડેત દ્વાગ ખુલા કર કે અગિજી કે અગ્ણો મે સુપૂર્વ કરતે હુએ કહા કિ શુરદેવ કી આજ્ઞા પુરી તરહ પાલન કરના, ચહુ તુમ્હારે લિયે કલ્યાણકારી માર્ગ હૈ । મેરે અનુરોધ મે વાપિસ ગચ્છ મે લે ગહે હૈ ફિર લી ઐસા કરોગે તો આપકા કેઈ મહાયક નહી હોગા । ઇમ પ્રકાર જાતચીત કરે શુરદેવ કે ધામધૂમ પૂર્વક પુન ધર્મશાલા મે પહુચા દિયે । પાઠક ? આપને મમઝ લિયા હોગા કિ ઉમ મમય સમુદાય કી કેમી મર્યાદા થી ? અગર યેમી વર્તમાન મે હો જાય તો ક્યા માધુ મમાજ ઉન્નતિ પદ પર નહી પહુચ શકતા ? સામનદેવ મળ કે મદ્દખુદ્દિ દે ।

મૂરીશને અમદાવાદ કા મુબેદાર આજમખાન, પાટણ કા મુબેદાર કાશિમખાન આદિ બે બે ગણ મહાગનતઓ કે અપની આજ્ઞા લાપા મે ઉપદેશ દેકર મચ્ચે અહિંમા કે પૂતરી બનાયે । એવ મામ મદિરા, પરમી કા હવન પર્યન્ત પગિત્યાજ કરવાયા । અપૂર્વ પ્રભાવશાલી અગિજી કે સામને જળ ભારત વર્ષ કા સર્વે સર્વા અકબર ખાફશાહ જુક ચુકા થા । તો છોટે બે ગનતઓ કા તો કહના હી ક્યા થા । ઇમ પ્રકાર ઉપદેશ દ્વાગ મમાજ મે અહિંમા કી ભાગી-ચી ગણને મોર્ચે પાલી અગિજી હુએ હૈ ।

ખભાત મે કુછ દિન કહુ દર કે વિહાર કર અનેક

ગાવોં મેં ઘુમતો હુએ સં ૧૬૪૯ મેં કાલ્ગુન માસ મેં તીર્થ
સ્થાન પર પહુંચ ગયે । આપકે પહુંચને કે પૂર્વ હી સમાચાર
પાકર મારવાડ, મેવાડ, માલવા, ગુજરાત દક્ષિણ, બંગાલ,
કચ્છ આદિ પ્રદેશોં કે કરીબ તીન લાખ મનુષ્ય ઈકઠે હો
ગયે । પહુલે ઈતને મનુષ્યોં કા જત્યા એક સાથ હોના
અસમ્ભવ થા ક્યોંકિ યાત્રિયોં સે કર લિયા જતા થા । અબ
શાસન સમ્રાટ જગદ્ ગુરુદેવ કી દેશના સે મુગલ સમ્રાટ
અરબર ને યાત્રિયોં કા કર માફ કિયા જિસસે યાત્રી અધિક
ઉપસ્થિત હુએ ।

જગત ગુરુદેવ કી તીર્થ યાત્રા વ ઉર સંઘપતિ

ફતેહપુર, પાટણ, અમદાવાદ, માલવકેશ, મેવાડ, મેવાતિ,
મેડતા, આગરા, જેસલમેર, વિસલપુર, સિદ્ધપુર, મહેસાણા,
ઈડર, અહિમતનગર, સાબલી, કપડવંજ, માતર, સોજતરા,
સુન્દર, નડિયાદ, વડનગર, ડાલદૂનિ, કડી, લરૂચ, ભગવા,
રાનેરા, ઘોઘા, નવાનગર, માંગરોલ, વેલાઉલ, દેવગિરિ, વિજ્ઞ-
પુરિ, વઘરાટ, નંદબાર, સિરોહી, મહિમદાવાદ, વડોદરા,
બારેણુ, આમોદ, સિનોર, જન્ન, જમ્બુસર, કેરવાડુ, મથુરા,
ગંધાર, સુરત, કડા, ઘોલકા, વીરમગામ, જુનાગઢ, કાલાવાડ,
મવાનગર, રાધનપુર, નાડલાઈ, વાગડિયા, વડલી, કુણાગિરિ,
પ્રાંહાતીજ, મહીઅજ, પેથાપુરી, બોરસદ, વાઘેટ, મગશુદાબાદ,
કુલ્લમેર, ફલોધી, અબુ, લાહોર, ઉનાહીવ, માલપુર ।

જબ જગદ્ગુરુ શત્રુંજય તીર્થ પર પધારે તબ ઉપરોક્ત
નગરોં કે સંઘપતિ સંઘ લેકર કે આયે ફુલ તીન લાખ માનવ
મેદિની જમા હુઈ ઉર સંઘપતિ કે સંઘમાલ એક હી સાથ

पहुनाई गई गाव की नामावली हींसुरि रास के अनुसार लिखी गई है ।

तीर्थ पर शाह तेजपाल, शाह रामलाल, शाह कुमेश्वरलाल जसु ठंडकुरलाल और शेठ मुला शाह धन पात्रो धनियो के द्वारा बनाये हुये पात्र विशाल जैन मंदिराकी प्रतिष्ठा हो सहस्र मुनियो मे समन्वित विष्णु शिरोमणि जगद् गुडदेव श्रीमद्विजय हीर सूर्येश्वरलाल महाराज के कर कर्मलो द्वारा की गई । इस समय आठ हुं ननता आनंद सागर मे भीनवत् कल्लोले करने लगी ।

इस समय ओके डामुर नामके शेठने गुड वहन करके ७ हुंनर उपये गुडयरोला मे लेट कर वासक्षेप करवाया । रामलाल २२ वर्षकी अवस्था मे पति पत्नीने मयवी ककुशेठ आदि पंडित व्यक्तियो के साथ प्रहस्यार्थ व्रत धारण किया इस व्रत आये हुये लकतो ने अपने अपने गाव मे पधारने के लिये ओव औमात्मा के लिये विनती की । परंतु उन सध की विनती को स्वीकार की ।

कुछ दिन के बाद विहाग करते हुये जगद् गुडदेव श्री सध के साथ 'उन्ततपुत्री' (उना) मे पधारकर श्री श्रीमाल ज्ञातीय शाहजोडो को दीक्षा देकर के आतुर्भास का समय धर्मोपदेश द्वारा यापन करने लगे ननता का पवित्र अत-करण तप, जप ध्यान गुड मेवा आदि धर्म कार्यों मे दिन-रुद्धि अधिकतर ननने लगा जगद् गुडदेव के प्रलाप से जैन जगत मे ही नही अपितु इस पूत भारत मे अहिंसा देवी की निरंतर पूजा होने लगी ।

પ્રિય પાઠક ? પૂજ્ય ગુરૂદેવ કા અમૂલ્ય સમય અહુર્નિશ તપોમય હી વ્યતીત હુઆ । કયોંકિ આપ સે કી હુઇ તપસ્યા કા ઉલ્લેખ નિમ્ન પ્રકાર પાયા જતા હૈ । તેલે ૨૨૫ । બેલે ૧૮૦ ઉપવાસ ૩૬૦૦ । આશ્વિન ૨૦૦૦ । નીવી ૨૦૦૦ । વીશ સ્થાનક કી તપસ્યા વીશવાર ચારહુ મહીને કા પ્રતિમા તપ । સૂરિમંત્ર આરાધન તપ । તથા વિજ્યદાન સૂરિજી કે દેવ લોક હો જાને પર ભક્તિ કે નિમિત્ત ઉપવાસ, આશ્વિન, એકાસણા, ૧૩ માસ તક કમસર, તથા ચાર કરોડ સજ્જન્ય, એવં દશવૈકલિક નિત્ય જપના, ઔર ઇનકે અલાવા ધ્યાન મેં કિતના સમય જતા થા વહુ જ્ઞાની ગમ્ય હૈ ।

જગદ્ગુરૂ દેવને અપને જીવનમેં અપને હાથસે ૫૦ પ્રતિષ્ઠા કરવાઇ । ૫૦૦ સૌ જીનમન્દિર નૂતન બનવાયે. ઔર ૧૫૦૦ સૌં છોટે બડે સંઘ નિકલવાયે.

આપકે આજ્ઞાકારી સાધુ ૨૫૦૦ થે । જિસ મેં એક આચાર્ય । ૮ ઉપાધ્યાય । ૧૬૦ પન્ડિત (પન્યાસ) શેષ મુનિ વિના પદવી કે થે । સાધ્વી લગભગ પાંચ હજાર મુની જાતી હૈ । ઇતના સામ્રાજ્ય હોને પર ભી ગર્વ કા નામ માત્ર ભી નહીં થા । ઔર પ્રાણીયોં કે હિત કે લિયે કિતના કઠોર-ઉચ્ચ વિહાર ક્રિયા હૈ વહુ સજા આપ કે સામને હી હૈ ।

એક સમય કી ખાત હૈ કિ ગુરૂદેવ અસાધ્ય રોગ રૂપી કાલ કે ગાલ મેં પડ ગયે । ઉસ સમય વિહાર કી શક્તિ ન હોને પર દુસરા ઔમાસા ભી યહીં કરના પડા । ગુરૂદેવ કા કા સ્વાસ્થ્ય પ્રતિકૂલ સુનકર જામનગર કે જામસાહબ કા મુખ્ય વજીર અબજી ભણુશાલી સુખ સાંતા પૂછને એવં

वहन के लिये आये थे। उन्होंने गुड्डेव की सौनेया से नव अंग पूजा करके जोर लाप का अंग लुछलुआ किया। और अनेक यात्रक वर्गों को दान देकर सतुष्ट किये।

पूज्यपाद जगद् गुड्डेव श्री मद्दित्य हीर सूरिश्चरण भङ्गागज के उपदेश मे तथा दिये गये मुहूर्त मे जमनगर के शेठ (आदीश्वर लगनान) के मन्दिरका शिलान्यास शेठ श्री अण्ण लण्णशाली के हाथ मे आचार्य देव श्री मद्दित्य मेनसूरिण भङ्गराज की अध्यक्षता मे किया गया और प्रतिष्ठा आप के पटधर आचार्य देव श्री मद्दित्य देवसूरिण भङ्गागज के करकमलो द्वारा की गई। अण्ण लण्णशाली के वराज नगर शेठ डाह्या कमलशी के पगिवा मे आज भी शेठ प्रन्तगमलार्थ आदि विशाल कुटुम्ब विद्यमान है।

जब उना मे जगद् गुड्डे गिमाही मे अस्त हो गये थे तब भी औषध का भेवन नहीं किया। धन पर श्री मध ने मत्पात्रक करके कहा कि अगर आप औषधी नहीं लेगे तो हम लोग आजमे अन्न पानी त्याग कर देंगे। और स्नानपान भी माता भस्त्रे को नहीं देंगी। धर्म प्रकार अटल लज्जा मध की देण कर गुड्डेवने औषध भेवन करना स्वीकार किया।

जो दिन का निक है कि गोयरी मे भीयडी लाये थे गुड्डेव ने उनको उपयोग मे ली। थोड़ी देर के बाद जब उम लज्जा को भावूम पड़ती है कि भीयडी मे आग अधिक पड़ गया है दौड़ता हुआ विप्राश्रय मे आकर के कहता है

કિ ગુરૂદેવ આજ ગલતી હુઈ કિ ખીચડી મેં લુણ અધિક પડ ગયા । ઇસ લિયે જગદ્ ગુરૂદેવ કે નહીં વપરાના । પરંતુ જગદ્ ગુરૂદેવ તો પહુલે હી વાપર જૈઠ ગયે થે । ઇતની ખારી ખીચડી હોને પર ભી ગુરૂદેવને એક ભી શબ્દ શિષ્ય કે નહીં કહા । જીજ્ઞાસુ પર કિતના ગુરૂદેવ ને કટ્ટોલ કર રખા ? કહને કા તાત્પર્ય યહુ હૈ કિ રસ નીરસ જૈસા તૈસા મિલતા ઉસસે હી અપના નિર્વાહ કર લેતે થે । પરંતુ કિસીકો કહતે નહીં । ઇન પર શિષ્ય વર્ગ ખહુત ઘભરાયે કિ ગુરૂદેવ કી તખિયત્ અધિક ખિગડ જાયગી । ચિન્તા કરને લગે । તખ જગદ્ ગુરૂદેવ નેઆશ્વાસન ભરે શબ્દો મેં કહા કિ ચિન્તા ન કરે । મેરા સ્વાસ્થ્ય ઇનસે નહીં ખિગડેગા ઓર સુધરેગા ।

ઉત્તરોત્તર ગુરૂદેવ કા શરીર જીર્ણ શીર્ણ હોતા હુઆ દેખ કર શ્રી સંઘને શ્રી વિજયસેન સૂરિજી કે સૂચના લેજ દી કિ આપ જલ્દી પધારિયે । કયો કિ જગદ્ ગુરૂદેવ કા સ્વાસ્થ્ય દિનાનુદિન અધિક ખિગડા જા રહા હૈ ।

ઉસ સમય વિજયસેન સૂરિજી લાહોર સે વિહાર કર મહિમનગર મેં ઔમાસા કે ઉદ્દેશ સે આ રહે થે ઇતને મે. ઉન્ના કા પત્ર મિલા, પત્ર દ્વારા સમાચાર જાન કર મહિમનગર મેં આતુર્માસ ન કર અતિશીઘ્ર ચલતે હુએ પાટણ જા પહુચે કિ આતુર્માસ લાગુ હોગયા જિસસે આપ વિવશ હોકર વહીં જૈઠ ગયે. કિન્તુ આપકા મન ગુરૂ ભક્તિ મેં ચલા ગયા થા કેવલ યહાં પર શરીર માત્ર હી થા. અતએવ આપકે લિયે ચાર માસ નિકાલના ચાર યુગ સા હોગયા.

અળ ક્રમળ પર્થુષાતુ પર્વ આ ગયા મૂર્છિત કટપસૂત્ર
 મુનાને લગે ગુરુદેવ દી કૃપા મે પર્વ નિર્વિઘ્ન પૂર્વક નિકલ
 ગયા, સુવન્સગી કો પરસ્પર ખમત ખામણા ઠરડે વિનયસેન
 મૂર્છિત અમને પ્રિય ભક્તો કો પત્ર દેને લગે ત્રિમમે એક
 પત્ર અકળાર કે નામ મે લિખ કર શ્રાવક દાગ ભેન અપને
 ગુરુદેવ કો મુખ માતા એવ વન્દના કે લિયે એક મન્ડલી
 ભેન હી

ધર્મ મૂર્છિત કો પત્ર લેકર શ્રાવક અકળાર કે દગળાર
 મે પહુચ્યા ઉચ અમય અકળાર દી સવારી ધુમને કે લિયે
 જાણક નિકલ ગદી થી ઇમલિયે પત્ર ન દેકર સવારી દી પીઠે
 વડ બી ચલને લગા કુછ ફર જાને પર એક તલાળ મે મછ-
 લિયો દી શિકાર કરતા હુઆ એક મનુષ્ય કો અકળારને દેખતે
 હી ઉમે જુલા કર મીઠે મીઠે ગ્રખ્દો મે અમજાને લગા હે
 વન્મ ? તુમે મછલી આદિ શિકારો કો જહુત ગૌડ હું લેકિન
 નિષ્કાળ નિરપગાધી જીવ હિંસા મે અપની આત્મા કો તૃપ્તિ
 કરના મુનાન્નિજા નદી હે જીવ પ્રાણીમાત્ર મે અગ્રાન હે મુખ
 હુ ખ કો અનુભવ અળ પ્રાણિયો કો અપને હિંસા હી હુઆ
 કરના હે અન્નુ। યદિ ઇંસ જાન પર આન્યા નહી તે। તો
 નિરપગાધી આધાન્નુ જીવો દી હિંસા છોડ કર મેં દેવન્દ્ર
 મામ મે હી અપની લાજસા પૂર્તિ કિયા કર દક્ષની જાન
 પર્થુષાતુ કે પર્વ મે કિચી પ્રકાર દી જીવ હિંસા કરના અખન
 મના હે ચલ જાન જન જાદિ-દે કયા તુને નદી મુના હે ?

શિકારી મન હી મન એવને લગા દિ પ્રથમ તો મે

નિયમ ભંગ કા દંડી હું ઔર દૂસરા મધુર શબ્દો સે સમજા રહા હૈ ઈસ પર લી અગર મૈને શિકાર નહી છોડા તો મેરા જૈસા આત્મઘાતી કૌન હોગા ? જૈસા વિચાર કર ઉસને કહા કિ હે જહાંપના ? આપકે હુકમ કો ઉલંઘન કર મૈં કલંક કા પાત્ર બના હૂં આપને અપના શરીર મેરે ભોજન કે લિયે દેના આહા ઈતિસે તો મૈં મૃત પ્રાયઃ હો ગયા. વિશેષ આપસે ન બોલ કર આજ સે યહ પ્રતિજ્ઞા કરતા હૂં કિ મેરે જીવન મેં કદાપિ જીવ હિંસા નહીં કરૂંગા ઈસ પર બાદશાહ ધન્યવાદ દેકર આગે બઠ ગયે.

યહા કે સળ તૃત્તાન્ત દેખ સુન કર આયા હુઆ શ્રાવક ક્ષુબ્ધ હોકર રાજસવારી કે સાથ દરબાર મે આકર પત્ર નજરાને કર કહુને લગા હુજૂર ? યહ પત્ર વિજયસેન સૂરિજી ને ભેજા હૈ.

અકબર બાદશાહ પત્ર પઠ કર જગદ્ ગુરૂદેવ કી હાલત ખરાબ સમજ કર અસીમ ચિંતા સાગર મેં ડૂબે હુએ બહુત સમય તક મૌન રહુ ગયે ઔર જગદ્ ગુરૂદેવ કે દર્શનાર્થ જાને કે લિયે ભાવના કરને લગે.

ધંધર ઉન્ના નગર મે જગદ્ગુરૂ શ્રીમદ્વિજય હીર સૂરીશ્વજી મહારાજ અપના અન્ત સમય જાન કર ચૌરાસી લાખ જીવાયોનિયોં કે સાથ ક્ષમાપન કરતે હુએ ચાર શરણો (અરિહંત, સિદ્ધ, સાધુ ઔર કેવલી ભાષિત જો ધર્મ) કો સ્વીકાર કરકે અપને મંડલ કો એવં શ્રદ્ધાલુ શ્રાવકોં કો એકત્રિત કરકે અંતિમ ઉપદેશ દેને લગે.

हे श्रधातु मुनिगण ! ओव लज्जा श्राद्ध ? अण योडे
ही ममय मे मेरी मृत्यु होने वाली है इसमे मुझे चिन्ता
नही है क्योंकि भगण का लय नाश करने के लिये तीर्थ का
नैमे महुपुत्र्य ली ममय नही हुये कहा ली है कि-

तित्थयग गणु डारी सुरवधलो अकि केमवा रामा

म हुग्या हुय विडिण्डा का गणुण्डा धयग लोगाणा ॥ १ ॥

अण तीर्थ का गणुधर देवता अकवर्ती देशव गम अदि
मली धम प्रकार मृत्यु को प्राप्त हुये तण धतर लोगो का
तो कहुनाही क्या है ?

हे लव्यात्मन् ! आप लोगो को ली अपने अपने मयम
ही आराधना मे किसी प्रकार ही चिन्ता नही है यदि पट-
धर विजयमेन सरि मेरे स्थान पर मौजूद है धीर वीर
अमलीर वहु आचार्य तुम्हारे लैमे पडितो द्वाग मुज्य कर
मेवनीय है सर्वदा उनकी आज्ञा पालन करते हुये परस्पर
प्रेम लाव मे गहु का परमात्मा वीर के शासन ही उन्नति
करने मे कटिणद्व रहना इस पर साधु और श्रावक दोनों
ने तवास्तु कहुते हुये आपके वचनो को मादर स्वीकार किया.

धम प्रकार मण को भावधान करके पय पग्मेणी ही
माली, पूर्वक अनगन उगडे मोक्ष मुण को देने वाला नमस्कार
महु मन्त्र का ध्यान धरते हुये मन वचन और कथा के
पवित्र योगो मे आत्म निन्दा के साथ प्राणी मात्र मे मैत्री
लाव जटाते हुये जगद् गुड निणध नायक म १६पर
लाटपट गुडला ओकादशी गुडवार के दिन लव मम्भन्धी औदा-
गिक गरीर को छोड कर देव लोक विधाग गये ?

“ ગુરુદેવ કા ઔમાસા ”

પાટણ ૮ : ખમ્ભાત ૭ : અમદાવાદ ૬ : મિરોલી
 ૨ : સાંચોર ૨ : અભિરામળાદ ૧ : આગરા ૨ : ફતેહપુર
 શિકરી ૧ : કુણગિરિ ૧ : મહેસાણા ૧ : સોજતરા ૧ :
 આમોદ ૧ : કાવી ૧ : ગંધાર ૨ : રાધનપુર ૧ : દિલ્હી
 ૧ : લાહોર ૧ : મેડતા ૧ : જલોર ૧ : સ્તમ્ભ તીર્થ ૧ :
 મગશુદાળાદ ૧ : ઇલાહાબાદ ૧ : મથુરા ૧ : માલપુરા ૧ :
 નાગોર ૧ : સૂરત ૧ : આખૂ ૧ : ફલોધી ૧ : રાણકપુર
 ૧ : નાડલાઈ ૧ : ધોરસદ ૧ : પાલીતાણા ૧ : ઉનાદીવ
 ૧ : દુસરે ઔમાસે મેં ભાદરવા શુદ્ધ ૧૧ કે સ્વર્ગવાસી હુએ ।

જગદ્ ગુરુદેવ કે જીવન મેં ઉપરોક્ત ગાંવોં મેં
 ઔમાસા હુએ ઔસા હીર સૂરિ રાસ દ્વારા યહાં ઉદ્ધૃત ક્રિયા
 હૈ પરંતુ ઇસ મેં અનુક્રમ સે નહીં હૈ । જૈસે થા વૈસા હી
 મૈને લિખા હૈ અતઃ પાઠક ? દુસરા વિચાર ન કરે ।

આપકે સમીપસ્થ શિષ્ય મન્ડલ ઔર શ્રાવક આદિ
 મૂર્ચ્છામય હોકર ફૂટફૂટકર રોને લગે. કુછ દેર કે બાદ ગુરુ
 વચનામૃત કી સ્મરણ કર ધીરતા ધારણ કરતે હુએ શ્રાવક
 ગણ સંગઠિત હોકર મૃત શરીર કે ચંદનાદિ અનેક પ્રકાર
 કે મુગંધિત દ્રવ્યોં સે વિલેપન કર એક સુસુન્દર વિશાલા
 નામક શિખિકા મેં ઝેઠા કર અગ્નિ સંસ્કાર ભૂમિ પર લે
 જાકર કે ચન્દન શ્રીફલ ઔર ગો ઘૃત સે દાહ ક્રિયા કરને
 લગે. સ્મશાન ભૂમિ સે લોટ કરકે સ્નાનોત્તર ઉપાશ્રય આકર
 શાન્તિ કા પાઠ શ્રવણ પૂર્વક અપને અપને ઘર ચલે લગે.

તદનન્તર મળ વાપિસ ઈકઠું હોકર શાસન નાયક કે
સ્વર્ગ ગમન કા મમાચાર પત્ર તથા મદેશ દ્વારા ગામો ગામ
મેળે એવ વિજયસેન સ્મિલિતે ડે પામ 'પાટણ નગર મે
દુષ્પ્રદ મમાચાર પદુચા વે પત્ર પઢને લગે તો ઉનકા' એવ
અનુયાયિયો કા હૃદય કમ્પાયમાન હોકર શોક સાગર મે ડૂબ
ગયા શોકાતુર પદ્ધર મેન સ્મિલિત મળેદ ગદ ગદ વાણી મે
બોલને લગે—

હે ગુરુદેવ ? મુઝે વિના દર્શન દિયે હી આપ કહા
પધાર ગયે ? આપ મેઝે મુકુટાલકાર થે દયા સાગર કી મેવા
નિમિત્ત હી લાહોર સે ચલા થા કિન્તુ અભાગ્ય વશ દર્શન
ન પા ચકા આપને મેરે લિયે ચોડા મા લી વિલમ્બ નહી
ડિયા મેઝે મન કી ખાત મન હી ગહુ ગધ હે મેરે ભગવાન ?
આપ નેમે મુત્રધાર ડે બિના હમ લોગ કિસ આધાર પર
ખડે ગહેગે ? અપની આત્મ કયા કિમે ગુનાઉગા ? કિસકો
ગુરુદેવ ચણ્ડ મે પુકાડગા ? કિમકી આજ્ઞા માલા પહનૂગા,
હે પ્રભો ? અળ આપ નેમે દિવાડ઼ ડે વિના મેઝે હૃદય ગગન
મન્ડલ મે કૌન ચમડેગા ? ઔઁ અકબર નેમે ટોર હૃદય
કો કૌન પિધલાવેગા ? ગુરુદેવ ડે વિના કૌન ઉપદેશામૃત કી
વપા કહેગા ? ઈમ ભાગ્ન ડે પ્રાપ્તિયો કો દુગચાર મે કૌન
બચાવેગા અળ પ્રતિપક્ષિયો કી માયા ગદ્ગમી કૌન તિલાન્તરી
હેગા ? અદિન્ના ફેરી કી પુન કૌન કહેગા હે ગુરો ? આજ
આપડે પગેગ મિધાર જાને મે ધીગ્તા કા કૌન આધાર
હોગા ? વિનય કા કૌન ગરુ હોગા ? મન્ય આજ મચમુચ
મગ ગયા કડળા બિચારી અળ કિનકી ચરુ મે જાયગી ?

शान्ति को कौन धारण कर सकेगा. क्षमा गिचारी टूट टूट कर रोरही है. संयम का साथी कौन बनेगा ? हे शासन शिरोमणु ? आप अमर अजर होगये क्यों कि असंख्य लुवों की रक्षा के साथ पुण्य तीर्थ और नजिया आदि के कर मोचन करवाया है आपकी अमर कीर्तिलता जण तक सूर्य चन्द्र है तब तक बनी रहेगी अतएव सविनय प्रार्थना है कि जे लख लुव आपको सन्ध्ये हृदय से पुकारे उनके लिये मनोवांछित इल की पूर्ति करते रहे.

धंवर अकबर के पास में ली जगद्गुरु के देहावसान का पत्र आ पहुँचा. पत्र पढते ही अत्यन्त दुःखमय होकर सारे राज्य में उड़ताल की उद्घोषण करवा दी और अपने दरबार में नाच गान आदि सण बन्द करवा दिया. और अग्नि संस्कार के लिये औरासी वीधा जमीन लेट कर सन्धी श्रद्धान्जलि अकबर ने दी ।

जिस रात्री में हीरसूरिण स्वर्गवासी हुये उसी रात्री की चौथी प्रहर में अकबर को स्वप्न में साधु वेष में ही दर्शन होते है. क्योंकि पहले अकबर से मुलाकात के समय वचन दिया था कि मैं देवलोक में जाऊँगा तो अवश्य तुम से मिलूँगा. स्वप्न में अकबर को कहते है कि मैं सुधर्मा नामक देवलोक में पार्श्वनामक विमान में गया हूँ । अकबर उस स्वप्न की सूचना राजसभा में करता है. और भुशी-यादी मानता है ।

हीरसूरिण का अन्तिम अग्नि संस्कार जहाँ किया

बहुत पग उम्मी गत्री मे देवता अपूर्व देव सम्मानधी नाटक
करोते है उन की ध्वनि नगर मे पहुँचती है। नगर के
हुन्तरे लोग ध्वनि के अनुसार दौतुक देणने जाते है तो
वास्तविक रूप मे नाटक देण अपने घर लौटते है, इस नाटक
की भात आरे दिशाओ मे पवनवेगवत् फैल गध और उस
दिन से उस स्थान की महत्ता और अधिक बढ़ गध।

जिस गत्री मे नाटक हुआ उसी गत्री के प्रथम प्रहल
मे ४ ब्राह्मण नगर के बाहर तलाव की तट पर जाय कर
रहे थे उन समय आकाश मे देवताओ के परम्परा जात-
थीत करते हुये जाते देण कान लगा कर सुनने लगे। जल्दी
अबो जल्दी अबो श्री हिरसूगि का मुण देणने के लिये
जल्दी अबो। धर्म तन्त्र की जाते करते हुये जा रहे थे।
ब्राह्मणोंने इस घटना के सारे गाव मे कहु सुनाय, और
धर्म मे ली लोग नाटक देण आये थे। लोगो मे दुर्घटा
पागवार न रहा।

अग्नि सन्कार की जगह पर रहा हुआ जाज आम
ली उस गत्री मे कलीभूत हो गया मण लोगोंने आमका
इल भाया और अकण्ड के पास ली आम लेने। बिना
शतु के आम इल पाक जादशाह असीम दुर्घ मे दूण
गया। और उन आम की डेरिये अकण्ड के अलावा ली
उन उन देशो मे लेल गध जहा कि गुरुदेव ने पवित्र
अणु कमल गये थे। गुरुदेव तो स्वर्ग मे जा बैठे परन्तु
कीर्तिलता पृथ्वीतल पर विशेष रूप मे फैल गध।

अग्नि सन्कार की जमीन पर मेघ नामक पारिण ने

લાડકી નામક અપની ભાર્યા કે નામ સે “ લાડકી સ્ત્રી ” મુન્દર મનોહર એવં વિશાલ બનાકર ગુરુદેવ કે ચરણ પાદુકા સ્થાપન કિયે । ઉન પાદુકા કી પૂજા ભક્તિ એવં દર્શન વંદન કરને કે લિયે હુબરોં નરનારી આને લગે । ઉસ દિન સે લગા કર આજ દિન પર્યન્ત દર્શનાર્થ આતે જાતે હૈ । ચહુ સખ ગુરુદેવ કે નિર્મલ ચારિત્ર કા પ્રભાવ હૈ । અગર આજ ભી પરિણામ શુદ્ધિ સે નિરતિ ચાર પૂર્વક ચારિત્ર પાલન કિયા જાય તો દેવલોક સુનિશ્ચિત હી હૈ ।

વિશેષ આખુ પાટણ સ્તમ્ભતીર્થ રાજનગર અમદાવાદ સૂરત હૈદરાબાદ આગરા મહુઆ માલપુર પતન સાંગાનેર જયપુર આદિ શહેરોં મેં હીર વિહાર (હીર મંદિર) દેખા જાતા હૈ. ઇસ મન્દિર મેં પ્રતિષ્ઠિત શાસન સમ્રાટ કી અમલકારિક પ્રતિમાકી શ્રદ્ધાપૂર્વક પૂજા ભક્તિ કરને વાલો કા દુઃખ દારિદ્ર દૂર હો જાતે હૈ ઓર વહુ પુરૂષ લક્ષ્મી માત્ર એવં વિજયી બન જાતે હૈ.

વિજયસેન સૂરિજી સાધુ મન્ડલ ઓર શ્રાવક સમુદાય કી ઉદ્ધાસીનતા દેખકર અમીટ શોક કો અગત્યા મિટાતે હુએ ભવ્ય જીવેં કો આશ્વાસન દેને લગે. આતુર્માસ પૂર્ણ હોતે હી શાસન કા સારા ભાર અપને સ્કંધો પર વહન કરતે હુએ ભાગ્યશાલિયોં કો ધર્મોપદેશ દેતે હુએ ભૂમન્ડલ કો પાવન કરને લગે.

ત્રિય પાઠક ?

વિશ્વોપકારી શાસન ચૂડામણિ સૂરિ પૂહ્ગવ જગદ્ ગુરુ દેવ જૈસે મહાપુરૂષ આજ દિન તક સંસાર મેં હોતે તો ન

માલૂમ કિતના ઉપકાર કર્તે યહ અનિર્વચનીય હૈ અત મે સવિનય યહી પ્રાર્થના હૈ કિ છિદ્રાન્વેષણુ ડો પરિત્યાગ કરતે હુએ ગુણૈકપદ્મ પાતી હોકર મહાવીર સ્વામી કે પરમ્પરા-ગત વિજય હીરસૂગિજી આદિ મહાપુરૂષો સે ઉપદિષ્ટ આત્મ વચન પર અટલ વિશ્વાસ રખ કર અપની આત્મા કો જ્ઞાન જ્યોતિ મે લયલીન કરતે હુએ અવશ્ય આત્મ કલ્યાણુ કરે । હુમે શોચના આહિયે કે જખ યવન જાતિ અકબર ભી હીર વચનામૃત પાન કરકે સદૈવ કે લિયે અમર સા બન ગયા તો હુમમે કયા અલભ્ય હૈ ? હુમ સ્વય પૂર્વ ઉપાન્નિત કર્મો સે પૂત હૈ એવ ઉચ્ચ શિખર કી સીટી પર આરૂઠ હૈ

મૈ આગા રખતા હૂં કિ વર્તમાન સ્વતન્ત્ર ભારત કે અનુસાર આધુનિક ઉપદેશક આગાર્ય એવ શિક્ષક આદિ ભી મમત્વપના કો મિટા કર અહિંસોપાસક જગત્ ગુરૂદેવ કા અનુકરણ કરતે હુએ ભેદ ભાવ કો ભી અલગલ મિટાતે હુએ વાસ્તવિક ઉન્નતિ કે શિખર પર ચઢેગે । અન્યથા ભારત કી ઉન્નતિ કે બળથ અપની આત્મા કી ભી ઉન્નતિ આકાશ કુસુમ કે જૈસી પરમ અસમ્ભવ હોગી । ઇષ્ટદેવ હુમે સદ્બુદ્ધિ પ્રદાન કરે તાકિ હુમ અનુપમ સુખ પ્રાપ્ત કર સકે । હૈં શાન્તિ ? ? ?

શ્રીહિમાચલાન્તેવાસિ—

મુમુક્ષુ ભવ્યાનંદ વિજય—(વ્યાકરણુ માહિત્યરત્ન.)

॥ वन्दे श्री હીર જગદ્ગુરુમ્ ॥

સુનિરાજ શ્રી દર્શન વિજયજી (ત્રિપુટી) કૃત

જગદ્ ગુરુ શાસન સમ્રાટ અકબર પ્રતિષ્ઠાધક—

શ્રી મહાવિજય હીરસૂરીશ્વરજી કી બડી પૂજા

પ્રથમ જલ પૂજા

—: દોહા :—

જય જય સુમતિ જિણુંદજી, જય :સુપાર્થ જિણુંદ ।
જય જય આદીશ્વર પ્રભો, જય જય પાર્થજિણુંદ । ૧ ।
જય સૂરિ વાગ્ધક મુનિ, જિન શાસન શણુગાર ।
જય ગુરુ હીર સૂરીશ્વર, યુગ પ્રધાન અવતાર । ૨ ।
જય આરિત્ર વિજય ગુરુ, ચરણમે શીષ નમાય ।
જગ ગુરુ કી પૂજા રચું, સળ હી કેા સુખદાય । ૩ ।

(ઢાળ ૧)

(તર્જ આઓ આદીશ્વર બાબા, ગ્રહો ઈશ્તિ રસદાન)

આવો આવો ઓ ખ્યારે સજ્જન, કરો ગુરુ ગુણ ગાન ॥ ટેક ॥
મહાવીર કે પાટ પરમ્પર, હુએ શ્રી યુગ પ્રધાન ।
વચન સિદ્ધ ઔર ઉચ તપસ્વી, જગઅન્દ્ર સૂરિનાણુ આવો । ૧ ।
જિનકે ચરણમે શિષ ઝુકાવે, મેદ પાટ કા રાણુ ।
તપા તપા કહુકે બુલાવે, જૈત્રસિંહ બલવાન । ૨ ।
શ્રી દેવેન્દ્ર સૂરીશ્વર ત્યાગી, દેવ પૂજ્ય શ્રુતવાન ।
કર્મ ગ્રન્થ આદિ શાસ્ત્રોં કા, ક્રિયા જિનને નિરમાણુ । ૩ ।
દાદા સાહેબ ધર્મ ઘોષ સૂરિ, ત્યાગી યુગ પ્રધાન ।
મહામંત્ર વાદી વ પ્રભાવિક, હુએ ધર્મ કે પ્રાણુ । ૪ ।
દેવપત્તન મેં મંત્ર પદોં સે, સાગર રત્ન પ્રધાન ।
ગુરુ કે ચરણોં મે ઉચ્છાલે, રત્ન ઢેર કેા આન । ૫ ।

નિર્ધન પેથડ જિનકી કૃપામે, બને બડા દિવાન ।
 ગામન કા ઝડા કહુગવે, ગુરુ કૃપા બલવાન । ૬ ।
 જિનકે વચન મે ચક્ષ કપદી, છોડે માસ બલિદાન ।
 સેવક હોકર શત્રુજ્ય પર, પાવે અપના સ્થાન । ૭ ।
 જોગણિયો ને કારમણ કીના, ચહા મુનિયો કા પ્રાણ ।
 ઉનકો પાટે પર ચિપટા કર, દિયા ગુરુને જ્ઞાન । ૮ ।
 ગુરુકે કઠ કો મત્ર મે બાધા, યુ લી ઉનમે વાણ ।
 તપગચ્છ ડો ઉપદ્રવ નહી કરના, સ્થલિત કર અજ્ઞાન । ૯ ।
 એક યોગી ચૂહે કે ઠાગ, કરે ગચ્છ ડો પરેશાન ।
 ઉમડે ઉપદ્રવ ડો હટાયા, પાયા બહુ સન્માન । ૧૦ ।
 રાત મે ગુરુકા પાટ ઉઠાવે, ગોધરા શાકિની જાણ ।
 ઉનમે ભી તબ મુનિ રક્ષાકા, લીના વચન પ્રમાણ । ૧૧ ।
 સાપ કાટતે કહા સઘ મે, અપના ભવિધ્ય જ્ઞાન ।
 અધને ભી વહુ જડી લગાઈ, હુએ ગુરુ માવધાન । ૧૨ ।
 ભગ્ન શ્રહુકી અવધિ હોતે, શાસન કે મુલતાન ।
 આનદ વિમલ ગુરુ જિન્હો કો, નમે ગજ સુર ત્રાણ । ૧૩ ।
 કિયોદ્ધાગમે મુનિ પથ કો, ઉદ્ધરે યુગ પ્રધાન ।
 જ્ઞાન કૃપામે દુર હટાવે, કુમતિ કા ઉજાણ ॥ આ ॥ ૧૪ ।
 જોમલમેર મેવાત મોરળી, વીરમગામ મેદાન ।
 સત્ય ધર્મકા ઝડા ગાડા, દિન દિન બઢતે જ્ઞાન । આ । ૧૫ ।
 મણિલદ્ર મેવા કરે જિનકી, વિજ્ય દાન ગુરુ માન ।
 ઉનકે પટ પ્રભાવકિ સરિ, હીર હીરાકી ખાણ । આ । ૧૬ ।

ધન ગુરૂઓં કી કરે આશાતના, વહ જગમેં હૈવાન ।
લકિત નીર સે ચરણોં પૂજે, ચારિત્ર દર્શન જ્ઞાન । આ । ૧૭ ।

કાવ્યમ્ (વસંત તિલકા)

હિંસાદિ દુષણ વિનાશ યુગ પ્રધાન,
શ્રીમદ્ જગદ્ ગુરુ સુહીર મુનીશ્વરાણામ્,
ઉત્પત્તિ મૃત્યુ ભવ દુઃખ નિવારણાય,
ભકત્યા પ્રણમ્ય વિમલં ચરણં ચજેડહં ॥ ૧ ॥

મંત્ર

ૐ શ્રી સકલ સૂરિ પૂરંદર જગદ્ ગુરુ ભદ્રારક શ્રી હીર
વિજય સૂરિ ચરણેભ્યો જલં સમર્પયામિ સ્વાહા ॥ ૧ ॥

દ્વિતીય ચંદન પૂજા

દોહા,

વિજયદાન સૂરિ વિચરતે આયે પાટણપૂર ।
ઉપદેશસે ભવિ જીવકો, માર્ગ જતાવે ધૂર ॥ ૧ ॥
ગુરુવર કી સેવા કરે, માણિલદ્ર મહાવીર ।
કરે સમૃદ્ધિ ગચ્છ મેં, કાટે સંઘ કી પીર ॥ ૨ ॥
ઇસ સમય ગુરુ દેવકો, હુઆ શિષ્ય કા લાલ ।
તપગચ્છ મેં પ્રતિદિન જઠે, ધર્મલાલ ધનલાલ ॥ ૩ ॥

(ઢાલ ૨)

(તર્જ ધન ધન વો જગમેં નરનાર)

ધન ધન વો જગમેં નરનાર, જો ગુરુદેવ કે ગુણકો ગાવે । ટેક ।

પાલનપુર ભૂમિસાર, ઓસવાલ વંશ ઉદાર ।

મહાજન કે ઘર શ્રીકાર, પ્રહ્લાદન પાસ કી પૂજા રચાવે । ૧ ।

ધન શેઠજી કુરાશાહ, નાથી દેવી શુભ ચાહ ।
 ત્રણે જૈન ધર્મકી રાહ, ધર્મ કે મર્મકો દિલમે ઠાવે । ૨ ।
 સવત્ પન્દ્રહમે માન, તિર્યાગી મિગસર જાણુ ।
 હીરજીકા જન્મ પ્રણામ, શાન ચૌકત જો કુલકી બઢાવે । ૩ ।
 શિશુ વયમે હીર સપૂત, પરતિખ જ્યુ શાગ્દ પૂત ।
 બલ બુદ્ધિ મે અદ્ભૂત, રાન ક્ષય ઉપશમ કે હી પ્રભાવે । ૪ ।
 પડિછમણા પ્રકરણુ ઢાલ, યોગ શાસ્ત્ર વ ઉપદેશ માલ
 પચન્ના ચાર રસાલ, પઢે ગુરુ કે લી દિલકો હુભાવે । ૫ ।
 હીરજી પાટણુ મે આય, નમે દાન સૂરિ કે પાય ।
 સુને વાણિ હર્ષ બઢાય, પાકે દિલ સયમ રગ જમાવે । ૬ ।
 પન્દ્રહમે છયાણુ કી માલ, લે દીક્ષા હીર સુકુમાલ ।
 બને હીર હર્ષ મુનિ બાલ ન્યાય આગમ કા જાન બઢાવે । ૭ ।
 મવત સોલમે સાત, પન્થાસ હુએ વિખ્યાત ।
 હુએ વાચક સવત આઠ, પાટ સૂરિકી દશમે પાવે । ૮ ।
 હુએ પૂજ્ય સૂરીશ્વર હીર, નમે સુખા રાજ વજીર ।
 અન્દન અર્ચિત ગભીર, ધીર ચારિત્ર સુદર્શન ગાવે । ૯ ।
 કાવ્યમ્-હિ સાદિ.

મત્ર ॐ શ્રી૦ અન્દન સમર્થયામિ આહા ॥ ૨ ॥

તૃતીય પુષ્પ પૂજા

— દોહા —

હીર હર્ષ હુએ સૂરિ, હુઆ ઘર ઘર આનંદ ।
 ચાસન કી ચોલા બઢી યથ કૈલા ગુણ કદ ॥ ૧ ॥

(હાળ ૩)

(તર્જ-કદમોં કી ઝયા મેં, પ્રભુ કે પેર પ્રજના)

હીર સૂરીશ્વરજી, ગુરૂ કે ગુણ ગાઈએ ॥ ટેક. ॥

હીર મુનીશ્વર; હીર સૂરીશ્વર, । અકલ મહીમા રે
લકિત સે ફલ પાઈએ ॥ હીર ॥ ૧ ॥

ફતેહપુર મેં ઉપકેશ ઘરમેં । હૈ તપ લકિત રે
તપસે હી મુખ પાઈએ ॥ હીર ॥ ૨ ॥

સતી શિરોમણિ સદ્ગુણિ રમણી । શ્રાવિકા ચમ્પા રે
છે માસી તપ ઠાઈએ ॥ હીર ॥ ૩ ॥

દેવ કૃપા સે ગુરૂ કૃપા સે । તપ ગુણ બઢતે રે
કૃપા કો વારી જાઈએ ॥ હીર ॥ ૪ ॥

હુઈ તપસ્યા મોક્ષ સમસ્યા । આનંદ હેતુ રે
ઉચ્છવ રંગ આહિયે ॥ હીર ॥ ૫ ॥

તપ કી સવારી જૂલૂસ ભરી । બાજિંત્ર બાજે રે
જય નારે ભી મિલાઈએ ॥ હીર ॥ ૬ ॥

અકબર બોલે લોક હૈ લોકે । ઝુઠી તપસ્યા રે
ચમ્પા કો કહે આઈએ ॥ હીર ॥ ૭ ॥

પૂછે ચમ્પા સે કિન કી કૃપા સે । રૌબ મનાયે રે
સમ્યા હી બતલાઈએ ॥ હીર ॥ ૮ ॥

પ્રાર્થ પ્રભુ કી હીર ગુરૂ કી । ચમ્પા સુનાવે રે
કૃપાકા ફલ પાઈએ ॥ હીર ॥ ૯ ॥

કૃપાલુ નામી હીરજી સ્વામી । ઠાના શાહીને રે
 ઇનસે હી મિલના ચાહિયે ॥ હીર ॥ ૧૦ ॥

ગુરૂ ચરનમે લક્ષિત સુમન હૈ । ચારિત્ર દર્શન રે
 કર્મો કા ગઢ ઢાઈયે ॥ હીર ॥ ૧૧ ॥

કાવ્યમ્-હિ સાદિ.

મત્ર ॐ શ્રી૦ પુષ્પાણિ મમર્ષયામિ સ્વાહા ॥ ૩ ॥

અતુર્થ ધુપ પૂજા

— ઢાહા —

અકબર દિલમે ચિંતવે, ભારત કા સુલતાન ।
 ખુલાઈ ગુરુ હીરજી, જૈનો કા સુલતાન ॥ ૧ ॥

યાનસિંહ ઓસવાલ કો, બોલે અકબર શાહ ।
 ખુલાવો ગુરૂ હીર કો, સુધરે જીવન રાહ ॥ ૨ ॥

યાનસિંહ કહે જહાપનાહ દૂર હી હૈ ગુરૂરાજ ।
 અકબર કહે પગલી ઉન્હે ખુલાવો મય માજ ॥ ૩ ॥

(ઢાળ ૪)

(તર્જ-શહીદો કે ખુન કા અસર દેખ લેના)

હીરસૂઝિ કો ખુલાના પડેગા,
 હુમ કો ભી દર્શન દિલાના પડેગા ॥

ધન ગુર્જર હૈ એમે ગુરુ મે,
 વહા મે ગુરુ કો ખુલાના પડેગા ॥ હીર ॥ ૧ ॥

રા ન રાણી દર્શન પાવે,
 ઉનકા હી દર્શન દિલાના પડેગા ॥ હીર ॥ ૨ ॥

નામ નાપસે દુઃખ વિહારિ,

ઐસે ફરીર કો ચહાં લાના પડેગા ॥ હીર ॥ ૩ ॥

વહીં સે સહારા દેવે ચમ્પા કો,

ઉચ ઓલિયા સે મિલના પડેગા ॥ હીર ॥ ૪ ॥

ઘર દુનિયા કો દિલ સે છોડે,

ખુદા કો ગન્દા ગતાના પડેગા ॥ હીર ॥ ૫ ॥

સખ જીવેં કી રક્ષા ગ્રાહે,

ચહી કૃપારસ પિલાના પડેગા ॥ હીર ॥ ૬ ॥

ત્યાગી ધ્યાની પહિંડત જ્ઞાની,

ઉન્હોં કો ઉપદેશ સુનાના પડેગા ॥ હીર ॥ ૭ ॥

સખ મજહુળ સે વાકિફ સાહિબ,

ઉનકા લી મજહુળ સુનાના પડેગા ॥ હીર ॥ ૮ ॥

તેરા ગુરૂ હૈ મેરા ગુરૂ હૈ,

ઠેકા લી હો તો તુડાના પડેગા ॥ હીર ॥ ૯ ॥

શાહ અકબર ચેં ભાવ ગતાવે,

હીરે કો પાક ખીલાના પડેગા ॥ હીર ॥ ૧૦ ॥

ચારિત્ર દર્શન ગુરૂ ચરણ મેં,

ધ્યાન કો ધૂપ જમાના પડેગા ॥ હીર ॥ ૧૧ ॥

કાવ્યમૂ-હિંસાદિં

મંત્ર-હૈં શ્રીં ધુપં સમર્પયામિ સ્વાહા ॥ ૪ ॥

પંચમ દીપક પૂજા

— દોહા —

અળ અકબર ગુજગત મે, લેજે મોટી કમાલ ।

બોલાવે ગુર હીર કે, ફતેહપુર ખુશહાલ ॥ ૧ ॥

અવત માલમે ચાલિસા, આયે શ્રી ગુર હીર ।

બને ગુર ઉપદેશ સે, ધર્મી અકબર મીર ॥ ૨ ॥

(હાલ ૫)

(તર્જ-ઘડી ધન્ય આજ કી મળ કે, મુળાગક હો ૨)

ઇસી દુનિયા મે હૈ રોશન, “જગદ્ગુર” નામ તુમ્હાગ । ટેર ।

કઈ કે દીની જિન દીક્ષા, કઈ કે જ્ઞાન કી બીક્ષા ।

કઈ કે નીતિ કી શિક્ષા, કઈ કા કીના ઉદ્ધારા ॥ ઇમી ॥૧॥

બ્રુકાપતિ મેઘજી સ્વામી, અદ્વાઈત શિષ્ય મહુગામી ।

સગિ ચેલા બને નામી, કરે ભવન કા મુધાગ ॥ ઇમી ॥૨॥

કીડી કા ખ્યાલ દિલવાયા, અળ કા ઇશ્વર બતલાયા ।

મુનિ કા માર્ગ મમજાયા, સગય મુલતાન કા ટાગ ॥ ઇમી ॥૩॥

શાહી મન્માન તો પાયા, પુસ્તક લડાર લી પાયા ।

બડા આશ્રા મે ખુલવાયા, અકબર નામ મે આગ ॥ ઇમી ॥૪॥

તપગચ્છ દ્વેષ દિલધારા, કલ્યાણ ખટયાગ ।

ઉમી કા ગર્વ ઉતાગ, મળી કે દુખ કે ટાગ ॥ ઇમી ॥૫॥

હતેપુર, આગરા, મથુરા, ગોવિંદપુર, લાલ, માલપુર ।

ભુવન પ્રભુ કે બને મનૂરા, મોગલ કે ગન્ય મે આગ ॥ ઇમી ॥૬॥

કરે દોઈ ગુર પૂજન, દીયે હાવી હરે ઉલ્લસન ।

કરે વચ્ચાદિ મે લુછન, યતિમ યાચક કા દિલ દાગ ॥ ઇમી ॥૭॥

તીરથ કા ટેકસ હુટવાયા, જગ્યા કર ભી મિટવાયા ।
 શત્રુજય તીર્થ ફિર પાયા, ગુરૂ આધિન બને સારા ॥ ઇસી ॥૮॥
 અકબ્બર ને સમજ લીના, બડા ફરમાન લિખ દીના ।
 હુકમ સાલના છે મહિના, યહી ઉપકાર તુમહારા ॥ ઇસી ॥૯॥
 જગત પર કીના ઉપકારા, જગદ્ગુરૂ આપ હૈ ખ્યારા ।
 અકબરને થૂં ઉચ્ચારા, દિયા વિરૂદ્ધ જયકારા ॥ ઇસી ॥૧૦॥
 ગુરૂ ઉપદેશ કો પીકર, અકબ્બર કા હુકમ લેકર ।
 જિતા શાહજી બને મુનિવર, બના શાહિ યતિ ખ્યારા ॥ ઇસી ॥૧૧॥
 નમે સુલ્તાન આજમખાન, સિરોહી દેવડા સુલ્તાન ।
 નમે પ્રતાપ ટેક પ્રધાન, ગુણે કા હૈ નહીં પારા ॥ ઇસી ॥૧૨॥
 મુગલ સમ્રાટ હરબારા, ખુલા ગુરૂ મેં ગુરૂ દ્વારા ।
 પીછે જિનચન્દ્રસિંહ ખ્યારા, ગયે સેનાદિ ગુરૂ સારા ॥ ઇસી ॥૧૩॥
 ગુરૂ ચારિત્ર સીતારા, વિમલ દર્શક કા આધારા ।
 બિના ગુરૂ કોઈ નહીં ચારા, ગુરૂ દીપક સે ઉજિયારા ॥ ઇસી ॥૧૪॥

કાવ્યમ્-હિંસાદિ.

મંત્ર ॐ શ્રી૦ દિપકં સમર્પયામિ સ્વાહા ॥ ૫ ॥

૫૭ી અક્ષત પૂજા

—: દોહા :—

જગદ્ ગુરૂ કરે જગત મેં, બ્રાતૃ પ્રેમ પ્રચાર ।
 અહિંસા કે ઉપદેશ સે, અહિંસક બને નરનાર ॥ ૧ ॥

(ઢાલ ૬)

અહિંસા કા ડંકા આલમ મેં, શ્રી જગદ્ ગુરૂને બજવાયા ।
 મહાવીર કા ઝંડા ભારત મેં, શ્રી હીરસૂરિ ને ફહરાયા ॥ ૨ ॥

મયરાની રોહ નગર સ્વામી, શિકાર કો છોડે સુખ કામી ।
 સુલતાન સિરોહી કા નામી ઉનકા હિસાદિ છુટવાયા ।૧।
 અકબર સુળહ મે ખાતા થા, મવા મેઝ કલેવા આતા થા ।
 ચિડિયો કી જીભ મગાતા થા, ઉમ મે ઉનકા દિલ હટવાયા ।૨।
 કઈ પશુ પક્ષીકો મારા થા, ઔઁ કઈ પર જુદમ શુભગ થા ।
 અકબર કા ચહુ નિત્ય આગ થા, ઉમકે લિયે માફી મગવાયા ।૩।
 પિંજર મે પક્ષી છુડવાયે, કઈ કેદી કો બી છુડવાયે ।
 કઈ ગૈર ઇન્આફ કો હટવાયે, કઈયો કા જીવન સુલજાયા ।૪।
 કાલા કાનુન થા જાજિયા કર, જનતા કો સતાવે દુખ દેકર ।
 અકબરકો મજહુબ મમજા કર, જાજિયા કર પાપ કો ધુલવાયા ।૫।
 પર્યાવણુ બાગહુ દિન ખ્યારે, કિમી જીવકો કોઈ ભી નહી મારે ।
 અકબર યુ આજ્ઞા પુકારે, ફગમાન પત્ર શુરને પાયા ।૬।
 મકાન્તિ કે રવિકે દિન મે, નવગેજ મામ ઇફકે દિનમે ।
 મુશિયાનમિહિર કે સળદિન મે, જીવઘાત શાહીને રુકવાયા ।૭।
 ફિર જન્મ માસ અપના માગ, જીવઘાત યુ છે મહિના ટાગ ।
 આગિત્ર સુદર્શન લય હારા, શુર ચરણ મે અક્ષત પદ પાયા ।૮।

કાવ્યમૃ-હિ માદિ૦

મત્ર ૐ શ્રી૦ અક્ષતાન્ મમર્ષયામિ સ્વાહા ॥ ૬ ॥

સપ્તમી નૈવેદ્ય પૂજા

— દોહા —

જગદ્ શુરને જીવન મે, કીના તપ શ્રી કાર ।
 તેલે જેલે મૈકરો, વ્રત ભી ચાર હબ્તર ॥૧॥

અકબર સે પાકર જમીન, લાડકી કરે વહાં સ્તૂપ ।
 જો પરતિખ પરચા પૂરે, નમે દેવ નર ભૂપ ॥ ૩ ॥
 આખૂ પાટણ સ્થાનના, રાજનગર જયકાર ।
 સૂરત હૈદ્રાબાદ મેં, બને શ્રી હીર વિહાર ॥ ૪ ॥
 આગરા મહુવા માલપુર, પટણા સાંગાનેર ।
 નમું પ્રતિમા સ્તૂપ પાહુકા, જયપુર આદિ શહેર ॥ ૫ ॥

(ઢાલ ૮)

(તર્જ-સરોદા કહાં ભૂલ આયે.)

આવો ભાઈ આવો, ગુરૂ કે ગુણ ગાઓ ॥ ટેર ॥
 દેવી કહે દેવેન્દ્ર સૂરિ કે ચરણ કમલ મેં જાઓ ।
 બઢતી ઉનકે ગચ્છ કી હોગી, કુપથ મેં મત જાઓ ॥ ગુ. ૧ ॥
 પદ્માવતી કહે તિલક સૂરિ કે, શિષ્ય કો સ્તોત્ર પઢાઓ ।
 પ્રતિદિન તપગછ બઢતા રહેગા, પ્રભસૂરિ? મત ઘબરાઓ ૨
 મણિભદ્ર કહે દાન સૂરિ કો, વિજય દાન વરસાવો ।
 કુશલ કરૂંગા વિજય તપા કા, વિજય ધ્વજ ફરકાવો ॥ ગુ. ૨ ॥
 એસે ગચ્છ મેં જગદ ગુરૂ, શ્રી હીર સૂરિ કો ગાવો ।
 વર્ષ ઇંછીસ હજાર ચલેગા, વીર શાસન મન લાવો ॥ ગુ. ૪ ॥
 દેશ પ્રદેશોં મેં કયોં હોડો, ગુરૂ ચરણોં મેં જાવો ।
 સંગ્રામ સોની પેથડ સમ હી, લક્ષ્મી ઇન્જત પાવો ॥ ગુ. ૫ ॥
 જગદ ગુરૂ કે ચરણ કમલ મેં, ફલ પૂજ ફલ પાવો ।
 ચારિત્ર દર્શન જ્ઞાન ન્યાય સે, જય જય નાદ ગજાવો ॥ ગુ. ૬ ॥

કાવ્યમ્-હિંસાદિં

મંત્ર ૐ શ્રીં ફલં સમર્પયામિ સ્વાહા ॥ ૬ ॥

: કલશ :

(ગગ-બદસ-અળ તો પાર ભયે હુમ સાધો)

આજ તો જગદ ગુરુ ગુણ ગાયા, આનંદ મગલ હર્ષ સવાયા
 વીર જગત ગુરુ પાટ પગ્મપગ, હુએ અગિ ગણી મુનિગયા
 હુએ બુદ્ધિ વિજય ગણિ જિનને, મવેગગ જકા કલશ ચઢાયા
 આપ કે આદિમ પદ્મ પ્રભાવક, મુકિત વિજય ગણિ શામન ગયા
 આપ કે પદ્મને વિજય કમલ મુગિ, સ્થવિગ વિનય વિજયલ ગવાયા
 આપ કે શિષ્ય શાસન દીપક, શ્રી આગિત્ર વિજય ગુરુ ગયા
 આદિમ જૈન ગુરુ કુલ સ્થાપક, જિન કે યશ કા પાગ ન પાયા
 આપ કે મેવક દર્શન જ્ઞાની, ન્યાય ને જયપુર મે ગુણ ગાયા
 મવત્ ઉન્નીસૌ સત્તાણુ, જગત ગુરુકા દિન મનાયા
 તપગચ્છ મન્દિર મે જગ ગુરુ કે, ચગ્ણુ કમલ મળ કે મુખ દાયા
 મેવે ભડારી કોચગ્ણુ, ચોગડિયા પાલગ્ણુ મુહાયા
 મહેતા છાજક વેદ સચેતી, હડહા ગોલેચ્છા મુખપાયા
 ઠોર ગોહિલકા બમ છજલાની, નૌલખી મિંધી વ ખીસરા ભાયા
 ઠોઠાગી લોઠા કઠણાવટ, બાફણા પટની શાહુ ઉમાયા
 ભોહરી હુગ્ધાવત પોરવાલી, શ્રી શ્રીમાલ હૈ ભકિત ગાયા
 મધ ને મિલ કગ ભાવ મવાયા, ગુરુ પૂજન કા પાઠ પઢાયા
 ગિગ નમાયા જય જય પાયા, આગિત્ર દર્શન નાદ ગજયા

દાદા સાહબ કી આરતી

આરતી	શ્રી ગુરુદેવ	ચગ્ણુ	કી	
કુમતિ	નિવાગ્ણુ	સુમતિ	પુગ્ણુ	કી ॥ આ ॥ ૮૦ ॥
પહેલી	આગતી	શ્રી ગુરુદેવ	કી	
દુગતિ	નિવાગ્ણુ	પુગ્ણુ	કગ્ણુ	કી ॥ આ ॥ ૧ ॥
દુમગી	આગતી	ધરમ	ધગ્ણુ	કી
અશુભ	કરમદલ	દગ્ણુ	કી	કી ॥ આ ॥ ૨ ॥

તીસરી આરતી દશ યતિ ધરમ કી
 તપ નિરમલ ઉદ્ધાર કરણ કી ॥ આ. ॥ ૩ ॥
 ચૌથી સંયમ શ્રુત ધરમ કી
 શુદ્ધ દયા રૂપ ધરમ બરધણ કી ॥ આ. ॥ ૪ ॥
 પાંચમી સભી સદ્ગુણ ગ્રહણ કી
 દિન દિન જસ પરતાપ કરણ કી ॥ આ. ॥ ૫ ॥
 એહુ વિધ આરતી કીજે ગુરૂદેવ કી
 સ્મરણ કરત ભવિ પાપ હરણ કી ॥ આ. ॥ ૬ ॥

શ્રી જગદ્ગુરુ સ્થાપના મંત્ર

૧ આઘ્વાહન મંત્ર— (આઘ્વાહન મુદ્રા કરકે બોલે)

ૐ હ્રીં શ્રી અહં યુગ પ્રધાન ભટ્ટારક શ્રી હીર વિજય સૂરિશ્વર જગદ્ ગુરો ? અત્ર અવતર અવતર સ્વાહા ।

૨ સ્થાપના મંત્ર— (સ્થાપના મુદ્રા કરકે બોલે)

ૐ હ્રીં શ્રી શ્રી અહં યુગપ્રધાન ભટ્ટારક શ્રી હીર-વિજય સૂરિ જગદ્ ગુરો ? અત્ર તિષ્ઠ તિષ્ઠ ઠઃ ઠઃ સ્વાહા ।

સન્નિધિ કરણ મંત્ર—

ૐ હ્રીં શ્રી અહં યુગપ્રધાન ભટ્ટારક શ્રી હીરવિજય સૂરિ જગદ્ ગુરો ? મમ સન્નિહિતો ભવભવ વષટ્ સ્વાહા ।

જગદ્ગુરુ કી અષ્ટ પ્રકારી પૂજા કી સામગ્રી

૧ પંચામૃત કલશ

૨ કેશર ચંદન

૩ કુંદલ કુંદલમાલા

૪ ધૂપ

૫ દીપક

૬ અક્ષત

૭ નૈવેદ્ય

૮ ફલ

જગદ્ ગુરૂ હીર ગાયન નં. ૧

(તર્જ—અખિયા મિલા કે—)

ભારત જગાને જૈન બનાને, સૂરિ ફીર આના હો ॥ ટેર ॥

અહિંસા કા તત્વ સમજાને,

જૈન ધર્મ કા મર્મ બતાને,

હીર ગુરૂ કે પૈયા પડ જાયેગે, ફિર થૂ કહેગે ॥ ૧ ॥

હિન્દુ મુસ્લીમ જગડે બુઝાને,

ફેલે હુએ અત્યાચાર મિટાને,

હીર ગુરૂ કે પૈયા પડ જાયેગે, ફિર થૂ કહેગે ॥ ૨ ॥

રાજાઓ કો બોધ દિલાને,

સ્વરાજ્ય કા ઝડા ફેલાને,

હીર ગુરૂ કે પૈયા પડ જાયેગે, ફિર થૂ કહેગે ॥ ૩ ॥

ઇન્દી ગુરૂ કે પાટ પરમ્પર,

મોહે ગુરૂ શ્રી હિત સુહકર,

હીર ગુરૂ કે પૈયા પડ જાયેગે, ફિર થૂ કહેગે ॥ ૪ ॥

તસ પદ પકજ “હિમ્મત” કહતા,

ગિય “લખ્યાનન્દ” દિલ મે ધરતા,

હીર ગુરૂ કે પૈયા પડ જાયેગે, ફિર થૂ કહેગે ॥ ૫ ॥

ગાયન નં. ૨

(તર્જ—સિદ્ધાચલના વાસી—)

સરિ હીર ને મેવો લવિયા સુખ અપાર ॥ ટેર ॥

જગદ્ ગુરૂ કો દિલમે ધારા,

શામન વીર કા આદ સિતારા,

થે ગુણો કે લહાર લવિયા ॥ ૧ ॥

અરબર કે શિરતાજ કહલાયે,
 ગિડિયોં કા સંહાર મિટાયે,
 જગમેં થે અવતાર ભવિયા ॥ ૨ ॥
 સૂરીશ્વર ભારત કે નેતા,
 પિસ્તાલીશ આગમ કે વેત્તા,
 અહિંસા ધર્મ પ્રચાર ભવિયા ॥ ૩ ॥
 તીથોં કે પદે કરવાયે,
 શિક્ષા દ્વારા કર હુટવાયે,
 ક્રિયા બહુત ઉપકાર ભવિયા ॥ ૪ ॥
 ગુરૂ “હિમાચલ” યું કરમાવે,
 શિષ્ય “ભવ્યાનન્દ” દિલમેં ઠાવે,
 હોવે જય જય કાર ભવિયા ॥ ૫ ॥

ગાયત્રી નં. ૩

(તર્જ—કાલી કમ્બલી વાલે—)

જગદ્ ગુરૂ શ્રી હીર ખ્યારે ધર્મ ઠાતાર ॥ ટેર ॥
 સ્વામી સુધર્મા વીર ગણધારી,
 તસ્સ અઠાવન પટ પૈ ભારી,
 શાસન કે શ્રંગાર ખ્યારે ॥ ૧ ॥
 સર્વ સિદ્ધાંત કે મંથન કરકે,
 ભવ્ય જીવોં કા સંશય હરકે,
 ક્રિયા સુતત્વ પ્રચાર ખ્યારે ॥ ૨ ॥
 અકબર કે હિત શિક્ષા દેકર,
 સમતા કા શુદ્ધ પાઠ પઢાકર,
 ક્રિયા જગત ઉપકાર ખ્યારે ॥ ૩ ॥

અકબર દ્વારા દયા પલાઈ,
ભારત મે સખ કુટ મિટાઈ,
ક્રિયા તીર્થ ઉદ્ધાર ખ્યારે ॥ ૪ ॥

અકબર, કો સન્માગી જનાયા,
રાજા ઔર રાણા કો ઝુકાયા,
અતુલ શક્તિ કે ધાર ખ્યારે ॥ ૫ ॥

ઋષિ મેઘ કો ગિધ્ય જનાયા,
જૈન ધર્મકા મૂલ જતાયા,
ભવો ભવ તારણ હાગ ખ્યારે ॥ ૬ ॥

શાસ્ત્રાર્થ કરને પહિડત આવે,
તેજ પ્રતાપ મે હાર વો પાવે,
ત્યાગી સદા જયકાર ખ્યારે ॥ ૭ ॥

સૂરિ “હિમાચલ” જગ મમઝાવે,
જગદ્ગુરુ કે ગુણ કો ગાવે,
પાવે સુખ અપાર ખ્યારે ॥ ૮ ॥

દો હુજર અરૂ આઠ કે વરપે,
ચૌમામા વઢવાણ મે હરપે,
“લઘ્યાનન્દ” ગુણ ગાય ખ્યારે ॥ ૯ ॥

જગદ્ગુરુ હીર સમન્તય

(તર્જ-એક દિન પુણરીક ગણધર રે લાલ)

એક દિન જગ ગુરુ પરિવર્યા રે લાલ,
ફતેપુર નગર મજબાર ઉપકારી રે

સાથે સુશિષ્ય બહુ લલા રે લાલ,
 શમ દમ ગુણના ભંડાર જયકારી રે ॥ ૧ ॥
 તપ જપ સંયમ સાધતા રે લાલ,
 કરને સિધ્ધિ હજુર સુખકારી રે ।
 શ્રાવિકા ચમ્પા આદરે રે લાલ,
 તપ છમાસી રસાલ ગુરૂધારી રે ॥ ૨ ॥
 નામે શ્રી હીર સોહામણા રે લાલ,
 યુગ પ્રધાન કહેવાય મનોહરી રે ।
 ચરણે ભૂમિ પાવન કરે રે લાલ,
 દેશના અમૃત ધાર હિતકારી રે ॥ ૩ ॥
 સુણી સજી સ્વાગત કરે રે લાલ,
 અકબર ખુશિયાં મનાય રંગદારી રે ।
 નગર મેં જય ધ્વનિ ગુંજવે રે લાલ,
 ઘર ઘર મંગલ માલ નરનારી રે ॥ ૪ ॥
 રાજા રાણા સહુ નમે રે લાલ,
 પ્રણમે મંત્રીશ્વર ચિત્તધારી રે ।
 વીરબલ સુખા સહુ નમે રે લાલ,
 નમે અબુલફઝલ મદદારી રે ॥ ૫ ॥
 દેશના ગુરૂજની સુણી કરી રે લાલ,
 હુઆ તત્વના બાણુ દુઃખહારી રે
 પશુ પક્ષીને છોડીયા રે લાલ,
 છોડે કેદી કુટેવ ગુણધારી રે ॥ ૬ ॥
 શાહી દયા પાલે સદા રે લાલ,
 લિખે ફરમાન છમાસ ખુશીયાલી રે ।

જગદ્વન્ધ પ્રભુવીર પરમ્પરાગત પદ્માવલી

નિર્ઞાન્ય ગરુડ	૨૧ વીર	”
૧ સુધર્મા સ્વામી	૨૨ જયદેવ	”
૨ જમ્બુ સ્વામી	૨૩ દેવાનન્દ્ર	”
૩ પ્રભવ સ્વામી	૨૪ વિક્રમ	”
૪ શય્યમ્ભવસૂરિ	૨૫ નૃસિંહ	”
૫ યશોભદ્ર સૂરિ	૨૬ સસુદ્ર	સૂરિ
૬ સમ્ભૂતિ વિજય	૨૭ માનવદેવ	”
૭ સ્થુલ ભદ્રજી	૨૮ વિષ્ણુપ્રભ	”
૮ આર્ય સુહસ્તિ સૂરિ	૨૯ જયાનંદ	”
૯ આર્ય સુસ્થિત સૂરિ	૩૦ રવિપ્રભ	”
૧૦ ઇન્દ્ર દિન્ન સૂરિ	૩૧ યશોદેવ	”
૧૧ દિન્ન સૂરિ	૩૨ પ્રદુમ્ન	”
૧૨ આર્યસિંહ ગિરિ	૩૩ માનવદેવ	”
૧૩ શ્રી વજ્ર સ્વામી	૩૪ વિમલચંદ્ર	”
૧૪ વજ્રસેન સૂરિ		

ચન્દ્ર ગરુડ

૧૫ ચન્દ્ર સૂરી	
વનવાસી ગરુડ	
૧૬ સામંતભદ્ર સૂરિ	
૧૭ વૃદ્ધ દેવ	”
૧૮ પ્રદ્યોતન	”
૧૯ માનવદેવ	”
૨૦ માનતુંગ	”

વડ ગરુડ

૩૫ ઉદ્યોતન	સૂરિ
૩૬ સર્વદેવ	”
૩૭ યશોભદ્ર	”
૪૦ મુનિચંદ્ર	”
૪૧ અજિતદેવ	”
૪૨ વિજયસિંહ	”
૪૩ સોમપ્રભ	”

તપાગચ્છ

૪૪	જગચ્છન્દ્ર સૂરિ
૪૫	દેવેન્દ્ર ”
૪૬	ધર્મ દોષ ”
૪૭	સોમ પ્રભ ”
૪૮	સોમતિલક ”
૪૯	દેવસુન્દર ”
૫૦	સોમસુન્દર ”
૫૧	મુનિ સુન્દર ”

૫૨	રત્નશેખર સૂરિ
૫૩	લક્ષ્મીમાગર ”
૫૪	સુમતિસાધુ ”
૫૫	હેમવિમલ સૂરિ
૫૬	આનંદ વિમલ ”
૫૭	વિજયદાન ”

૫૮ અક્ષરપ્રતિ બોધક જગદ્ ગુરુ વિજય હીર સૂરિ

વિજય સેન સૂરિ	—	ઉ કીર્તિ વિજય
ઉ કલ્યાણ વિજય		૫ કનક વિજય
ઉ સહજ સાગર		૫ તિલક વિજય

— લેખક કી પદાવલી —

૧ ૫ તિલક વિજય	૭ ૫ કુશલ વિજય
૨ ૫ ઋદ્ધિ વિજય	૮ ૫ નિત વિજય
૩ ૫ આરિત્ર વિજય	૯ ૫ શ્રી વિજય
૪ ૫ રગ વિજય	૧૦ ૫ જય વિજય
૫ ૫ તેજ વિજય	૧૧ ૫ હર્ષ વિજય
૬ ૫ યશવત વિજય	૧૨ ૫ ચન્દ્ર વિજય

૧૩ પં. હિત વિજય

પં. કમલ વિજય

આ. વિજય હિમાચલસૂરિ

મુનિ દેવેન્દ્ર વિજય

પં. કમલ વિજય

લક્ષ્મી વિજય

પ્ર. શુભાન વિજય

૧૪ વિજય હિમાચલ સૂરિ

મુનિ મનક વિજય

તપસ્વી લક્ષ્મી વિજય

તપસ્વી ઈન્દ્ર વિજય

મુમુક્ષુ લબ્યાનંદ વિજય

મુનિ રત્નાકર વિજય

ઋષિ કેશવાનન્દ વિજય

અણુગાર સંપત વિજય

બાલ મુનિ ઓંકાર વિજય

સમાપ્ત

